

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G .

1989, november 10.

PÉNTEK.

_ _ _ _ _ Ö S S Z E F O G L A L Ó _ _ _ _ _

- HORN GYULA közölte, hogy a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok kivonása afebruári bécsi haderőcsökkentési tárgyalások eredményétől függ. 712.
- Felipe Gonzelez szerint a magyar vezetés nagy körültekintéssel cselekszik a jelenlegi bonyolult helyzetben. 727.
- Magyar állásfoglalás a keletnémet fejleményekről. - Interjú SOMOGYI FERENC külügyminisztériumi államtitkárral. 758.
- Bécsben megtartották az első magyar-osztrák kormányközi tárgyalást a világkiállítás előkészítéséről. 760.
A kormánnyal szemben az Építőművészek Szövetsége szerint nincs reális lapaja a kiállítás megtartásának. 761. 792.
- A KGST országok kommunista és munkáspártjainak titkárai tanácskoznak Prágában. - HÁMORI CSABA szerint minden jel arra mutat, hogy az idén nem lesz csúcstalálkozó. - A magyarok javasolták, hogy a tanácskozás nevét változtassák meg. - 785.
- Az egyházi együttműködés lehetőségeiről tanácskoznak a magyar egyházak és felekezetek képviselői. - Új szerep vár a magyarországi vallásfelekezetekre a társadalmi megbékélés elősegítésében. - Interjú pozsgay imrével. 762. 788.
- NÉMETH MIKLÓS szerint a tanácsok jelenlegi legfontosabb feladata a demokratikus választások előkészítése. 765.
- A SZOT és a kormány mai tárgyalásán éles vita volt a minisztertanács gazdaságpolitikai elképzeléseiről. 775. 787. 794.
- A Független szakszervezetek demokratikus kigája nem vesz részt a SZOT és a kormány megbeszélésein. 763.
- Vannak-e még nem kívánatos személyek, külön listák, diszkriminációk? Interjú NAGY KÁROLY ezredessel, a külföldiek ellenőrző országos központi hivatal vezetőjével, a Méray-vizum kapcsán. 718.
- Az MSZP elnökségi ülésén bejelentették, hogy a prát Budapesten lemond három kerületi székházáról. 789.
Az elnökség levelet kapott a RIBÁNSZKI névvel jelzett MSZMP csoporttól, amely utódpartként követeli az elődpart vagyonának egy részét. 790.
- Az MSZP-nek jelenleg 15.000 tagja van Budapesten- Egy hét alatt 4.000-csatlakoztak a párthoz. 766.
- POZSGAY IMRE arra figyelmeztet, hogy a párt-politikai célok előtérbe helyezése veszélyeztetheti a már létrejött kiegyezést. 775.776.
- Tájkép- Kongresszus után a FIDESZ. 743.
- A következő hétvégén tartja alakuló ülését a zöldek pártja. 791.
- Ehségstrájkba kezd jövő szerdán öt román állampolgár a bpesti román nagykövetség előtt, hogy ezzel is tiltakozzon Ceausescu diktaturája ellen. 795.

1989, november 10. Péntek.

(Összefoglaló folytatás.)

A legfelsőbb ügyészség perfelújítási nyomozást rendelt el a néhai Mindszenty József hercegprímás és társai ügyében. 775. 789.

GLATZ JÓZSEF miniszter hivatalosan átadta Ungváron a hungarológiai intézetet. 795.

Még nem tudni, hogy került nyilvánosságra TÓTH TAMÁS debreceni FIDESZ vezető pszichiátriai vizsgálatának eredménye, amit évekkal ezelőtt kaotnia szolgálat megtagadása miatt redneltek el ellene. 713.

A hónap második felétől hitelkártyát bocsát ki a Duna Bank RT. 766.

PÉCSI KÁLMÁN, az Akadémia Világgazdasági Kutatóintézetének helyettes igazgatója javasolta, hogy a KGST helyett a Dunamenti népek gazdasági integrációját hozzák létre. 786.

A vas- fém és villamosenergia ipari szakma szakszervezete már elkészítette saját sztrájk-tervezetét. 787.

Lapszemle: MAGYAR HÍRLAP- A kormány rövid távú lakásgazdálkodási csomag tervének változatai. 716. --- MAGYAR NEMZET - BOKOR IMRE naponta kap élvetveszélyes fenyegetéseket. 717.

Korkostoló: - A köztársasági elnöki intézmény. 767.

A társas vállalkozók és a szabad fogalkozásúak szervezete azt követeli, hogy 30 %- legyen a vállalkozási adó és a kezdő vállalkozók kapjanak adókedvezményt. 736.

Beszámoló a japán Suzuki koncern vezetőjének sajtóértekezletéről, a magyarországi autógyártás esélyeiről. Igen sok a ha. 794.

A Republikánus Nemzeti Párt demonstrációt szervezett a kormány devizakorlátozási döntése miatt.- A résztvevők száma nem haladta meg a harmincat. 795.

Falurádió: - Idősebbek a fiatalokért. 729.
Eswetleg NDK-magyar részvénytársaság alakul gépgyártásra. 730.
Svájci-olasz-magyar vegyesvállalat alakult a méz feldolgozására Akácia KFT néven. 731.

Eladási nehézségei vannak az IKARUSZ-nak Szlovákiában. 718.

Külpolitika: A vilgápolitika legfontosabb eseménye tegnap Berlinben történt. Reagálások Berlinből, az Egy. Államokból és Párizsból. 707. 710.

Biztonságunk új tartalma. - Külpolitikai figyelő. - 722.

A Közép-Kelet-Európában felfgyorsult reform folyamatok. 733.

Lényegében szabad az átmenet a berlini falon. 755.

A keletnémet fejlemények mniatt Kohl 24 órára megszakítja varsói látogatását. 756.

A fal-omlásról. 773. --- Milyen hatást kelt a másik német államban a nyitás? 773. - Moszkva is üdvözli a keletnémet peresztrojka újabb jelét. 774.-- Mintha egész Amerika berlinivé válna. 774.

Lemondott Todor Zsivkov. - Utóda Peter ?ladenov. 778.

A berlini fal megnxyításával új korszak kezdődött. 779.

(Folytatás akövetkező oldalon.)

1989, november 10. Péntek.

(összefoglaló folytatás.)

Hogyan reagál a keletnémetországi fejlemények Bonn 780.
Hogyan foglalt állást az Egy, Államok? 781.- Párizs 782. --
Bécs 782 és Prága? 783.

HÍRVILÁG.Berlin. A 28 éve létező fal lényegében nincs többé. 799.

Hogyan reagál a cvsehszlováék tömegtájékoztatás a NDK-beli
eseményekre? 800.

A francia elnök is üdvözli az NDK gesztust. 801.

A szovjet legfelsőbb tanács üzenetet intézett néhány köztársasághoz. 802.

KOVÁCS LÁSZLÓ államtitkár szerint 3 éven belül teljesen kivonhatják a szovjet csapatok Magyarország területéről. 803.

Közeledett egymáshoz a SZOT és a kormáyn állsápotnja a minisztertanács gazdasági programjának tárgyaláskor. 803.

Nincs magyar halálos áldozata a hajnali csehszlovákiai vasuti szerencsétlenségnek. 803.

POZSGAY IMRE beszélt a magyarországi egyházak és felekeztek képviselői előtt. 804.

Állásfoglalások elnökváalsztás ügyében. - Az MSZP elnöksége megeerősítette, hogy a köztársdasági elnököt még a parlamenti választások előtt, népszavazáson kell megválasztani. 805.

A MSZDP a Független Kisgazdapár és a SZDSZ kéri az ország legfőbb közjogi méltóságait, hogy mielőbb intézkedjenek, a novemberi végi népszavazást az eredeti kezdeményezéseknek megfelelően írják ki. 805.

1989. november 10.

PÉNTEK

KOSSUTH-adó

JÓ REGGELT!TUDÓSÍTÁSOK

6 h 45

- A világpolitika legfontosabb eseménye tegnap Berlinben történt, azóta a kelet-német fővárosra figyel a világ. Wörner NATO-főtitkár pl. azért aggódik, hogy a kelet-europai reformfolyamatok evolúcióból forradalmi elfordulásba csaphatnak át. Moszkvában Geraszimov külügyi szóvivő irreális elképzelésnek tartja a két német állam egyesítésének gondolatát, Magyarország számára pedig különösen aktuális az, a spanyoloktól hallott megállapítás, amely szerint Nyugat-Europának az NDK fontosabb, mint Magyarország vagy Lengyelország. Az is várható, hogy a német kérdésnek a jövőben nagyobb figyelmet szentelnek a NATO-ban is. A következő percekben ezekről a kérdésekről lesz szó.

Először hallgassuk meg Berlinből Bedő Ivánt:

- A berlini fal még áll, de sok értelme már nincs. Tegnap este jelentették be hivatalosan, hogy a rendőrség mindenkinek kiadja az engedélyt, minden NDK-polgár minden átkelőhelyen, mindenhová kimehet. A kelet-berlíniek egyszerűen megjelentek az átkelőhelyeknél és átkeltek, a határőrség semmiféle engedélyt nem kért tőlük. Éjfél körül már tömegek gyűltek össze a fal mindkét oldalán. A megrendültség és a felszabadultság keveréke jellemzi ezeknek az óráknak a hangulatát Berlinben. A fal az egész világon jelkép, de ebben a kettéosztott városban az embereknek egészen mást jelent. Minden berlini emlékszik rá vagy képeken látta - én is sokszor találkoztam a régi fotókkal -: a Bornholmer Strassénál épül a fal és mindkét oldalon csak állnak az emberek és nézik. Ami azóta történt, azt lehet és kell is elemezni. A berliniek ma éjszaka egyszerűen csak odamentek, ugyanoda, a Bornholmer Strasséra, a falhoz, amely 28 év alatt magasabb és erősebb lett és amely most mégis elvesztette jelentőségét. És a berliniek ünnepeltek. A Bornholmer Strassei átkelőhely után máshol is megjelentek a kelet-berlíniek, majd nem kisebb meglepetésre a

nyugatberliniek is az éjszaka közepén átmentek keletre és tőlük sem kérték számon a szokásos papírokat a máskor olyan szigorú NDK-határőrök. A fal mentén pezsgő folyt, dudakoncert szólt, a határőrök kezébe virágot nyomtak és csoportképekre invitálták őket s a keletberliniek a nyugatberlini rádió rendkívüli műsorában üzentek a családjuknak: várjatok, csak körülnézünk és megyünk haza. Nyugatberlini taxisok a falnál várták az érkezőket és ingyen bevitték őket a belvárosba. Ez az éjszaka, legalábbis a berlinieknek, alighanem történelmi jelentőségű. Hamarosan jönnek viszont a hétk öznapok gondjai és ez is hozzátartozik a történethez. a nyugat-berlini szenátus még az este összeült és éjfél után is tanácskozott. A kormányzó polgármester a nyugatberlini TV-ben azt üzent a keletberlinieknek, ez már így marad és jöhettek holnap is és azután is, de ne? mindenki egyszerre jöjjön. A szenátusi ülés után a falnál összegyűlt tömeghez ment és fél 2 körül ott is elmondta ugyanezt. A kormányhivatakbk, számítván az NDK-beli utazási könnyítésekre, már Már az utóbbi hetekben előkészítették a keletberliniek fogadását. Ezeket a terveket most egyetlen éjszaka alatt valósággá kellett váltani, nehogy pl. összeomoljon a nyugatberlini közlekedés. A kormányzó polgármester azt mondta, a város lakói sok nehéz helyzetet átéltek már, ezzel is megbirkóznak majd.hadd tegyem hozzá, arra is fel kell készülni, hogy az NDK-polgárok csak jelképes összegű valutát kapnak és elkezdődik a fekete piac. Az innenső oldalról nézve sorsdön tő lehet az NDK vezetőinek döntése. Az eddig ...igencsak ujdonság számba menő, ez az első konkrét lépés, amelyik igazán bizonyíthatja, hogy az NDK vezetői komolyan gondolják a változásokat. A következő lépések egyike, mégpedig valószínűleg nem is sokára, a szabad választás lesz. Ez biztosnak látszik a KB ma befejeződő ülésén elhangzottak alapján. Az eljátszott bizalmat az NDK vezetői még nem szerezték vissza. A késő esti hírek szerint a csehszlovák-nyugatnémet határon át órák alatt újabb ezrek mentek át. A menekülthullám és a mindennapos tömegtüntetések megállítása felé az egyetlen helyes út az, amelyre most az utazási szabadsággal ráléptek.

- Reagálások az Egy.Államokból. Bolgár György jelenti.

- Döbbenetes hatása volt az NBC-tv-hálózat esti hiradójának, amelyet ezuttal a berlini fal tövéből közvetítettek. A félórás hiradó elején még azt lehetett látni, hogy a műsorvezető, Tom Blocco ? háta mögött néhány fiatal ember sétál a falon, ám keletnémet oldalról vízágyúval próbálják őket lekergetni. A műsor végére azonban keletről és nyugat-

ról egyaránt fiatalok százai lepték el a falat, néhányan pedig vésőve és kalapáccsal elkezdték, ha szimbolikusan is, de bontani a vasfüggöny legormótlanabb darabját. Ahogy itt több amerikai politikus és szakértő megállapította, a fal még áll ugyan, de nem sokáig, mert a rendszer, amely fölépítette, összeomlott. És ha az amerikaiak szájából ez nem hat elég mehökkentően, hadd tegyek hozzá egy egész friss szovjet véleményt. Nyikoláj Sislin, az SZKP KB-ának itt tartózkodó szóvivője egy éjszakai tv-műsorban azt mondta, hogy a keletnémet események nagy-szerűek és elősegíthetik a hidegháború teljes felszámolását. Arra a kérdésre, hogy szeretne-e hasonló fejleményeket látni Csehszlovákiában, Bulgáriában és Romániában, Sislin azt felelte, hogy nemcsak szeretne, de a változások be is kell, hogy következzenek. És végül, Reagan elnöknek a műsorban előzőleg elhangzott nyilatkozatára reagálva, hogy ti. a kommunizmus a történelem szemétdombjára került, az SZKP KB-ának szóvivője azt mondta: attól tartok, hogy ez igaz!

- Értékelések Párizsból. A tudósító Keleti Miklós:

- A berlini fal értelmét vesztette. Az NDK vezetése olyan történelmi jelentőségű döntést hozott, amelynek hatása pillanatnyilag még felmérhetetlen, állapítják meg az első párizsi kommentárok. Az események viharzása láthatóan meghaladta a legnagyobb képzelőerejű politikai megfigyelők fantáziáját is. A francia rádió- és tv-állomások mindenek előtt az első lelkes nyugatnémet visszhangokat közölték, de vannak olyan hangok is, hogy a gátak hirtelen felszakítása majd az NSZK hatóságait kényszeríti a spontán népvándorlás lefékezésére és így indirekt módon igazolódik majd a keletnémet állam legitimitása. Minden esetre, mint ezt Rocard miniszterelnök csütörtöki nyilatkozata is jelezte, a német kérdés teljesen új dimenziókban jelenik meg már az eddig kizárólag jaltai kategóriákban gondolkodó francia politikai vezetés számára is.

- K.hallgatóink, összeállításunkban Bedő Ivánt, Bolgár Györgyöt és Keleti Miklóst hallották.

KRÓNIKA

7 h

- -- Réka napja van. A mikrofonnál Nej György.

Az országban változóan felhős az ég, 1 és 8 fok között van a hőmérséklet. Ködöt főként a keleti megyékből jelentettek. Budapesten 6-7 fok van.

Az előrejelzések szerint ma már talán a nap is kisüt, mert hiszen egyre többfelé szakadozik fel a felhőzet.

Külföldi jelentéseink:

- Világszerte meglepetést okozott és elismerést váltott ki az NDK vezetésének döntése, amelynek alapján megnyitották az ország nyugati határait. Bedő Ivánt hallják Berlinből:

- Népünnepélyre emlékeztető, leírhatatlan jelenetek zajlottak le éjszaka a berlini fal mentén. 28 évvel a fal megépítése után, most először, keletberliniek özönlöttek át nyugatra, nyugatberliniek mentek elénk, át a határon, az NDK határőrei abbahagyták az ellenőrzést. Ami történt, nemcsak a 28 év története után, hanem az előző néhány óra eseményei után is szinte hihetetlen. Este 7 -kor jelentette be egy sajtóértekezleten Günter Schabowski, a pol.biz. tagja a kormánynak azt a döntését, hogy a rendőrség mindenkinek azonnal kiutazási vagy akár kivándorlási engedélyt ad. Ez azokban az órákban történt, amikor Csehszlovákián át, kerülve, egyetlen hét alatt az ötvenezredik NDK-polgár ment az NSZK-ba. Este még sorozatosan olvasták be a rádióban és a tévében a rendelkezés részleteit, beleértve, hogy meghosszabbították a rendőrkapitányságok félfogadási idejét. A berliniek azonban nem várták meg, míg ma kinyit a rendőrség, hanem a késő esti órákban egyszerűen megjelentek a belvárosi átkelőhelyeken és - csodák csodája! - a határőrök átengedték őket. Éjfél körül ezrek gyűltek össze az ellenőrzés nélküli ellenőrző pontokon, az egyik oldalon, hogy átmenjenek, a másik oldalon, hogy várják az érkezőket. A keletberliniek többsége azért ment át, hogy azonnal sétálni induljon a Kurfürstendamm, amely minden berlini számára fogalom és keletről 28 éven át nemigen volt elérhető. A környéken hajnalra teljesen megbénult a forgalom.

- Bonnból jelenti Bernát György:

- A berlini fal, amely 28 éven át a hidegháború jelképe volt, nov.9-től már csak emlékmű. Megérett a lebontásra, elvesztette minden szerepét. Ezzel kommentálják a tegnapi döntést az NSZK-ban. Kohl kancellár az éjjel Varsóban nyilatkozott a televízióknak és azt mondta, lengyelországi látogatása után azonnal találkozni kíván az NDK államfőjével és miniszterelnökével. A nyugatnémet álláspont változatlan, Bonn kész a megfelelő támogatásra, ha igazi reformok kezdődnek a NDK-ban. A helyzet nehéz, de azokat az intézkedéseket, amelyek javíthatnának rajta, az NDK-ban kell meghozni. Nem az a megoldás, hogy a lehető legtöbben hagyják el az országot, hanem az, hogy olyan körülményeket teremtsenek az embereknek, amelyek láttán ők otthon maradnak. Szabad választások, szabad pártok, szabad szakszervezetek, ezt mondta feltételnek a kancellár. Valamennyi jelentősebb nyugatnémet politikus kommentálta az új berlini rendeletet és szinte mindnyájan azt mondták, aki a szövetségi köztársaságba jön, azt szívesen fogadják, de aki nekivág, előbb még egyszer jól gondolja meg, mert az NDK-ban, úgy látszik, valóban megkezdődnek a reformok, a szövetségi köztársaságban viszont egyre kevesebb a lakás és az állás és szaporodnak a befogadással kapcsolatos nehézségek.

- Az amerikai elnök részben Moszkvának szánta szavait. Bolgár György tudósít New Yorkból:

- A rá jellemző óvatossággal és visszafogottsággal reagált Bush elnök a két Németország közti határ megnyitására, de reagált, szinte azonnal. Az Ovális irodába, ahol ott ült egész vezérkara, behívatta a fehér-házi tudósítókat és azt mondta nekik, hogy az események, bár drámaiak, szerinte nem rohannak túl gyorsan és megfelelően tudják kezelni őket. A berlini fal jelentősége lényegében megszűnt, tette hozzá. Ugyanakkor arra intette a keletnémeteket, hogy ne menjenek nyugatra, hanem maradjanak és a kommunizmus helyébe építsenek demokráciát. Az elnök annyira vigyázott szavaira, hogy az egyik tv-tudósító megkérdezte tőle, miért nem örül, mire Bush azt válaszolta, hogy dehogynem örül, csak nem érzelmes típus és ezért nem látszik rajta.

- Egy belga politikus szerint a nyugatnak óvatosnak kell lennie Kelet-Europa támogatásában.

Guy? Spietels?? magyarországi és lengyelországi látogatásának tanulságai alapján mondta el véleményét egy interjúban. A belgiumi francia-ajkúak szocialista pártjának vezetője azt mondta, helytelen lenne a

Varsói Szerződés szétbomlását sürgetni.

- HORN Gyula külügyminiszter közölte, hogy a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok kivonása a februári bécsi haderőcsökkentési tárgyalások eredményétől függ.

Az MSZP elnökségének tagja egy kiskunhalasi nagygyűlésen kijelentette, a magyar kormány feltett szándéka, hogy a csapatkivonás jövőre jelentősen gyorsuljon fel és mielőbb fejeződjék be. Ezzel a SZU teljes mértékben egyetért.

További híreink:

- Visszaadta mandátumát a SZOT elnöksége.

Ugyanakkor a szaktanács úgy döntött, hogy a jövő év elejére tervezett kongresszusig már csak a beszámoló elkészítésére korlátozza munkáját. NAGY Sándor főtitkár javaslatára döntöttek így. Az új országos szövetség létrehozásának előkészítésére koordinációs tanácsot, a korábbi SZOT-elnökség feladatának ellátására pedig intéző bizottságot hoztak létre. Mindkét testületben képviseltethetik magukat az újonnan alakult szervezetek.

Ma egyébként újabb találkozót tartanak a kormány és a SZOT képviselői és a megbeszélésen részt vesznek a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának küldöttei is.

- A Magyar Szocialista Párt megyei koordinációs tanácsa lemondott a szolnoki pártszékház kezelési jogáról.

A hat emeletes irodaház vagy orvosi rendelő lesz vagy diákkollégium. Az MSZP megyei és városi szervezetének működéséhez egy lényegesen kisebb, központi fekvésű épületet kér.

- Lemondott a határőrváros címről Kőszeg.

Döntését a testület azzal indokolta, hogy a világútlevél bevezetése, a határzár lebontása és a határsáv megszüntetése miatt időszerütlenné vált a cím viselése.

Peking: a kínai tudományos akadémia megfosztotta tagságától azt a fizikust, aki a nyáreleji diáklázadás leverése után az amerikai nagykövetségen talált menedéket. Fam Vi-csi ?? az ellenzék egyik vezéralakjának számít és kínai Szaharovként emlegetik. Az akadémia azzal

indokolta kizárását, hogy a fizikus kárt okozott az államérdekeknek.

Bukarest: Romániában a télen ismét áram- és melegvízkorlátozásra kell számítani. Szeben megye ujságja közölte azt a határozatot, amely szerint a lakásokat csak hat órán át fűtik és melegvizet télen három-öt órán át kapnak Romániában.

-

Időjárásjelentés: --- Tovább csökken a felhőzet és sokfelé lehet számítani pár órás napsütésre, de nem mindenütt. A hőmérséklet délután 6 és 11 fok között alakul.

REKLÁM.---

Lottónyeremények: ötös nem volt a héten. ---

Sporthírek. -- (ismétlések tegnapról)

-

- A FIDESZ egyik debreceni vezetője évekkel ezelőtt megtagadta a katonai szolgálatot, amiért a katonai ügyészség akkor pszichiátriai vizsgálat alá vetette. TÓTH Tamás legnagyobb meglepetésére az elmúlt napokban a FIDESZnek és több más helyi ellenzéki szervezetnek valaki vagy valakik megküldték a diagnózis fénymásolatát. A furcsa kiszivárogtatás miatt TÓTH Tamás feljelentést tesz a rendőrségen. Ettől függetlenül Kazinczy Károly is érdeklődni kezdett, vajon kik, hol és miért szegték meg az orvosi titoktartást és ezzel sértették meg TÓTH Tamás személyiségi jogait:

- Dr. Buris László egyetemi tanár, a DOTE igazságügyi orvostani intézetének igazgatója. Úgy tűnik, hogy nem az Önök intézetéből került ki ez a pszichológiai vélemény.

- Az intézetben három példányban készítünk véleményt. Ebből két példányt küldünk meg a kirendelő hatóságnak, egy példány az intézetben marad és az első példány az, amelyet az elkészítője aláírással és az intézet pecsétjével lát el.

- Az Önök intézetében és a katonai ügyészségen aláíratlan, lepecsétetlen példányokat őriznek. A nyilvánosságra került példányon viszont

van aláírás is, pecsét is.

- A nem autentikus személyeknek megküldött iratmásolat mindegyike egyértelműen első példánynak felel meg, ez sem az intézetből, sem pedig a katonai ügyészség irattárából nem kerülhetett ki.

- Ön hasonló esettel még nem is találkozott?

- Ilyen, az az érzésem, az országban sem fordult elő, hogy igazságügyi orvostani intézetből vagy orvosszakértői intézetből másolat került volna ki.

- A katonai főügyész vizsgálatot rendelt el az ügyben. A vizsgálatot dr. TAKÁCS László ezredes, a katonai főügyészség főosztályvezető-helyettes ügyésze végezte vagy végzi.

Takács: - A debreceni katonai ügyészség büntető iratai között szereplő szakvélemény nem azonos azzal a szakvéleménnyel, amelyet a címzettek postán megkaptak. Ez a megállapítás egyértelmű és itt teljes mértékben csatlakozni szeretnék az igazságügyi orvosszakértő véleményéhez, tekintettel arra, hogy yez a szakvélemény, amely a debreceni ügyészség irattárában található, nincs aláírva. Azt megállapítani, hogy hogy került nyilvánosságra vagy honnan került, milyen irattárból nyilvánosságra ez a bizonyos másolat, pillanatnyilag nem tudom.

- TÓTH Tamás két nappal a levelek érkezése előtt már kilépett a FIDESZ-ből. Mégis valamiféle politikai lejáratásnak véli, tekinti ezt a dolgot?

Tóth: - A Fiatal Demokraták Szövetségéből nem léptem ki, a Fiatal Demokraták Szövetségének a Táncsics Mihály-csoportjából léptem ki. A politikai lejáratás, az egyértelmű, ti. az aggóató debreceni polgárok mását nem írtak alá, de a kísérőlevelükben jelezték, hogy a debreceni Ellenzéki Kerekasztal tagjainak a figyelmét hívják fel arra, hogy egy olyan személlyel állnak kapcsolatban és a kibontakozásához nyújtanak segédkezet, akit nem lehet komolyan venni. Tehát ez a párhuzam egyértelmű.

- Mi a szándéka ezek után?

- Hétfőn természetesen a följelentésemet megteszem a debreceni városi kapitányságon. A most megkapott információk alapján szeretném még egyszer aláhúzni, hogy föltételezéseket közöltem az ügy eddigi szakaszában és nem egyértelműen állítottam azt, hogy az iratok a katonai ügyészségről, ill. az orvostudományi egyetem igazságügyi intézetéből kerültek ki. Én azt föltételeztem, hogy csak és csakis ezen a két helyen található meg. Nem tudhattam azt, hogy az ügy milyen szakaszában az iratokat milyen pecsétetekkel látják el, ill. milyen pecsétetekkel nem

látják el.

REKLÁM:

MAGYAR NAPLÓ. A magyar írók hetilapja közli az egyetemes magyar irodalom és művészet új alkotásait, tudósít az európai szellem eseményeiről. Megjelenik minden pénteken.

Napról-napra, hétről-hétre: NÉPSZAVA. Közérdekű információkkal, s szolgáltatásokkal, 117 éve az újságolvasók szolgálatában. Mindig friss hírekkel, gazdag tartalommal. Napról-napra: NÉPSZAVA!

Megjelent a PONT. Az e heti számból: Hofival, komolyan. - Nem mindegy, hol végzel. Egyetemek toplistája. A felkelő nap ágyatáján. - Építkező testépítők. Megjelent a férfiak hetilapja, a PONT. Ez kell Önnek!

--- A legrégebb lap, a legfrissebb tartalommal: NÉPSZAVA.

Fél nyolc van

- Dagadó honfiúi kebellem olvasom és hallgatom azokat a minimálprogramokat, amelyek szerint csatlakoznunk kell Európához, be kell költöznünk az un. Europa-házba. Egyetértek, én is ezt kívánom. Néha azonban azon töprengök, van-e kapukulcsunk, hogyan jutunk be? Fellegekben, légi úton még csak-csak. De így gyalogosan lehetnek gondjaink szép számmal. Azt olvastam pl., hogy száz magyar közül hat beszél idegen nyelvet. Arról nem olvastam, hogy hányan beszélnek, hányan értik sajátjukat. Mit jelentenek a szavak, vagy legalábbis néhány szó. Lévai Júlia jegyzete. (Éjszaka bekopogott hozzám a szabad szó.--De elég volt felidézni a félelmet, máris kitette a fosztó képzőt, szabadságtalanná lett. A félelem meg tudta futamítani. Mi történt volna vele, ha az erőszak, az irigység meg egyéb gyengeségeink is eszembe jutnak. - De te talán olyan bátor vagy? - Ezt a kérdést föl sem lehet tenni. Az én létem is csak attól függ, hogy ti emberek használtok-e minket vagy sem. Ha ránk csukjátok a nagyszótárt, lehet,

hogy évtizedekig nem tudunk kitörni. Most is mi történt velem? Egy-szerűen kihúztak egy fontos szövegből a parlamentben. A jövő szabad országgyűlési választásaiból az országgyűlési választások lettek. A szárnyaszegett régi választott dadogva bizonygatta, hogy hát miért, ő talán nem szabad, csak majd az újak? És nagy vergődésekkel kihúzott engem, a 'szabad' szót. Ha ő nem szabad, más se legyen az, legalább a papíron. Ilyenek vagytok ti emberek. -- Túl nagy a jelentősége nálatok embereknel a szónak. Nem vagyunk mi olyan mindenhatók! -- És kinyitotta a szótárt az i betűnél. Igazság. - Ma éjjel még ez is idejön? - Hát attól még nem kell félned, de előbb-utóbb szólok neki is

LAPSZEMLE

5 h 33

Szóllős István válogatása

Lakbér-,kamatemelés vagy újabb adó? E három lehetőség közül valamelyik vagy mindegyik az új, rövid távú lakáskonceptió alapja. A MAGYAR HÍRLAP ismerteti a kormány rövid távú lakásgazdálkodási csomagtervének változatait. Ez ekből kitűnik, hogy a költségvetésből az idén 80 milliárd forintot költenek a lakásokra. Am ennek apénznek mind-össze negyed része jut azoknak a fiataloknak, a kiknek még nincs otthonuk. Ha a mai lakásgazdálkodási rendszer nem változik, az államkassza még jobban kiürül és ráadásul az eddigieknél több új lakás sem lesz. A megoldások azonban aligha okoznak bárkinek is örömet. Az elképzelésekben ui. 50-100 %-os lakbéremelés, a régi lakás...telekre kivetett új adó szerepel, ha pedig mást választ a kormány, akkor a tanácsok döntenek arról, hogy mivel sanyargassák meg a régi, az újabb és a legújabb lakások bérlőit, tulajdonosait.

A helikopter nem fánkért ment, hanem lángosért. A szellemes helyre-igazítás BOKOR Imrétől származik és a MAGYAR NEMZETben jelent meg. A frissen nyugdíjazott katonatiszt a parlament honvédelmi bizottsága előtt felelt a Kiskirályok mundérban c. könyvében leírtakért. Önmagában az is szenzáció, hogy negyven év után ilyen vizsgálatra sor került a magyar parlamentben. Más kérdés, hogy a meghallgatáson az országgyűlési bizottság 9 tagjából csak 4 vett részt. RAFFAI Ernő képviselő azt firtatta, hogy a könyv megjelenése után BOKOR ezredes ellen indítottak eljárást, amiért megírta a könyvet, és nem azok

ellen, akik - legalábbis a kötet szerint - sikkasztottak, loptak, visszaéltek a hivatalmi hatalmukkal. BOKOR Imre szerint naponta kap életveszélyes fenyegetéseket. A honvédelmi minisztérium képviselője pedig kijelentette, hogy a HM csak az aktív katonák ügyeivel foglalkozhat, a nyugdíjasokhoz semmi köze.

A DÁTUM Honkóstoló rovata Békéscsabát mutatja be. A viharsarki megyeszékhely tanácsának új elnöke, aki a nevezetes bundabotrány után került pozíciójába és korábban történelemtanár volt, érdekes választ adott a gyulaiak sértődöttségére. A szomszéd vár úgy került szóba, hogy gyakorta hasonlítja magát Békéscsabához. Mazár? Mátyás szerint Gyula a sértett nővér szerepében tetszeleg, aki nem ment férjhez, de annyit szeretne, mint nagycsaládos huga. A sántító példa pedig annak szólt, hogy Békésben, mint általában az országban, sokkal több pénz jut a megyeszékhelyeknek, mint az egyszerű városoknak.

(folytatás a következő oldalon)

HÍREK

5 h 30

- Eladási nehézségei vannak az Ikarusnak Szlovákiában. Forró Evelyn tudósításából:

- Meglehetősen keserű szájíze volt egy pozsonyi ünnepségnek, amikor az Ikarus átadta az ötezredik autóbust Szlovákiának. Kiderült ui., hogy a további szállításokkal némi gond van, nevezetesen az, hogy a csehszlovák fél a jövő évre aláírt 250 városi csuklós buszt már jóval korábban szeretne volna megkapni, mert sok helyen problémái vannak a közlekedéssel. Mindezt figyelembe véve, a magyar vállalat erre koncentrálna erejének nagyrészt és most ünnepélyesen bejelentette, hogy már dec. 5-én átvehető a 250 busz. Mint BÁN Lászlótól, az Ikarus prágai képviselőjétől megtudtam, ekkor jött a hideg zuhany, mert a csehszlovákok közölték, csak jan. 1-e után tudják átvenni a szállítmányt, ui. e pillanatban fizetésképtelenek. Kompromisszumként azt javasoltuk, hogy majd fizetnek januárban, de ezt különféle belső adminisztrációs okokra hivatkozva elutasították. Egy busz ára különben 88.000 rubel. Most az Ikarus kénytelen raktározni a buszokat, ami nem kevés kötbért jelent és nyilvánvalóan az árba nem kalkulálható be.

-

7 h 38

- Kinek van joga, hatásköre meghatározni, hogy bizonyos személyekre más szabályok érvényesek, mint rendszeren, kérdezte néhány napja a MAGYAR NEMZETben Méray Tibor. Miközben ui. papíron alanyi jogon lehet az országból ki- és oda beutazni, ő legutóbb, októberben, amikor ACZÉL Tamással közösen ...bemutatójára hazajött, csupán tíz napra kapott tartózkodási engedélyt. Vannak-e még nem kívánatos személyek, különlisták, diszkriminációk? Erről kérdezte munkatársunk, Szörényi Péter NAGY KÁROLY ezredest, a külföldiek ellenőrző országos központi hivatal vezetőjét.

Nagy: - Nos, Méray úrnak a júliusi beutazásával kapcsolatban valóban teljesen igaza volt, megkülönböztetett vízumot kapott, hiszen akkor még az 56-ban politikai cselekményeket, ill. a politikai cselekmények középpontjában álló embereknek a megítélése tkp. a régi politika szerint történt, ez azt jelenti, hogy ezek a személyek kvázi persona

non grataként szerepeltek.

- És most októberben? Hiszen most is egy tíz napos tartózkodási engedélyt kapott -

- Az én ismereteim szerint Méray úr tíz napra kért magyarországi beutazási engedélyt, ennek megfelelően kapott tíz napra vízumot.

- Minden esetre Méray Tibor a MAGYAR NEMZETnémileg másképp ..., azt mondta, hogy ykapta ezt a vízumot.

- Nézze, én úgy emlékszem, hogy ő tíz napra kérte. Én úgy tudom, hogy az a tanácskozás vagy az a konferencia, amire ő beutazott, erre az időre esett, ő tkp. bennünket is meglepett, mi arra kértük, mint-hogy ő az okt. 23-i megemlékezéseken is részt kívánna venni, apárizsi nagykövetségünk azt a jelzést adta, hogy ynem kíván, csak tíz napra kér beutazó vízumot.

- Végülis Méray Tibor feltesz egy kérdést, hogy van-e egy fajta lista még most is, amelynek alapján persona non gratának nyilvánítanak politikai okok miatt személyeket ma Magyarországon.

- Tiltó jegyzék van. Ma már tkp. már csak a p olitikai cselekményt elkövetők egyike sem szerepel ezen a tiltó névjegyzéken, meg kell azonban mondanom, hogy dec. 31-ig ezt a felülvizsgálatot teljes kör.-ben be kell fejeznünk és nem titok, hogy vannak olyan személyek, akiknek az ügyét körültekintően meg kell vizsgálni, ugyanis -

- Kik ezek?

- Hát azok, akik tkp. a fegyveres harcokban részt vettek és most azt kell megítélnünk, hogy a politika következményeként öltek vagy ölhettek vagy pedig köztörvényes kategóriába tartozó bűncselekményt követtek el.

- Vannak ismertebb nevek ebben?

- H át nézze, vannak ismertebb nevek, de az ismertebb nevek, azoknak már egyike sem szerepel tkp. ezekben a tiltó névjegyzékekben.

- Méray Tibor, ha most kérne harminc napra beutazó vízumot, minden további nélkül megkapná?

- Minden további nélkül megkapja.

-

A rendezvény címe: 125 éves a magyar aszfalt. A kiállítás a Közlekedési Múzeumban látható. Márványi Péter a lába elé nézett:

(- -- Nekem a kiállításról rögtön a szlogen jutott az eszembe, hogy az utcakő a proletárok fegyvere, azaz ahogy elterjedt az aszfalt, az z avarhatta a munkásmozgalom kibontakozását, a muzeológus azonban

felvilágosított, hogy effajta a romános összefüggés nincs az aszfalt és a történelem között. --- Számomra első nyugat-európai utam egyik nagy élménye volt, amikor felfedeztem, az aszfalt egyáltalán nem feltétlenül fekete kell, hogy legyen.---

-

Egy perc a mai ujságokból. Szóllós Istvánt hallják:

(ismétlések)

A NÉPSZABADSÁG a megyei lapok körül kialakult tulajdonlási viszályat írja le. A lapláadások végeredményeként a megyei ujságok többsége független napilapnak jelöli magát.

A NÉPSZAVA részletesen beszámol a SZOT tegnapi üléséről. Ugyancsak a SZOT lapja ismerteti az ujonnan alakított ágazati érdekvédelmi szervezetek programját, célját.

- o -

KOSSUTH-adó

HÍREK

8 h

A Nyugat-Berlint ellenőrző szövetséges hatalmak is üdvözölték, hogy az NDK kormánya megnyitotta határait a távozni kívánók előtt. A berlini fejleményekről Bedő Iván tudósít. (Ism. l. 710.o.)--A környéken hajnalra teljesen megbénult a forgalom. Reggelre valamennyire helyreállt a rend. A különleges éjszaka után a keletberlíniek elindultak, hogy munkakezdsre visszaérjenek.

A váratlan esemény arra készítette nyugatnémet kancellárt, hogy megváltoztassa külföldi programját .Bernát György Bonnból:

- Helmut Kohl ma du. valószínűleg megszakítja varsói látogatását és visszatér Bonnba, de a vasárnapra tervezett lengyel-német misére már ismét Lengyelországba kíván utazni. A tegnapi berlini döntés, az utazás

szabadság bejelentése után Kohl sürgősen találkozni akar Egon Krenz-
cel és a kijelölt miniszterelnökkel, Hans Modrowval. Történelmi napnak
nevezi valamennyi nyugatnémet párt a nov.9-ét, amely feleslegessé
tette a berlini falat, ugyanakkor mindenki aggódik, hogyan tudják
majd elhelyezni és ellátni azokat, akik a NSZK-ban maradnak. Az
első órák tapasztalata azt mutatja, hogy minden negyedik NDK-s,
aki átlépi a szövetségi köztársaság határát, nem akar hazatérni. Más-
képpen ez úgy hangzik, hogy az átlátogatók háromnegyede a tegnapi
döntés után csak valóban látogatóba jön a NSZK-ba.

További jelentéseink:

HORN Gyula külügyminiszter közölte, a Magyarországon állomásozó szovj
csapatok kivonása a februári bécsi hadsrőcsökkentési tárgyalások
eredményétől függ. (Ism.)

Budapesten a SZOT elnöksége visszaadta mandátumát. (Ism.)

KOSSUTH-adó

8 h 50

KÜLPOLITIKAI FIGYELŐ

Biztonságunk új tartalma. Csák Elemér beszélget Matus Jánossal, a Külügyi Intézet tudományos munkatársával:

- A kelet-európai változásokra minden ország, az érintettek is, a nyugat is saját biztonságpolitikájának átdolgozásával reagál. Mintha a biztonság fogalma keleten is, nyugaton is megváltozna vagy módosulna.
- Történelmileg a biztonsági gondolkodás korábban a katonai erőre épített egyértelműen. Az utóbbi években ez a gondolkodás lényegesen átalakul. A kelet-európai belső változások, beleértve a magyarországi, lengyelországi, SzU-beli és most már az NDK-beli változások is egyértelműen felhívták a figyelmet arra, hogy nekünk nem szabad olyan hangsúllyal és olyan erőteljesen a jövőben a katonai biztonságra építeni, mint eddig, mert eddig elmondhattuk azt, hogy katonailag képesek vagyunk megvédeni önmagunkat, a belpolitikai stabilitásunkat úgy próbáltuk biztosítani, hogy a hivatalos állásponttól eltérő véleményeket elhallgattattuk, elfojtottuk és mégis kialakult nálunk egy elég súlyos gazdasági, politikai és társadalmi válság. Tehát ez a helyzet felhívja a figyelmet arra, hogy a biztonságunknak számos egyéb tényezői vannak.
- Úgy tetszik, hogy ugyanerre a felismerésre jutottak a nyugati országok is.
- Ugyanerre a felismerésre jutottak a nyugat-európai országok, de ők a fejlődésnek egy más stádiumában vannak. Ők felismerték azt, hogy a biztonságnak a legfontosabb feltételei egy megbízható rendszer kialakításában találhatók és igen erőteljes lépéseket tettek az eddigi integrációs erőfeszítéseken túl újabb integrációs megoldások elérésére, nevezetesen a Közös Piac 1992-re tervezett kialakulására gondolok.
- Tehát a katonai erőnek a szerepe, a hangsúlya itt is jelentősen csökken.
- A katonai erő szerepe lényegesen csökken.
- Na most, ha ez a tendencia folytatódik - persze valószínűleg ez a jövő még nincs nagyon közel -, akkor előállhat egy olyan helyzet, hogy a két katonai tömb, a NATO és a Varsói Szerződés szükségtelenné válik és már tkp. ma is nehéz igazolni a fenntartásuknak a szükségét, hiszen

a fenyegetettség mint olyan, megszűnt vagy megváltozott a korábbiakhoz képest.

- Nyugat-Europa egyértelműen úgy véli, hogy a SzU és a VSz részéről korábban érzékelt fenyegetettség az ő számukra sokkal kisebb. Ennek a következménye lehet, hogy már a közeljövőben az lesz, hogy ylényegesen sikerül csökkenteni a hagyományos erőket és fegyverzeteket Európában. Ebben az esetben a NATOnak és a VSz-nek a szerepe a biztonság fenntartásában csökken. Viszont előtérbe kerül majd a biztonság többi elemének, a gazdasági stabilitás, politikai stabilitás, aze együttműködésnek a különböző szálai, az emberi jogok tisztelete, a kisebbségi jogok tisztelete, környezetvédelmi problémák. Valamennyi európai állam érdekelt abban, hogy létre jöjjön egy olyan, jól működő biztonsági rendszer, amely megakadályozza azt, hogy Europa bármely állama ezt arendszerrel egyoldalú lépésekkel vagy egyoldalú alapon felborítsa.

- Ön a napokban részt vett egy olyan tudományos konferencián, 15 ország képviselőivel együtt, amelyen gyakorlatilag csak ezekről a kérdésekről volt szó. Kíváncsi lennék, hogy miben volt konszenzus, melyek a biztonságban azok a mai elemei, amelyekben általában kelet és nyugati képviselői egyetértenek.

- Igen, a közelmúltban volt egy konferencia Moszkvában, amelyet az ENSZ leszerelési kérdésekkel foglalkozó kutató intézete, a Genfben működő UNIDIR ? rendezett. Az UNIDIR? kezdeményezte azt, hogy az ENSZ 15-16 tagállama , közöttük valamennyi földrajzi régió képviselője vegyen részt egy ykutatósi programban, amelynek a célja a részt vevő államok nemzetbiztonsági politikájának a kidolgozása. Amennyiben ezek a tanulmányok elkészülnek majd és összehasonlítják ezeket a tanulmányokat, anélkül, hogy hivatalos állásponttá válnának, érdekes következtetéseket lehet levonni arra vonatkozóan, hogy mely államok milyen területen és mi által érzik fenyegetettnek magukat, ami természetesen nemcsak katonai fenyegetettség, hanem egyéb fenyegetettség is lehet.

- Lehet-e rangsorolni, hogy melyek ma a biztonság fő elemei, elsődleges elemei?

- Hát a katonain túl én nagyon fontos elemként említeném meg a környezetvédelem területén történő együttműködést, a gazdasági együttműködést, figyelembe véve az államok egész sorának gazdasági problémáit, eladósodottságát, pénzügyi problémáit. Nagyon fontos elemként említeném meg az emberi jogok területén az együttműködést. Itt Kelet-Europában én ezt egy különlegesen fontos problémának tartom, tekintet

arra, hogy Kelet-Európa történelme során nem sikerült megnyugtató megoldásokat találni a nemzetiségek együttélésére.

- Apropos nemzetiségi és emberi jogok, egyes magyar politikuskok nyilatkozatait hallgatva úgy tetszik, hogy a magyar biztonságpolitikábar ez a kérdés szinte az első helyre került. Kíváncsi lennék, mi erről a véleménye és hol áll most az új magyar nemzetbiztonsági politika kidolgozása.

- A magyar nemzetbiztonsági politika kidolgozása érzésem szerint a kezdeténél tart. Ez indokolható azzal, amit az előbb említettem, hogy jelentős belső átalakulások történnek nálunk, tehát a régi biztonsági koncepció nem tartható. Én úgy vélem, hogy az általános emberi jogok tiszteletét kellene az első helyre tennünk és szomszédainkná, l, a Varsói Szerződésben, tehát szövetségeseink körében azt kellene sürgetni, hogy valamennyi partnerünk, valamennyi tagállam a belső jogrendszerét teljes egészében hozza összefüggésbe azokkal a normákkal és értékekkel, amelyet a különböző nemzetközi jogi dokumentumok megfogalmaznak. És ez egyben biztosítékot is jelentene a nemzeti-ségi jogok, tehát a kisebbségi jogoknak a nagyobb tiszteletére.

- Ez a magyar elvárás vagy a magyar kívánság, de tudjuk, anélkül hogy országot megneveznék, hogy szomszédaink között is vannak egészen más vélemények és elképzelések ugyanerről a kérdérről. Nem lehet-e ez inkább irritáló tényező, mint össz etartó és összekovácscsoló tényező, miközben a Varsói Szerződés tagországai kifelé, nyugat felé csomó érintkezési pontot találnak?

- Ezt el tudom fogadni, hogy irritáló tényező lehet partnereink körében - egy ideig. Viszont az a tény, hogy Lengyelországgal, a SzU-val már majdnem teljesen össszhangban vagyunk az emberi jogok tekintetében, remélhetjük azt, hogy a VSz többi tagállamában is elindulnak ezek a változások. Tehát a jelenlegi román vezetéssel vannak a legnagyobb vitáink ezen a területen, de én azt hiszem, hogy optimistának kell lennünk és Romániában is bekövetkeznek azok a változások, amelyek elvezetnek majd az emberi jogoknak a hasonló tiszteletéhez.

- Résztvesz-e ebben a tudományos munkában és együttműködésben, amelyről szó volt, Románia?

- Románia nem vesz részt ebben az együttműködésben. Kelet-Európából Bulgária, a SzU, az NDK és Magyarország képviselője vesz részt.

- Mikor számítanak arra, hogy ezek a dokumentumok elkészülnek és ha úgy tetszik, akkor alapanyagul szolgálnak az egyes országok nemzetbiztonsági koncepciójának az elkészítéséhez?

- Ezek a dokumentumok várhatóan egy év , másfél éven belül készülnek el. Egy tanulmány már kiadásra került, Uj-Zéland biztonságpolitikájáról, ez rendelkezésünkre áll, valamennyi résztvevő megkapta, ez a tanulmány egyben egy minta is kíván lenni a többi résztvevő számára.
- Biztonságunk új tartalma. Csák Elemér beszélgetett Matus Jánossal, a Külügyi Intézet tudományos munkatársával.

- o -

PETŐFI-rádió

HÍREK

9 h

Tegnap este megnyitották az NDK nyugati határait és az éjszakai órákban keletnémetek ezrei keltek át a berlini falon és az átkelőhelyeken. Hatalmas örömnep volt a város mindkét oldalán. Pezsgőt bontottak, ismerősök és ismeretlenek ölelték és csókolták egymást. Egy nő pl. hálóingben és papucsban rohant át Nyugatberlinbe. A keletnémet hatóságok a reggeli órákban megkezdték az engedélyek kiadását és a jövőben csak ezzel lehet átmenni Nyugat-Berlinbe.

A Berlin nyugati felét ellenőrző szövetséges hatalmak nyilatkozatban üdvözölték a szabad személyforgalmat Berlin két része között. A Varsóban tartózkodó Kohl ny.német kancellár az NDK-határok megnyitása miatt állítólag megszakítja lengyelországi látogatását. A DEUTSCHLANDFUNK rádió közlése szerint a ny.német politikus a délelőtti órákban még ismét tárgyal Mazowiecki kormányfővel, majd visszatér Bonnba. A ny.német rádióadó úgy tudja, hogy legkésőbb vasárnap már újra folytatja lengyelországi programját. A berlini fal megnyitása hallatán Kohl kancellár kijelentette, nincs semmiféle kétsége afelől, hogy el fogják érni Németország újraegyesítését.

Prágában harminc ellenzékit letartóztattak, mert a belügyminisztérium épülete előtt négy társuk szabadon engedését követelték. A londoni rádió jelentése szerint a letartóztatottak valamennyien a Polgári

Szabadságjogért mozgalom tagjai voltak.

Cis-Jordániában izraeli katonák agyonlőtték egy férfit, aki állítólag egy sz élsőséges palesztin csoport vezetője volt. Csoportjának öt tagját letartóztatták és sok fegyvert elkoboztak.

Az Egy.Államok megkezdi a Panamai-csatorna övezetében állomásozó katonai személyzet csökkentését. Az amerikai védelmi minisztérium szóvivője közölte hogy mindenkit, akire nincs feltétlenül szükség a helyszínen, valamint a katonák családtagjait a feszült panamai-amerikai viszony miatt hazarendelik.

A párizsi Grand Palaisben különleges kiállítás nyílt Görög erosz címmel. ---

- o -

KOSSUTH-adó

HÍREK

10 h

Az NDK-ban az új utazási rendelet bevezetését követően képtelen leomlott a berlini fal. A kormány döntéséről az este a TV-ből értesülhettek a berliniek. Ezután azonnal az átkelőhelyekhez siettek. Bár a rendelet úgy szól, hogy csak rendőrségi engedéllyel lehet átlépni a határon, a hatalmas tömeg láttán a határőrök csak személyi igazolványt kértek, később már azt sem. A 28 éve álló berlini fal két oldalán pezsgőt bontottak a polgárok, s a magukkal vitt kalapáccsokkal a fal bontását is elkezdték. Reggel a berlini rádió közölte, hogy 8 órától a rendőrség megkezdi az utazási engedélyek kiadását, s ezentúl csak ezek birtokában lehet átkelni a belnémet határon.

A Nyugat-Berlint ellenőrző szövetséges hatalmak nyilatkozatban üdvözölték az NDK határának megnyitását. Az Egy.Államok, Nagybritannia és Franciaország képviselője hangsúlyozta, hogy ez komoly lépés egy alapvető emberi jog szavatolásának irányában.

A nyugatnémet kancellár megszakítja varsói látogatását és hazautazik kormánya rendkívüli ülésére. Ezt a kabinet szóvivője jelentette.

be. A kancellár hazatérése után a kormány megtárgyalja az NDK határainak megnyitása nyomán kialakult rendkívüli helyzetet.

Varsóban Kohl előzőleg arról is beszélt, hogy személyes kapcsolatba akar lépni Egon Krenz-cel, az NDK vezetőjével. Bonni megbeszélései után H.Kohl holnap délután visszatér Varsóba és folytatja programját.

Az amerikai elnök és külügyminisztere rendkívül tartózkodóan fogadta a keletnémet vezetők döntését az utazások engedélyezéséről. Washingtoni megfigyelők úgy vélik, hogy George Bush és James Baker attól tart, aközép-európai fejlemények ellenőrizhetetlenné válnak. Emellett a látszatát is el akarják kerülni annak, hogy a drámai eseményeket a SZU rovására aknáznák ki.

Az amerikai törvényhozás vezetői a kormányt eltérően, lelkesen üdvözölték a berlini döntést és kijelentették, hogy a berlini falat hamarosan le kell bontani, mert elvesztette értelmét.

Az amerikai kormány bejelentette, hogy NSZK-ban állomásozó csapatai két kórházat és egy lakóépületet bocsátanak az NDK-ból érkezők rendelkezésére. Washingtonban elmondták, a lépést az NSZK kérésére tették meg és utasították a bonni amerikai nagykövetséget, hogy minden támogatást adjon meg a bevándorlóknak.

A spanyol miniszterelnök szerint a magyar vezetés nagy körültekintésse cselekszik ajelenlegi bonyolult helyzetben. Felipe González már Madridban értékelte budapesti tárgyalásait. Mint mondta, NÉMETH Miklós kormánya megfontoltan dönt minden kérdésben, hiszen az átmenet korszakában súlyos kötelezettségek terhelik.

A szófia-i elemzés szerint pozitív elemeket is tartalmaz az a dokumentum, amelyről ma kezd tanácskozást a bolgár KP KB-a. A másként gondolkodó bolgár értelmiségiek, akik között párttagok is vannak, úgy vélik, hogy a reformszándékok komolyságát csak a KB_i ülés után lehet lemérni.

Tbilisziben grúz fiatalok több napos ülésstrájkot tartottak a hónap elején. A megmozdulásról csak most számolt be a KRASZNAJA ZVJEZDA c. szovjet katonai lap. A cikkből kiderül, hogy a fiatalok így tiltakoztak az ellen, hogy ykatonai szolgálatukat Grúzián kívül kell letölteniök. A lap tudósításában nem közölte a tiltakozó akció jel-

szavait, de annyi kiderült, hogy a szovjet hadsereget a feliratok megszállónak nevezték, s a grúz fiatalok angol nyelvű felhívásokkal fordultak segítségért az ENSZ-hez.

Egy közlemény: a Közlekedési Múzeum műszaki okok miatt mától előre láthatólag szerdáig zárva lesz.

- o -

PETŐFI-rádió

HÍREK

11 h

A berlini rádió jelentése szerint reggeltől már csak kiutazási engedéllyel lehet

....Erich Honecker

Csehszlovákiában súlyos vasuti szerencsétlenség történt Prágától 50 km-re. A Berlinbe tartó ...Orient expressz belerohant egy személyvonatba. A szerencsétlenség következtében 7-en meghaltak és legalább 40-en megsebesültek. A prágai magyar nagykövetség úgy tudja, hogy az áldozatok között nincs magyar állampolgár.

Budapesten megkezdődött a néphadseregben dolgozóvezetőinek alakuló ülése. Az új szakszervezet a magyar néphadsereg és a honvédelmi minisztérium irányítása alá tartozó alkalmazottak, valamint a munkanélkülivé válók érdekeit kívánja ellátni. A mai alakuló ülésen jelen van KÁRPÁTI Ferenc vezérezredes, honvédelmi miniszter is.

Ausztriában négy magyar nőt letartóztattak, mert lopáson kapták őket. A 15 és 33 év közötti négyes ékszer? próbált elcsenni tíz? üzletben. Az osztrák rendőrség szerint a magyar nők legalább 15.000 silling értékű árút loptak el.

Varsóban Szolidaritás elnevezéssel cigarettát hoztak forgalomba. A világszerte ismert, pirosbetűs grafikával ellátott dohány állítólag

kiváló minőségű, még az amerikai cigarettáknál is jobb. Azt azonban pontosan nem lehet tudni, hogy hol gyártják az új cigarettát és azt sem, hogy ki és miért rendelt húszezer

- o -

KOSSUTH-adó

5 h 40

FALURÁDIÓ

A mikrofonnál Pfeifer Júlia.

- Milyen jövője lehet a téészen a fiataloknak. - Gépgyártásra esetleg NDK-magyar részvénytársaság alakul. - Akácia ?? néven svájci-Olasz-magyar vegyes vállalatot jegyezték be. - Tej és tejpor az ENSZtől, hogy Kubában legalább a gyerekek jussanak elegendő fehérjéhez.

- Idősebbek a fiatalokért. Jászkiséren a Szolnok megyei TESZÖV rendezvényén ma ez lesz a vitatéma. SLEZÁK Sándort, a TESZÖV titkár-helyettesét Balog György ykérdezte az összejövetel okáról:

- Társadalmunkban nincs elfogadott koncepció a fiatalokra, ez sajnos a szövetkezetekben dolgozó fiataloknál még inkább igaz. Ezeknek a fiataloknak az érdekeit a jogszabályok is sértik. Sérti az érdeket az, hogy az ellenzéki pártok a föld visszaadásáról, a föld föl-osztásáról beszélnék, a téészek felosztásáról, sérti a fiatalok érdekét az elfogadott termelőszövetkezeti törvény módosítása, sérti azért, mert ha a szövetkezeti vagyon 50 %-át felosztjuk, azt nem tudjuk felosztani csak idősek vagy ma már dolgozó, középkorú, aktív szövetkezeti tagok között. Az a vagyonrész, amelyre osztalék kapható, nála teljesen elesik. Erre a tanácskozásra hívtuk meg az ellenzéki pártokat, az egyházak képviselőit, mindazokat, akik a fiatalok érdekében tudnak és akarnak tenni. A TOT? :Élő kell tárnunk és oda fiatalok kell bejuttatnunk, mert megyénk 77 küldöttje közül nincs 30 éven aluli küldött. Fiatal küldöttünk azért nincs, mert mint kezdő, fiatal, harminc év alatti, őt a többiek leintik, hogy hallgass teneked még hátra van a jövőd, csendben legyél, - majd mire oda kerül

hogy ő is szóhoz juthat, akkorra már ő nem érzi azoknak a fiataloknak a problémáját, mert neki már más problémái vannak.

- Ön azt mondta, hogy mi szeretnénk most megvitatni a jövőt. Mit gondol, ha megvitatják ma a jövőt, akkor mi lesz, lesz -e valami?

- Az ifjúsági szervezetek széthullásával ismét szükség van a fiatalok összefogására. Meggyőződésem, hogy a szövetkezeteknek eddig is volt lehetőségük a támogatásra, - sajnos ez a nagyarányú elvonás miatt egyre romló pozícióba került, bízom abban, hogy ha a szövetkezetek jövedelempozíciója javul, a fiatalok támogatását letelepedését, lakáshoz jutását kiemelten fogják támogatni.

- Hány fajta ifjúsági szervezet van, mindegyik próbál valamit tenni a fiatalokért.

- Csak szóban, hangzatos progranyilatkozatokkal tesz a fiatalok érdekében. Én sem tudnám felsorolni, hogy hány ifjúsági szervezet van. Szövetségünk nem politikai szervezet és nem is óhajt politikai szervezetként fellépni, annál is inkább nem, mert mi a szövetkezeti tagok érdekeit óhajtjuk képviselni. Nemre, fajra, felekezetre és pártállásra tekintet nélkül, azaz mindenki, aki szövetkezeti dolgozó, szövetkezeti tag, bele tartozik ebbe az érdekképviselőbe, de megítélésem szerint ezen érdekképviselőben belül kiemelten kell foglalkozni a fiatalokkal ha azt mondjuk, hogy a fiataloké a jövő.

- A hétvégén jubiláltak Szolnokon. Húsz évet együtt dolgoznak az NDK-belicéggel. Ennek vezérigazgatója, Hans Schneider azonban azt is el tudja képzelni, hogy a jövőben másféleképpen gyártsanak mezőgazdasági gépeket. Zala Simon Tibor interjúja.

- Wir haben unsere Zusammenarbeit --- 1976 óta van ...kapcsolatunk, a Mezőgép Szolnok ...mindig gondoskodott arról, hogy a minőség megfelelő legyen és a mi alapgépeinkhez az ő általuk szállított adapterek jól csatlakoztathatók legyenek. Egyenlő rangú mind a kettő, a piacot is együtt ...biztosítani. Új módszereket kell az együttműködésben találnunk, újítanunk kell. Szükségesnek látom azt, hogy az Agrotek Külkereskedelmi Vállalatra jobban támaszkodjunk és azonkívül közvetlen? telexkapcsolatot kell kiépíteni a felhasználókkal a mezőgazdasággal. - Sziráki? doktorral közösen vannak konkrét elképzeléseink, amiket a következő hetekben és hónapokban tovább pontosítunk, egyeztetünk, mert tisztába kell tennünk az együttműködést. Ma nem tudok beszélni konkrétan, mert még belföldön kell nekünk egy csomó kérdést tisztáznunk. Utána kész leszek arról, hogy Önöknek nyilatkozzam konkrétan. Fontos lenne az, hogy az export- és import

tevékenység egy kézben, az Agrotek kezében legyen, mert sokkal egyszerűbb lenne ugyanúgy Magyarországon is, mint ahogy az NDK-ban van, egy kézben.

- Tehát a tervhivatalok, a minisztériumok szintjéről közvetlenül a vállalati kapcsolat kell, hogy yelőtérbe kerüljenek.

- Igen, és ennek a módját, formáját kell megkeresni. E tekintetben is nagy fokú liberalizálás van folyamatban az NDK-ban is. Tőlem nem idegen egy részvénytársaság esetleges létrehozása sem. Az érdek a determináns, a piac szerepe kell, hogy még fokozottabban kifejezésre jusson, hiszen minden a felhasználó érdekében történik és csak azzal tudunk szerepelni, amit a piac elfogad tőlem.

- Jól értettem, akár a Koschik? kombináttal egy részvénytársaság?

- Igen, -

- Ilyen még nem volt.

- De nyilván ez a magyar álláspont, hiszen egy kicsit mi előbbre tartunk és én vagyok olyan helyzetben, hogy egy ilyen természetű álláspontot ma kinyilatkoztassak és azon munkálkodunk, hogy ilyen, nagyobb léptékű előrelépéssel a következő évtized együttműködését alapozzuk meg.

-

Egy magyar kincs, amelyet mások fedeztek fel. Akácfeldolgozásra vegyes vállalat alakult. A részletekbe Gergely Sándor avat be bennünket, aki valaha az akáccal foglalkozó tsz elnöke volt, ma a gödöllői agrártudományi egyetem vezetőképző intézetének főigazgató-helyettese. Lakatos Pál interjúja.

- Az Akácia Kft-t - így hívják a vegyes vállalatot -, megalapítottuk, a gépszállítások nemsokára megkezdődnek. Olyan technika kerül az országba, amiből eddig még nincsen. Nekünk van erre csodálatos fánk, amiből több van nekünk, mint egész Európának együttvéve, hogy ez mennyire nagy értékű fa, arra az olaszok hamarabb jöttek rá, akiknek alig van akácuk. Mi évek óta visszük Északolaszországba, ott feldolgozzák és kanadai dió- meg tölgyénél magasabb áron értékesítik, bútorelemként. Várható, hogy már a jövő évben Karácson gyártunk bútorlapot és két-három év múlva kész bútorelemeket, főként ajtókat fogunk gyártani.

- Mekkora üzlet ez?

- Ők? eddigaz akác értékét, most itthon történik a ... és majd akkor talán.....

- Gergely Sándor, aki egy nagyüzemnek volt az elnöke, többször is megfordult Olaszországban, több kisebb gyárat, üzemet nézett meg.
- Nem a méret a döntő, hanem a hatékonyság, sőt nem a hűség a döntő, hanem a teljesítmény, mert a teljesítmény a legnagyobb hűség. Mi már egymást önállóságra, gazdálkodásra és a gazdálkodással járó felelőségre és a gazdálkodás ízét megadó méltóságra szoktattuk.
- De ugyanilyen kis üzemekkel találkozott Olaszországban is.
- Ha az éves bevétel alapján osztályozom, akkor ezek nem kis üzemek. Ötvenen csinálnak két milliárd forintot. Mégis kisüzem, mert családiás, mert személyközi kapcsolatok uralják a termelést. Sokkal inkább, mint a gép és az ember közötti kapcsolat. És nekünk ezt át kell venni. Még fontos tapasztalatom volt az, hogy az egyiküzemben láttam egy fehér köpenyes, harminc körüli férfit, aki úgy bánt a számítógép-klaviatúrával., mintha zongoravirtuóz lett volna. Gondoltam ez szakmérnök, de talán még doktorátusa is van. Az üzemvezető mondta, hogy nem, szakmunkás. A főkönyvelő, aki reggel 8-9-ig kompjutert közölt, mondjuk 10 órakor tartott egy félmillió dollárt eldöntő üzemi tárgyalást és mert a tárgoncása megbetegedett, 11 órakor ráült a tárgoncára és a műszak végéig tárgoncázott. Ez annyira természetes, mint nálunk az ellenkezője.

-

Nemzetközi agrárszemlénkben ma Kubáról Veres Tibor beszél. ----

- o -

KOSSUTH_adó (nov. 8-i adás) 19 h 40

HÁTTÉRBESEZÉLGETÉS

A szerkesztő-műsorvezető Vértes Éva

- Köszöntöm a műsor hallgatóit és részvevőit, GÖMÖRI Endrét, KULCSÁR Istvánt és ZÁDOR Tibort. -- A Kelet-Közép-Europában felgyorsult reformfolyamatokról, közelebbről arról lesz szó, hogy hol van az a határ, amíg a nyugati világ ezeket támogatja, ill. hol van az a határ, ameddig a SzU, bár maga is reformország, ezeket tolerálja. - Bevezetőben hallgassunk meg néhány percnyi, külső helyszínről érkezett, az ottani tapasztalatokon alapuló hangos gondolatot. Az első kérdéshez Bonnból Bernát György, Párizsból Keleti Miklós szól hozzá:

- Segíts magadon, Bonn is megsegít, ezzel a jelszóval támogatja a NSZK Közép- és Kelet-Europa reformjait. Azaz hogym anapság egyelőre még csak a lengyel és a magyar reformokat. De kész arra is, hogy az NDK változásaihoz hozzájáruljon, nagy erővel. Ez azzal is fenyegeti Budapestet és Varsót, hogy a nyugatnémetek váltanak, a lehető legtermészetesebb partnerre, a másik német államra koncentrálnak majd. Amennyiben Krenz hajlik a reformokra, sok magyar cég lekészheti a csatlakozást. Nekik hirtelen sürgős lehet a közös vállalatok eddig sokszor bürokratikus huzavonákkal elnyújtott megalapítása. Bonn Magyarországot a Grósz-kormányának nyújtott egy milliárd márka mellett egy nemrég, újabb milliárdal segíti. Ez is hitel természetesen. Kis és közepes vegyes vállalatokat finanszíroznak ebből. Az előző egy milliárd sorsán okulva, erős ellenőrzéssel. Igen jelentős az, hogy az NSZK minden nemzetközi fórumon kiáll a reformer államok érdekében, amikor gazdasági kedvezményekről van szó, vagy amikor érvelni kell a kereskedelmi korlátozások eltörlése mellett. Mindezt persze nem lehet függetleníteni a politikai megfontolástól. Az NSZK-ban úgy vélik, hogy a reformokkal egyrészt Kelet-Europa közelít a nyugathoz, tehát eldőlni látszik az ideológiák versenye. Másrészt, alapos biztonságpolitikai megfontolásból szeretnék stabilizálni a változó rendszereket, ui. nyugat-német felfogás szerint minden egyes megingott államrend magában rejti a biztonsági kockázat veszélyét. Gondolják meg a magyar ellenzékiek és a kormányon lévők, a lengyel kommunisták és a Szolidaritás, mit kockáztatnak. Amennyiben túlhaj

ják a semlegességi törekvéseket, egyoldalúan megváltoztatják az európai erőviszonyokat, pedig azokat kényes aprómunkával és nem kevés kompromisszummal alakították ki. Megbomlásuk súlyos következményekkel járna. Semlegesség tehát igen, persze csak az európai általános rendezés kereteiben és nem különutas próbálkozásként. Ezt mondják Bonnban mérvadó politikaformálók. A másik figyelmeztetés úgy szól, hogy igyekezzenek mértékletes politizálással sikerre vinni a reformprogramot. Ha megbuknak, azzal Gorbacsov alól rántják ki a széket és egy új Brezsnyevvel összedőlhet a világméretű építmény, amelyet a SZU, az EGY. Államok és Nyugat-Európa húzott fel a másik biztonsági igényének elismerésére alapozva. Az NSZK politikailag tehát eddig a pontig hajlandó támogatni a reformokat és hangsúlyozza, hogy az igazi demokráciához erős kormányra és erős ellenzékre van szükség, akkor is, ha erőteljes baloldal győzi le a szabad választásokon az atomizálódott jobb, jobbközép ellenzékét, de akkor is, ha a jobbszárny kerekedik egy elhanyagolható bal fölé. Európában demokrácia csak ott van, ahol ez a kettő erőteljesen ellenőrzi egymást, mondják Bonnban.

- A francia külpolitikát sok és tegyük hozzá, nem alaptalan bírálat érte az elmúlt években. Párizsban nincs keleti politikája, hangzott a kritika, amely azt kifogásolta, hogy az Elysée-palota és a Quai d'Orsay kimaradt az 1985 óta fellendülőben lévő kelet-nyugati kapcsolatépítésből. Egy évvel ezelőtt mintegy hallgatólagosan elismerve a bírálatok jogosságát, Párizs meghirdette, újra be akarja tölteni azt a szerepet, amelyet egykor, az első világháború után a francia külpolitika Közép-Kelet-Európában játszott. Mitterrand elnök többször is ünnepélyesen kinyilvánította, támogatni szándékozik a gorbacsovi külpolitikát. Azóta viszont olyan ütemet vettek fel a változások Lengyelországban, Magyarországon és az NDK-ban, amire a legnagyobb képzelőerővel megáldott elnöki tanácsadók sem készültek fel. Különösen drámai erővel került napirendre a német kérdés. Franciaország zavarba jött, amikor Magyarország megnyitotta a határt az NDK-t elhagyni szándékozók előtt. Párizs hallgatásba burkolózott és Roland Dumas külügyminiszter, ha nagyon megszorogatták az ujságírók, az európai status quo-ra, annak sérthetetlennek vélt voltára hivatkozott. De az események felgyorsulása végülis nyilatkozatra készítette Mitterrand elnököt. Múlt heti bonni sajtóértekezletén közölte, hogy Franciaországnak nem kell félnie a német egység megvalósulásától. Ezzel az

elnök áttört egy pszichológiai gátat, de mindez még nem jelenti azt, hogy a francia külpolitika a gyakorlatban is felkészült a kontinens keleti felén viharzó események kezelésére. Egy nemrég ott járt szenátusi bizottság jelentése szerint pl. a prágai, varsói és budapesti francia követségek lényegében nem tudják ellátni feladatukat, legalább a nyugati normák szerint nem. Vagyis némi időre van szükség ahhoz, hogy az elnöki állásfoglalásnak gyakorlati hatása legyen a kissé nehézkesen működő francia külügyi apparátusra, vagyis a hétköznapi külpolitikára.

- Nem érdektelen az amerikai álláspont sem, amiről annyit el kell mondanunk, hogy nem teljesen egyértelmű. Nem is arra gondolok, hogy a törvényhozás nagyobb anyagi támogatást tart szükségesnek, mint a kormány, inkább az emögött meghúzódó politikai megfontolásokra, hogy ti. a reformok még bizonytalan kimenetele, Gorbacsov kényeshelyzete miatt a túlzott támogatás esetleg éppen a visszarendeződéshez vezetne, talán még Gorbacsov bukásához is. Ezzel összefüggésben érdemes meghallgatnia a Tolerancia, de meddig mottójú moszkvai vélekedést Barát Józseftől:

- Nézze, már maga a kérdés is rossz, hogy ymit enged MOszkva és mit nem. Lehet, hogy Moszkva sok mindennek nem örül, ami Közép-Europában történik, csak hogy nem tud tenni ellene. A folyamatok nem kérdezik tőlünk, hogy akarjuk-e őket, szándékainktól függetlenül alakulnak tovább. A legfelsőbb tanács folyosóján így felet egy kérdésemre Iván Lapkev, az IZVESZTYIJA főszerkesztője, az SZKP KB-ának tagja, parlamenti képviselő. Hozzátette mindehhez, hogy személyesen rokon-szenvezik a megkezdődött demokratizálási folyamattal, még akkor is, ha eredményt ezek csak az átalakulás kínjai után hozhatnak. Nem mondta ki, de szavai mögé hallgatta, hogy a pártapparátusban, ill. a legfelsőbb tanácsban is vannak erők, amelyek viszont élesen ellenzik a közép-európai erjedési folyamatot és úgy tartják, hogy az a SzU elemi érdekeit veszélyezteti. Kérdés, hogy mire vezetne, ha ezek a posztsztálinista erők visszajutnának a hatalom csúcsaira, hiszen a gorbacsovi vezetés amellest, hogy eszközei sincsenek meg egy beavatkozásra, - ahogy mondják, Gorbacsovnak nélkülünk is elég baja van -, valószínűleg nem is akarja befolyásolni ezt a folyamatot, hiszen nem engedheti meg magának, hogy egy esetleges beavatkozáseredményeként elveszítse nehezen megkeresett nemzetközi politikai tőkéjét. Bármilyen történjen Közép-Europában, az Gorbacsovnak nem árthat annyit, mint az ellátás itteni tragikus helyzete, ill. az, hogy komoly társadalmi

rétegek egyszerűen figyelmen kívül hagyják a legfelsőbb tanács döntéseit. A SzU-ban most sokan tartanak egy jobboldali fordulat lehetőségétől és aligha kétséges, hogy egy neosztálinista hatalomátvétel után megintcsak nem volna kérdés, hogy Közép-Europa országait meddig engedi el Moszkva. Hiszen hazánk is, Lengyelország is, de már az NDK is túlment azon a határon, amit Brezsnyev tanítványai képesek elviselni szövetségeseiktől.

- A stúdió vendégei egyetértenek néhány külföldi tudósítónk véleményével? Megfelelően tükrözik-e az ottani vélekedéseket?

- Távolról sem akarom rangsorolni a három tudósítót, de Barát József feltehetően azért, mert ő él a krízis középpontjában, tette rá az ujját a dolog lényegére, amikor azt mondta, hogy a kérdés maga bizonyos értelemben abszurd, mert itt a szándékok másodlagos szerepet játszanak. Zaslavszkaja egy legutóbbi cikkében azzal a hasonlattal élt, hogy a SzU elérkezett egy olyan ponthoz, amikor egy hatalmas, rendkívül széles folyó hirtelen sziklafalak által határolt szoroshoz ér és akkor a folyamatok hallatlan mértékben felgyorsulnak és ő például - hát forradalminak nevezi ezt a folyamatot. A probléma az én véleményem szerint ott van - és ezt Gorbacsovnak menedzselnie kell -, hogy ami itt most történik, az egy minőségileg új szakaszba lépett a NDK-beli eseményekkel. Ez többé nem a magyar és lengyel változásoknak a minőségi kategóriájába tartozik, hanem abba a kategóriába, hogy a második világháborúnak hogy úgy mondjam a politikai utóélete, amely a kontinens kettéosztása, a jaltai vonal léte jelzett, ez tkp., legalábbis ennek a keleti része, hát az összeomlóban van.

- Most katonai, biztonságpolitikai megfontolásokról beszél?

- Nem, pillanat, először is társadalmilag van összeomlóban, tehát magyarán Krenz, a Honecker-utód aligha tekinthető egy tartós megoldásnak és az ő álláspontja tkp. mindannak ellenére, ami történik az NDK-ban, rendkívül szűk korlátok között mozog. Én csak megemlíteném, hogy a Gorbacsovnál tett első látogatása utáni sajtóértekezletén megismételte a berlini falnak azt a definícióját, amely a hagyományos definíció volt Honecker idejében és megvédte az 1968-as csehszlovákiai beavatkozást. Szóval itt egy olyan folyamat játszódik le az NDK-ban, amelynek a kimenetelét egyszerűen nem lehet megjósolni, még akkor sem, hogyha nyilvánvaló, hogy a SzU-nak és az EGY.Államoknak, ill. a vezető nyugati szövetségeseinek hogy úgy mondjam racionálisan, tehát egy szobában egy zöld asztal körül nyilvánvalóan vannak alapvetően közös

biztonsági, stabilitás-garancia szempontjából összehangolható érdekei.

- Elnézést, nagyon kerülgetjük a forró kását. Arról van szó, hogy napirendre került Németország egyesítése?

- Nem arról van szó, hogy napirendre került Németország egyesítése, arról van szó, hogy napirendre került a jaltai szisztéma keleti oldalának az összeomlása. Hogy ne kerüljünk a forró kását, - most persze túl fogom dramatizálni -, itt arról van szó, hogy a SZU, - illetve a sztálinizmus - elveszti a II-ik világháborúban kivívott eredményeket. Ha még túlzóbban akarnám magam kifejezni, akkor azt mondhatnám, hogy bizonyos értelemben, egyetlen puskalövés nélkül szerencsére, de tulajdonképpen megtörténik az, amit ugye az amerikai politika 40 éve úgy határozott meg, mint egy esetleges, elképzelhető következő nagy összecsapásnak a tétjét. Nevezetesen a SZU európai birodalmának a felszámolását. Itt olyan erők működnek, amelyek fölött szerimten tkp. - és ennyiben igazat adok Barát Józsefnek - tkp. nincs olyan igazi kontroll, sem a nyugati oldalon, sem a keleti oldalon.

- Attól félnek, hogy a folyamatok Kelet-Európában olyan ellenőrizhetetlenné válnak, hogy az egész európai stabilitás fölborul, ami kialakult évtizedeken át és ennek beláthatatlan következményei lesznek?

- És ezért ezért utaltál arra, hogy minőségi változás történt az NDK-beli fejleményekkel, mert pont azon van szó?

- Hát mert pont az NDK-ról van szó.

- Visszatérünk, történelmileg nézve, a II-ik világháború utáni időszakhoz, ugye a 45 februári jaltai egyezményhez, illetve annak a helyes értelmezéséhez. Ennek az egyezménynek az értelmezése, ez a világ különböző tájain, meggyőződésem szerint, évtizedeken keresztül helytelen volt. Történetesen, amikor az Egy.Államokban teljesítettem szolgálatot, a 60-as években jelen voltam egy olyan szenátusi meghallgatás folyamán, amikor az Egy.Államok volt moszkvai nagykövete Ch.Bolen (?) hallgatták meg, aki - mint ismeretes - diplomataként, oroszul jól beszélő diplomataként a jaltai konferencián Roosevelttől tolmácsa volt, és ő kihangsúlyozta azt, - és én az elmúlt napokban, amikor Vértes Éva felhívott telefonon és elmondta, hogy mi lesz a mai témánk - én végignézettem a jaltai egyezményt. A jaltai egyezmény nem azt mondja, amit annak tulajdonsítottak és Ch.Bolen is ezt állította, hogy ami bekövetkezett, az nem a megegyezésnek a következménye, Roosevelt és Churchill nem adta el Kelet-Európát, - ahogy ezt mondani szokták - hanem ahogy ő állította, a jaltai egyezménynek a megsértéséből. Hát ezt mutatja az a

(Háttérbeszélgetés)

körülmény is, hogy ez az egyezmény, amelyben van egy, talán a szempontból leglényegesebb rész, hogy a felszabadult, nyilatkozat a felszabadult Európáról, amely kimondja azt, hogy a lehető leghamarabb szabad választásokat kell tartani és minden népnek az atlanti charta elvei alapján joga van megválasztani saját társadalmi és kormányzati formáját. És ezek a szabad választások 45-46-47-ben be is következtek. Tehát ezek megfeleltek a jaltai megállapodásnak. Azt követően a szovjet vezetés - mondhatjuk azt, hogy Sztálin - úgy döntött, hogy mindezt számításon kívül hagyja és, azt hiszem a mai magyarországi történelmi események is azt mutatják, hogy 1945-46-47-ben még a magyar kommunista párt vezetői, Gerő, Révai és Rákosi is, hosszú népidemokratikus folyamatról beszéltek, és bizonyos fokig őket is meglepte az, ami a SZU-ban akkor megmutatkozott és amire nézve, hát akkoriban utasításokat kaptak, hogy ezt az egész koalíciós korszakot le kell zárni, történelmileg nézve percekben belül, és át kell térni az egypártrendszerre, a proletáriátusnak a diktatúrájára. Tehát az a sajátos út, az megszűnik. Úgyhogy én azt hiszem, hogy most tkp. ott tartunk, hogy ezt a jaltai egyezményt kell az eredeti elgondolásoknak megfelelően értelmezni. Na most, ami a Nyugatnak a jelenlegi, hát mondjuk zavarodottságát illeti, én azt hiszem, hogy ők nem is megfelelő diagnózist készítettek Európa keleti feléről. Többet feltételeztek, nagyobb stabilitást feltételeztek, mint ami van, és nemcsak az NDK-beli eseményekkel kapcsolatban, hanem Lengyelországgal, Magyarországgal kapcsolatban, és ki tudja, hogy más országokkal kapcsolatban nem fogjuk-e ezt ismét látni. Tehát valójában ők azt szeretnék, - és arra rendezkedtek be - hogy a Nyugat ne akarjon túl nagy változásokat, ne túl gyorsan és ne túl nagy változásokat, hanem fokozatosan, hogy az az összeomlás, amiről az elmúlt évtizedben ők sokszor beszéltek, az ne nagy robajjal és ne nagy robbanásokkal következzen be, hogy ez megrázkódtassa esetleg Európa más részét és felelőtlen cselekedetekre ragadtassa azokat, akik hatalmuknak a végleges elvesztésétől félnek. Úgyhogy én végignéztem a TV-....., beszélgettek. Na most, ez már az NDK-eseményeknek a folyamán volt, tehát 2-3 nappal ezelőtt. bölcs ember és nem kapkod, ugye, és ő azt mondta, hogy ma már, amikor az európai rend megszilárdult, - tehát ezalatt ő Nyugat-Európát érti - és úgy érzi - ezt nem mondta ki, de érezhető volt - hogy Kelet-Európa is tkp.

(Háttérbeszélgetés)

abba az irányba megy, a jelenlegi helyzetben nekik már nem kell attól tartani, hogy egy militáns Németország fog egyesülni, egy olyan Németország, amellyel nem tudnak mit kezdeni. Bizonyára gazdaságilag egyébként problémákat okozunk, de egyes más országoknak a megjelenése is okoz problémákat a Közös Piacnak, általában a nyugat-európai közösségeknek. De ettől egyáltalán nem tartanak, mert úgy érzik, hogy tkp. kisebb megrázkódtatásokkal, de az úgynevezett hidegháborút megnyerik. - Én még megnézném azt, hogy egy egyesült Németországhoz mondjuk mit fognak szólni a lengyelek, bármilyen párt is lesz hatalmon Lengyelországban. Amit én lényegesebbnek tartok, nem tudom érdemes-e ennyire visszamenni Jaltához. Megmondom miért. Természetesen ez a kiindulópont és ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni, de vajon arról van szó, hogy a mostani decemberi Gorbacsov-Bush találkozón..... megint a szuperhatalmak döntenek? Ti. arról van szó, hogy azok a folyamatok, amelyek elindultak Kelet-Európában, természetesen nem függetleníthetők, akár a nyugati világ erejétől-befolyásától, akár a SZU-ban végbemenő válságjelenségektől, de ezek alapvetően itt végbemenő folyamatok. Ami a SZU-ban végbemenő gazdasági-politikai folyamatokat illeti, szerintem az egész kérdés kulcsát, és a további folyamatok kulcsát ott kell keresnünk. Ti. amit itt Barát József elmondott az Izvesztyija főszerkesztője és másokra való hivatkozással; hogy a SZU annyiban tolerálja ezeket a folyamatokat, amennyiben nem képes megakadályozni őket. Nem képes megakadályozni azért, mert katonai beavatkozásra a jelek szerint sem politikai, sem katonai, sem erkölcsi, sem gazdasági okokból nem képes, esetleg azért, mert a hadsereg otthon másutt van szükség; esetleg azért, mert a hadsereg morális állapota nem felel meg, és így tovább számos egyéb tényező van. A SZU katonai ereje ebben a pillanatban, ha a katonai erőn pusztán a rakéták és a hidrogénbombák számát értjük, akkor valahol megközelítőleg egyenlő az Egy.Államokéval, ezért tárgyal az Egy.Államok a SZU-val ma is, mint szuperhatalommal, és ezért figyel állandóan a szeme sarkából, és nemcsak a szeme sarkából arra, hogy mit szól a SZU a Kelet-Európában végbemenő folyamatokhoz. Viszont ennek az óriási nagyságrendű fegyvernek a hátországa iszonyatos mértékben aprózódik el és forgácsolódik szét, mindenekelőtt gazdaságilag és ebből kifolyólag politikailag és azután morálisan. Tehát a helyzet kulcsa szerintem alapvetően az, hogy mi törénik a SZU-ban a következő években, sőt, megkockáztatom: hónapokban, ezen a télen.

(Háttérbeszélgetés)

- Az teljesen világos az az okfejtés , hogy a jelenlegi szovjet vezetés tolerálja a változásokat. Ha jól tudom, a hivatalos álláspont az; addig a pontig, amíg az nem szovjetellenes, - komondottan szovjetellenes. Néhány...

- Addig lehet tolerálni, - bocsánatot kérek -, akkor lehet nem tolerálni hogyha megvan rá az erő, a hangsúlyozottan a jelenlegi vezetés. De az, hogy a továbbiakban milyen lehet a szovjet vezetés, az még mindig ugyanannak a függvénye, hogy mi lesz az idén télen, vagy a következő hónapokban, gazdaságilag, politikailag, s ebből kifolyólag még morálisan. Én hadd említsek csak egyetlen apróságot, ami engem megdöbrentett. Vasárnap este a szovjet televízió - lehet Budapesten nézni - félidőben egy csodadoktornak a műsorát közvetítette, aki hipnotizálta a közönséget, - ez már a harmadik ilyen szeánsza az illetőnek. Az hagyján, hogy televízió keresztül érzéstelenít műtéteket, de azt állítja, hogy az AIDS-et el tudja mulasztani. Én nem akarok ennek a tudományos részéhez hozzászólni, de hogyha ehhez hozzáadjuk a különböző úgynevezett extra dolgokat; ha hozzáadjuk az egyszerre megszorított 3 méteres ufókat, amelyek Voroznyezsben szállnak le, és így tovább, ez maga a Raszputyin-jelenség.

- Tehát az irracionalitás.

- Igen. ami mindig egy meghatározott időben lépnek föl, egy meghatározott helyen és természetesen tükrözve a társadalom lelki állapotát - ha úgy tetszik.

- Az a politika, amely magát racionálisnak nevezi, vagy nevezte, az át tud lendülni az irracionalitásba abban az esetben, hogyha nem előre gondolkodik, tehát ha nem az események várható irányát-trendjét figyelembe véve lép, hanem egy adott statikus helyzetből indul ki. Arra szeretnék emlékeztetni, hogy néhány héttel ezelőtt még olyan hangok voltak, hogy rendkívül óvatosan kell viselkednünk, hiszen itt kialakulóban van egy Berlin-Prága-Bukarest tengely; hogy a Kisantant egy bizonyosfajta újjászületésével lehet számolni. Tehát nekünk a politikai és gazdasági tevékenységünk ütemének a megválasztásánál el kell érni egy olyan helyzetet, hogy a magyar reformkonstrukció, - tehát az Alkotmány új fogalmazása, úgy jegyez, hogy a polgári demokrácia és a demokratikus szocializmus érdekei egyszerre legyenek jelen az új Magyar Köztársaságban, hogy ez egy olyan pont, amikor vissza-

(Háttérbeszélgetés)

fordíthatatlan akkor is, ha a SZU-ban valamiféle szükséghelyzetben, valamiféle - nem szeretem ezt a "visszarendeződés" szót -, keményedés, az erős kéz felé, balrafordulás következik be.

- Én azt hiszem, hogy a Gorbacsov-Bush találkozóknak a lényegét az fogja kitenni, hogy a Közép-Kelet-európai folyamatokról kötetlen eszmecserét folytatnak. Itt már azt hiszem ők is rájönnek, amire mások már talán korábban; hogy nem bizonyos fegyverfajták be-, vagy kiiktatásában kell a világbékét keresztülvinni, hanem olyan társadalmi-politikai-gazdasági folyamatokban, amelyekből következik majd azután a bizonyos fegyverfajták léte, vagy nemléte. Én nem hiszem, hogy egy újabb Jaltára kerül sor, - pont ellenkező a tendencia - inkább arra, hogy Gorbacsov feltehetően - ez az én gondolatmenetem - azt fogja javasolni Bushnak, hogy az Egy.Államok és a Nyugat ne legyen mohó; ne igyekezzék kihasználni a SZU biztonsági helyzetével szemben azokat a társadalmi-politikai és egyéb változásokat, amelyek a SZU határaitól nyugatra, és bizonyos fokig keletre is lejátszódnak. Itt lehet, arról van szó, hogy a szovjetellenességről valójában akkor lehetne beszélni, hogyha olyan katonai biztonsággal összefüggő kérdések merülnek fel a Varsói Szerződéssel összefüggésben, a Kelet-Európában állomásozó szovjet csapatok jelenlétével, vagy gyors távozásával kapcsolatos kérdések, amelyek a SZU biztonságát kisebb-nagyobb mértékben veszélyeztetné, másrészt amennyiben ezek az országok, amelyek mostanáig a SZU szövetségesei voltak, és változatlanul a VSZ tagjai, esetleg bizonyos belső nyomások következtében, egyik, vagy másik megkísérelné az átállást a másik oldalra, - amit viszont azt hiszem az Egy.Államok és a Nyugat általában elutasítana, mert ez egy tarthatatlan helyzetet eredményezhetne. Úgyhogy én azt hiszem, hogy tkp. ezen a két hadihajón nagyon békés kérdésekről fognak tárgyalni. Az érdekes az, hogy maga Bush volt, aki ezt javasolta, ugye, Gorbacsov volt, aki ezt elfogadta, de tkp. a dolog lényege az, hogy ezeket a Közép-Kelet-európai változásokat próbálják úgy kezelni-értelmezni, hogy az ne vezessen semmiféle előre nem látható komplikációhoz.

- Azt hiszem teljesen egyetérthetünk magával. Nem gondolom, hogy a Busht különlönösképpen arra kéne kérni, hogy ne legyen olyan mohó; eddig eléggé tartózkodó álláspontot foglalt el, szerencsére. Persze vannak mohó dukkerek, - vagy talán ebben az esetben inkább ellendrukerek - határainkon kívül is. Nagyon bölcs emberek beszéltek a megfe-

(Háttérbeszélgetés)

lelő tempóról; a nem túl gyors tempóról, és én azt hiszem én még egyszer hangsúlyoznám, ami elhangzott ugyan, de tlaán nem elégszer, hogy egyáltalán nem érdeke a Nyugatnak egy destabilizálódott Kelet-Európa, mégkevésbé egy destabilizált, önmagát bizonytalannak érző SZU. Ez egyáltalán nem segítené elő sem a kelet-európai folyamatokat, sem a jelenleg azért többé-kevésbé kialakult biztonsági rendszert ezen a kontinensen.

- 0 - 000 - 0 -

KOSSUTH - adó

(1989.november 9-i adás!)

KÖZVETLEN KAPCSOLAT - a nőpolitikáról.

- Szerkesztő: Pásztor Magdolna.

(-- A Nőtanács feloszlott. Lesz-e a jövőben (van-e?) intézményes nőpolitika? Kell-e egyáltalán, ha igen, hogyan képzelik el a különböző pártok? Elképzelhető-e a pártok közötti egyzetetés? Minderről hogyan vélekedünk mi - az érintettek - nők és férfiak?

- Vendégek a stúdióban a pártok képviselői és H.Sas Judit szociológus.

(- A 60 perces adás szalagon. TAPE: 67787.-)

- 0 - 000 - 0 -

KOSSUTH - adó

(1989.november 9-i adás!)

TÁJKÉP - KONGRESSZUS UTÁN

17.00 h

- A stúdió vendége a Fidesz.
- Riporter: Rékai Gábor.
- Szerkesztő: P.Szabó József.

- A magyar közélet tájképe ezekben a napokban, ezekben a hetekben meglehetősen változatos. Egyesek szerint kusza. A rádió ma kezdődő sorozatában megkísérelti bemutatni - bizonyos időkorlátok között - azoknak a pártoknak néhány vezetőjét és programját, amelyek ebben az évben, ezekben a hónapokban tartottak kongresszust. Az első vendégcsapat a Fidesz: SZELÉNYI Zsuzsa, Dr.KÖVÉR László és Dr.MOLNÁR Péter ül az asztal körül és választott címünknek megfelelően, talán kezdjük úgy, hogy az október közepén, - október 13-án, pénteken - kezdődött kongresszus mennyiben volt, vagy miért volt jelentős állomás a szervezet életében?

- Jelentős volt természetesen annyiban, amennyiben minden kongresszus jelentős egy szervezet életében, másrészt talán fordulópontnak tekinthető abban az értelemben, hogy ezen a kongresszuson elfogadta a Fidesz a választási programját. Ez két értelemben tekinthető fontosnak, egyrészt az, hogy ez nyilvánvaló azt is jelenti, hogy eldöntötte hivatalosan a szervezet, hogy indulni fog a parlamenti választásokon, másfelől letett egy, a többi pártszervezet programjával az összehasonlítást bátran vállaló programot az asztalra. Ezzel talán a közvélemény felé egy új arcát mutatta meg, vagy igyekezett megmutatni ahhoz képest, amit eddig belőlünk láthatott a nagyközönség a tömegkommunikáción keresztül.

- Mindenesre megragadom az alkalmat, hogy egy zárójeles kérdést feltegyek, -a tömegkommunikációra való utalás is erre inspirál- mi az a kép, amit a Fidesz, úgy véli, hogy igaztalanul alakult ki róla és ami megváltoztatandó?

- Eléggé gyakran kerül a Fidesz olyan beállításba a különböző médiákban mint egy agresszív, hűzöngő, idétlen fiatalokból álló társaság. Ebből a szempontból a kongresszus nagyon jelentős volt, és a sajtója az újságokban és a televízióban. Reméljük - és a visszhangok is azt mutatják -, hogy komolyan változtatott a Fideszről kialakult képen; egy szakértőkből álló, szakértőkkel jól ellátott, komoly, felkészült, gondolkodó társaságot mutatott be.

(Kongresszus után - a Fidesz)

- Annyiban is nagyon fontos volt ez a kongresszus, hogy egyértelműen állást foglalt a Fidesz tagsága ezen a kongresszuson abban a kérdésben, hogy feloldható-e ez a kettősség, illetve nem zárja-e ki egymást az a kettősség, amit a Fidesz, a sokszínű ifjúsági szervezett mozgásmagában hordott. Tehát hogy egyrészt a nagypolitikának is nagyon fontos résztvevője a Fidesz, másrészt pedig egy ifjúsági mozgalom, amely a különböző kulturális tevékenységek mellett politizál is és általában a közéleti forrásban minden módon részt vesz.

- MOLNÁR Péter szavaira még visszatérünk, hogy tkp. mi is a Fidesz? Ifjúsági szervezet, vagy párt, de egy minősítő jelzővel hadd kérdezzek finoman rá, - ti. nagyon fontos szervezet. Én komolyan kérdezem, hogy hol érzi a Fidesz a maga helyét, - ha tetszik - fontosságát a magyar politikai palettán?

- Erre többféle válasz is adható. Az első az, hogy fontos volt, véleményem szerint, a Fidesz megalakulása és működése amiatt, hogy hosszú ideig ez a szervezet volt a legradikálisabb az ellenzéki szervezetek között, tehát felvállalta azt a funkciót, hogy bizonyos tabukat magadöntött fel; bizonyos dolgokat először a Fidesz mondott ki és bizonyos dolgokat először a Fidesz cselekedett meg. Így a megalakulás pillanata egy ilyen aktus volt, tehát politikai szervezatként - tehát nem mozgásmókként, mert mozgásmókként az MDF akkor már létezett -, de politikai szervezatként a Fidesz volt az első, amelyik megalakult, ezzel tkp. jogilag is és ténylegesen is megbontotta a monolit, hierarchikus struktúrát, amit az egypártrendszer egyáltalán jelentett.

- Innét lenne tehát az úttörő szerep? - kívánja azért leszögezni maga a szervezet.

- Igen, igen, tkp. mostanság, amikor már a tabuk lassan elfogytak, ez a szerepe elhalványul. Fontos abban az értelemben is, hogy fiatal generációkat próbálja bekapcsolni a politikai életbe. Ez egyrészt önmagában így fontos, ahogy mondtam, másrészt fontos abban az értelemben is, hogy az a véleményünk, - amit az egy évvel ezelőtti kongresszuson elfogadott alapelvek és nyilatkozatunk tartalmaz -, hogy pusztán a politikai intézményrendszer megváltoztatásával még nem lesz demokrácia. Demokrácia akkor lesz, ha ennek a társadalomnak a mindennapi működésében, a társadalom kultúrájában, az emberek zsigereiben él a demokratikus politikai kultúra. Tulajdonképpen mi ennek

(Kongresszus után - a Fidesz)

szeretnék egy iskolája, gyakorló terepe lenni. Továbbá, függetlenül attól, hogy ki melyik oldalon állt az elmúlt 30, vagy 40 évben, egy bizonyos életkoron felül magán viseli, a gondolkodásán viseli - legalábbis a többség - ennek a rendszernek, ennek az elmúlt rendszernek nyomait. Tehát azt gondolom - és ezt nemcsak én gondolom így, hanem egy külföldről jött politikus is mondta - hogy egy új politikai kurzust csak új, friss gondolkodású emberek részvételével megalapozni. Tehát úgy gondolom, hogy a mi jelenlétünk a politikában ebből a szempontból is fontos. És fontos még végülis egy harmadik szempontból, hogy - talán és remélem - képviselünk olyan önálló politikai szint ezen a skálán, amit senki más. Tehát nemcsak a hangvételtől van most szó, a formáról, - ez egy dolog - hanem talán tartalmilag is tudunk valami mást mondani. Hogy ha nem mondok többet, csak csak annyit, hogy mi igyekszünk ezen a generáción keresztül túllépni azon a magyar gondolkodást és politikát súlyosan terhelő problémán, amit népi-urbánus ellentétnek írnak le. Úgy gondolom, hogy ebből a szempontból is egy új és a többitől eltérő és fontos szerepet tölthet be a Fidesz.

- Én is azt mondom, hogy általában a fiatalok, azok természetüknél fogva, helyzetüknél fogva nyitottabbak a társadalom többi részénél, és ezért mindenképpen jó, ha a fiatalok is részt vesznek az ország politikájában, a nagypolitikában és a Parlamentben is. Én most Norvégiában jártam, ahol a hétvégén a norvég parlamentben a legfiatalabb képviselő - 23 éves -, és azt hiszem, hogy ez a fiatalok által erőteljesen képviselt nyitottság, újranyitottság, változás... nyitottság, ez egy, éppen a rendszerváltás periódusában lévő társadalomban, ahol nagyon sok új dolgot kell a társadalomnak megfogadnia-megtanulnia, akkor ez külön.....

- (elromlik az adás) a Fidesz úgy határozott az elmúlt hétvégén, hogy az országos képviselői választásokon a jelöltállításban él azzal a lehetőséggel, hogy.....személyeket is esetleg jelöl. Ez netán annak az eredménye, hogy azért túlságosan jelentős törésvonalat nem kíván létrehozni, mint országosan politizáló párt?

- Nem mi gondoljuk, hogy érdek lenne, ha valaki fiatal. Ez egy állapot természetesen, mint ahogy az ellenkezője is az. Tehát nem gondolom azt, hogy lenne egy frontvonal a generációk között, én ezt másképp látom, és a másik dolog; a jelenlegi, kialakulatlan-átmeneti periódus.

(Kongresszus után - a Fidesz)

dusban - ami a látszólag lezárt folyamatok ellenére is mozgásban-forrásban van -, ebben a helyzetben nagyon fontos az, de a pártpolitikai szempontoknál is fontosabb, hogy hiteles személyek kerüljenek be a parlamentbe, - függetlenül szinte a pártállástól. A többpártrendszer lényege az, hogy különböző politikai irányzatokra, különböző politikai pártokra van szükség, ezek munkamegosztásban, egymást kiegészítve dolgoznak és most jelenleg ebben a helyzetben nagyon fontos, hogy ezeket a pártokat olyan emberek képviseljék, vagy akár párton kívülként jussanak be olyan emberek, akik morálisan, politikailag tisztának tekinthetők és el tudjuk fogadni. Ezért támogatjuk minden olyan független jelölt fellelépését, akit mi ilyennek tekintünk.

- Azért van a korhatár, mert amiről korábban beszélt a Laci, ugyanis, hogy alulról töltődjön föl folyamatosan és képződjön ki az a fajta vezető réteg a Fideszben, akik azzal, hogy pozíciókba kerülnek, akár helyi szinten, azzal természetes gyakorlatot szereznek a politicsinálásban. És rendkívül fontosnak tartjuk, hogy ez mindig a fiatalabbak részéről jöjjön, ezért aztán most hoztunk egy olyan szabályt is, hogy nem kell kilépni azoknak a Fideszeseknek, akik elérték, kiöregedtek, viszont nem vállalhatnak - úgymond - hivatalt tovább a Fideszben.

- Akkor, ahogy ígértem néhány perccel ezelőtt, tegyük le most már a voksot, vagy döntsünk abban, hogy végülis a Fidesz milyen szervezet? Mert nem egészen párt, de több is mint egy ifjúsági szerveződés.

- A Fidesz egyrészt egy pártszerűen működő politikai szervezet. Ez elég különleges, azt hiszem, tehát mi, amennyire ismerjük a - s eléggé ismerjük - a nyugat-európai helyzetet ebből a szempontból. Az ifjúsági szervezeteknél ez nem általános, azt bizonyosan lehet mondani. Tehát ez egy mindenképpen különleges szerep, de ettől ez még egy természetes dolog lehet és emellett megfér az, hogy a Fidesz egy olyan mozgalom legyen, ami a fiataloknak, akik be akarnak lépni a Fidesz-be, vagy akik csak szimpatizálnak a Fidesszel, nyújtani tud valamit azzal, hogy nemcsak politizálásra, a közéletben való részvételre tanítja őket, hanem például klubokat, előadássorozatokat, - tehát itt pld. utalok a Fidesz Akadémiára, vagy a Fidesz Film Klubra, a Tudatalatti Klubra, az Egyetemi Színpadon - tehát ilyen és ehhez hasonló rendezvényekkel egyéb közösségeket teremthet a Fidesz, másrészt pedig segíthet a fiataloknak és természetesen az idősebb érdeklődőknek is abban, hogy tá-

(Kongresszus után - a Fidesz)

jékozódhassanak pld. olyan kérdésekben, amit az utóbbi évtizedekben nem lehetett rendesen tisztázni.

- Hadd erősítsem akkor meg még egy kérdéssel: ez azt jelentené, hogy ez a fajta szerveződés, ebben a felépítésben, ezzel a munkával egy unikális jelenség mondjuk az európai közéletben, ami a Fideszé?

- Úgy gondolom, hogy igen. Említettem egy korábbi kérdés kapcsán, hogy ez a helyzet egy teljesen átmeneti helyzet, amibe az is beleértendő, hogy a jelenleg a politikai színpadon szereplő szervezeteket is átmeneti kéződménynek tekitnhetjük. Elképzeltető, hogy azok a szervezetek, amelyek ma léteznek, azok 5-10 év múlva már nem fognak létezni.

- Vagy másképpen.

- Így van. Az a másik oldala a dolognak, hogy elképzeltető, hogy létezni fognak a nevükben és a törzsükben, csak más lesz a tartalom azok mögött a nevek mögött. Tehát mondjuk egy konkrét példával próbáljam megvilágítani a helyzetet; - vegyük a szociáldemokráciát. A szociáldemokráciák - véleményem szerint - ma a következő szervezetekben vannak szétszórva; vannak ugye a Szociáldemokrácia Pártban, mostmár vannak a Független Szociáldemokrácia Pártban, vannak a Szabad Demokrácia Szövetségében, aztán vannak a Magyar Szocialista Pártban és vannak a Fideszben. Ha jól számolom, ez öt szervezet. De ugyanígy mondhatnám a kereszténydemokráciát is, ami hasonlóan nem egy helyen tömörül. Ez, ez a nem teljesen természetes állapot, ez ennek az átmenetnek, ill. az elmúlt 30 évben lezajlott előzményeknek köszönhető.

- És a letisztulás, az előttünk van.

- A letisztulás valóban időt vesz igénybe, és ki tudja, hogy lesz-e a Fidesz öt év múlva.

- A Fidesz rendezvényeiről, - pontosabban szerveződéseiről - akadémiáról, Film Klubról - szólva eszembe jutott az a kérdés, ami nemcsak a Fideszszel kapcsolatosan merül fel, de hát most az illetékesek ülnek itt. Hogy ti. túlságosan értelmiségi-intellektuális beállítottságú. Vajon országos vonzerőre igényt tartanak-e, vagy nem, és ha igen, akkor viszont mi módon? - mert nyilvánvaló, hogy Tudatalatti Filmklub és Akadémia, az viszonylag - számomra legalábbis így nyilvánvaló - az viszonylag szűk réteget érinthet.

- Énszerintem az országos ejelenség és majdnem minden szervezetre igaz, hogy elsősorban az értelmiséget, a középosztályt érintette meg eddig

(Kongresszus után - a Fidesz)

az aktív politizálás lehetősége jobban, és általános, mondjuk pld. a Szabad Dmeorkaták Szövetsége az, amelyik az utóbbi időben, tudtommal, sokan csatlakoztak nem értelmiségiek is, de a Fidesz is; mi is elmondhatjuk ezt magunkról. Pld. az egyik vidéki Fidesz Akadémiát Tatabányán épp egy olyan Fidesz-csoport szervezte, amelynek összesen egy értelmiségi tagja van. Tehát azt hiszem, hogy ez egyszerűen egy olyan nehézség, hogy nyilván az értelmiségiek fogékonyabbak általában a közéleti változásokra és esetleg nagyobb az a nehézkedés, amit a más rétegek irányába le kell győzni ahhoz, hogy ők is bekapcsolódjanak.

- No, elképzelhető, hogy ezt én nem jól látom. Ha már a vonzerőnél tartunk, a vonzó megnyilvánulásoknál, - itt már egy rövid pár mondat-tal érintettük a hangnemet, a hanvételt, a radikalizmust. Azt hiszem éppen KÖVÉR László beszélt arról, hogy a kezdet kezdetén ez egy megkülönböztető sjaátosság volt, a tabudöntögetés stílusaként. Ez a fajta itt-ott, vagy sokak számára, vagy többek számára nehezen elfogadható, vagy nehezen emészthető, vagy szokatlan hangnem ha szándékos, akkor most, a jelenlegi viszonyok között mit szolgál?

- Szerintem a radikalizmus, az ma is egy nagyon komoly jellegzetessége a Fidesznek és hihetetlenül fontos, hogy megmaradjon. Egyáltalán nem gondolom úgy, hogy jelentőségét veszítette volna. Minden döntésünk, megfontolásunk, az elsősorban abból indul ki, hogy amilyen erkölcsi alapot felállítunk magunknak, - ill. hát ezt már felállítottuk - és abból nem vagyunk hajlandók engedni, akár politikai taktikázásból sem, ami esetleg visszaüthet, vagy mások számára nem elfogadható, vagy éppenséggel - legalábbis rövid távon - nem vezet közvetlen sikerhez. De én azt gondolom, hogy ez hosszú távon mindenképpen egy kifizetődő taktika.

- Itt két kérdés is felmerül. Az egyik az - és ezt muszáj közbevetnem hogy azért sokak véleménye szerint a politika a kompromisszumok művésze. Na most, akkor, ha valaki egy ország sorsában kíván jelentős szerepet vállalni, akkor nem tudom, hogy leszögezheti-e azt, hogy vannak olyna kérdések, amikben én nem engedek!

- Csak akkor lehet jó kompromisszumokat kötni, hogyha tudja az ember, hogy mi az, amiben nem engedhet. Tehát azt gondolom, hogy az elvi politizálás, az nem egyfajta fafejűséget és csökönyösséget jelent részünkről, hanem azt, hogy világosan tisztába akarunk jönni magunkkal

(Kongresszus után - a Fidesz)

atekitnetben, hogy mi az az elvi alap, amivel elindulunk egy bizonyos kérdés megvitatásakor; mi az, amiben el tudunk menni, meddig tudunk elmenni, ami még az elveinket nem sérti, vagy nem érinti alapvetően és edig a határig természetesen mi kompromisszumképesek vagyunk, ugyanúgy, mint bármelyik más szervezet. Hiszen ha nem így lenne, akkor két napnál tovább nem tudtunk volna együttműködni, mondjuk az Ellenzéki Kerekasztalon belül, mondjuk a másik hét szervezettel. Az viszont kétségtelen, hogy ebben a radikalizmusban a Fidesz túltesz a többi szervezeten és azt gondolom, hogy ilyen értelemben betölthet egy nagyon fontos, mérséklő-ellenőrző tényezőt. Mostmár nemcsak arról van szó, hogy az MSZMP-vel, vagy annak az utópártjával szemben vagyunk, vagy leszünk radikálisak, - vagy mondjuk így, hogy szókimondók - hanem egyre inkább az a helyzet áll elő, hogy mián a paletta egyenrangú szereplőké lesz lassan, a többi szervezet is hasonló magatartásra számíthat.....
- hogy olyan legyen ez az ifjúsági szerveződés, ami mindig figyelmeztet, vagy egy sajátos szempontból mindig és mindig visszatér bizonyos kérdésekre.

- Igen. tkp. erről van szó, csak a megfogalmazást azért nem tartom szerencsésnek, mert ez talán azt sugallja, hogy mi azt hisszük, hogy a miénk a bölcsék köve, tehát hogy mi vagyunk abban a helyzetben, hogy meg tudjuk ítélni az igazság állását. Nem erre akarok kilyukadni, hanem elmondhatjuk minden egyes kérdésben, többé-kevésbé minden köntörfalazás nélkül, a véleményünket. Amely lehet az igazság egy darabja és esetleg hozzásegíthet ahhoz, hogy az igazság többi darabját is megismerhessük.

- Szerintem az, ami radikalizmusnak tűnik, vagy félreértve a radikalizmust, szélsőségesnek, vagy megdöbbentőnek, - az az ún. tabudöntögetése a Fidesznek - az egészen egyszerűen abból is fakad, hogy mi a megalakulásunktól fogva tkp. - akkor ezt gyakran hangoztattuk is - egy fikció szerint viselkedtünk, egy fikció szerint cselekedtünk-nyilatkoztunk. Ez a fikció annyi volt: mi nem vagyunk hajlandók figyelembe venni azt, hogy egy diktatúra korlátozni akar minket az emberi jogainkban. Mi mindig úgy cselekszünk-nyilatkozunk, mintha jogállamban élnénk. Ez az a bizonyos fikció. Na most, eszerint cselekedni, eszerint nyilatkozni nyilván megdöbbentő abban a társadalomban, amely nem szokott hozzá ehhez a gondolkodásmódhoz.

(Kongresszus után - a Fidesz)

- Valami ilyesmit jelent az, hogy "erkölcsi alapon politizálni" - amire itt már utalás történt az előbb KÖVÉR Lászlótól?

- Ezt egy kicsit különválasztanám. Egy dolog az, hogy politizálni, mi azt gondoljuk, hogy erkölcsi alapon kell és részben másik dolog az, hogy - mondom - mi mindig egy emberjogi alapon és bizonyos emberi jogokból nem engedve politizáltunk. Ez a helyzet egyébként, elképzelhető, hogy lassan változni fog. Tehát a jólsikerült őszi kongresszusok után most lassan fölocsúdunk a meglepődésből, hogy hát tényleg elképzelhető hogy meglesznek a szabad választások, és még az is lehet, hogy ott nem a kommunista párt, vagy a volt kommunista párt ellen kell majd küzdeni, hanem az ellenzék különböző erői fognak esetleg összezsugorodni a több parlamenti mandátumért. Tehát most talán változni, - tehát egyáltalán, ez a jogállamban élő embernek a gondolkodásmódja, az öntudatos állampolgár gondolkodásmódja is egyre inkább bekerül a köztudatba. Tehát lehet, hogy most már nekünk sem lesz ez a fajta gondolkodásmódunk önmagában olyan megdöbbentő. Tehát most nyilván változnak az idők és az emberek eddig is, de ezután méginkább-egyre inkább arra lesznek kíváncsiak, hogy most aztán mi változik meg az ő életükben? Mitől fognak ők jobban élni?

- Igen, ez jó, hogy erről említés történt, mert a beszélgetés apropója is, hogy a "kongresszus után", és ebből érezhető, hogy a Fidesz is felismerte, itt most már nem arról van szó, hogy egy ellenfél, vagy netán ellenség negálása-tagadása, az ő nézeteinek kritizálása elegendő ahhoz, hogy helyet kapjon a politikai porondon, hanem itt most egy kicsit bonyolultabb a helyzet és néhány, többé-kevésbé összemérhető politikai szerveződés egyikeként, akár időleges megegyezésekkel, kettővel, másik hárommal szemben, aztán egy más kérdésben másik hárommal szemben egy újabb föllálás. Tehát összekeverednek a dolgok, új koordinátarendszer alakul ki. Ebben az új koordinátarendszerben a kongresszus nyújtott már valamilyen eligazítást? Tehát mik azok a pontok - másképpen fogalmazva - amelyek alappontok, függetlenül attól, hogy itt most mondjuk az MDF-fel kell tárgyalni, az SZDSZ-el, vagy éppen a Magyar Szocialista Párttal?

- Akkor itt a programról van szó, - hogyha jól értem a kérdést.

- Illetve annak alapontjairól.

- Nem tudom, hogy van-e a minősítéseknek, meg a kategóriáknak egyáltalán

(Kongresszus után - a Fidesz)

itt ma Magyarországon értelme, hogy mi jobb, mi bal; mi lilább és mi nem. Valamennyire talán nyilvánvalóan van, a Fidesz gazdasági programja felvállaltan liberális program. Eként definiálja saját magát. Ez a program egyébként az egész választási programnak a legkidolgozottabb és a legfajsúlyosabb része, - remélhetőleg hamarosan nyomtatásban is meg fog jelenni és így hozzáférhető lesz. Ez a program abból indul ki, hogy tagadja az állam gazdasági szerepvállalásának a jogosultságát, ill. azt mondja, hogy az állam, a politika a gazdaságban rengeteg mindertönkre tud tenni, de nagyon csekély a hatékonysága akkor, ha valami pozitívat kell cselekedni a gazdasági életben. Tehát igazából az államot megfelelő, a sjaát magát megillető helyre kell szorítani a gazdasági életben, ami minimális eszerint a felfogás szerint. Arra kell korlátozódnia, hogy megteremtse azokat a keretfeltételeket, amelyekben a gazdaság különböző szereplői képesek a hatékony működésre. Eszerint a program szerint a kibontakozás, a jelenlegi helyzetből való kibontakozás kulcsa a vállalkozó ember. De nemcsak abban a szűkebb értelemben, ahogy a vállalkozókat ma a társadalom elképzei, hanem tágabb értelemben; abban az értelemben, hogy minden ember vállalkozónak tekinthető itt és most Magyarországon, aki - noha adott esetben bérből és fizetésből él -, de pld. kénytelen és hajlandó pluszmunkát vállalni. Tehát ez a program azt mondja ki, hogy az államnak arra kell törekednie, hogy ezeknek az embereknek ne vegye el a kedvét attól, hogy többletmunkát végezzenek, lássák ennek a többletmunkának az eredményét és ez összetársadalmi méreteken gazdasági szempontból, ez hatékony és értékteremtő legyen. Ennek két alappontja van, - mármint ami a vállalkozókat illeti - egyrészt az adókkal nem szabad őket agyonterhelni, - bizonyos mértékben adócsökkentést kell végrehajtani - márfelől pedig le kell bontani azokat a bürokratikus-jogszabályi kötöttségeket, amelyek meggátolják, hogy bárki is, - és itt nemcsak magánszemélyekről van szó, de cégekről, hisz' láthatjuk a külföldi cégek vergődéseit, ahogy szeretnének bejönni, de nem tudnak -, azokat a bürokratikus jogszabályi kötöttségeket is lebontsa, amelyek meggátolják az ember vállalkozó kedvének a kibontakozását. Másfelől azt mondja ki ez a program, hogy a gazdasági problémáink közül kulcspozíciót tölt be az infláció elleni harc, kapcsolódva a vállalkozó emberhez, mint a program centrumjához, hiszen egy elszabaduló infláció alapvetően megingatja az embereket

(Kongresszus után - a Fidesz)

hitét a holnapban, - tehát megingatja a bizodalját abban, hogy érde-
mes vállalkoznia, hisz' a vállalkozás azt jelenti, hogy az ember ter-
vez a holnapra. Ami a szociális részét illeti ennek a programnak, ő-
szintén és nyíltan kimondja, hogy ez a program nem a szegénység fel-
számolásának a programja. Tehát rövid távon ezt kitűzni - véleményünk
szerint - nemcsak illúzió, hanem egyenesen szociális demagógia. Te-
hát azt mondja ez a program, hogy egyrészt természetesen el kell ke-
rültni azt, hogy a társadalom két részre szakadjon, és ebben az egyik
rész egy soha már felzárkózni nem képes, leszakadó és elszegényedő
rész legyen. Ezt a kettészakadást meg kell akadályozni, azonban ez
nem lehet, objektíve lehetetlen többletforrások bevonásával elérni.
Azt kell megtenni, hogy a rendelkezésre álló forrásokat kell hatéko-
nyabban felhasználni. Ez részben intézményi átalakításokat követel,
- tehát a szociális, tágabb értelemben a társadalompolitikában -
részint pedig magát a gazdasági és a politikai intézményrendszert ille-
ti, úgy mint pld. lehet pótlólagos forrásokat elővarázsolni, illetve
megtakarítani mondjuk az állami költségvetés kiadásainak lefaragásával
például a gazdasági célú állami támogatások radikális lefaragásával,
és így tovább.

- A műsor vége felé közeledve azt gondolom illendő megkérdezni, hogy
- tudjuk mindannyian, egy ilyen félórás beszélgetésben mindenről nem
eshet szó -, de mégis mi az, amit a Fidesz ittlévő képviselői minden-
képpen fontosnak gondolnak, hogy még elmondjunk.

- Van egy olyan aktualitás, amit szeretnénk elmondani; hogy a Fidesz
november 15-ére, a brassói munkástüntetés második évfordulójára, este
6 órára egy akciót szervez, ami, azt szeretnénk, ha november 15-e
úgy mond az Ellenállás Napja lehetne, és ez annyiból állna, hogy a
helyi Fidesz-csoportok Budapesten és a vidéki városok főterein gyertyá-
kat fognak árusítani. A befolyt összeget a menekültek számára fogjuk
felajánlani és arra szeretnénk kérni mindenkit, hogy csatlakozzon
az akciókhoz és gyűjtson gyertyákat a városok kegyeleti helyein, az
otthonok ablakaiban és este 6 órakor egy percre megszólaló harangok,
kürtök, autódudák és a fellobbanó gyertyalángok emlékeztessenek minket
azokra, akik Európa legsötétebb diktatúrájában szenvednek. Szeretnénk
mindenkinek a figyelmébe ajánlani a "MAGYAR NARANCS" című, héthetente
megjelenő újságunkat, ami egyelőre helyel-közzel tudott eljutni az

(Kongresszus után - a Fidesz)

újságos standokra. Itt szeretném megragadni az alkalmat és a Postát, a Magyar Postát egyrészt egy kicsit kritizálni emiatt, másrészt arra kérni, hogy valahogy próbálja megoldani ezt a problémát. Feltételezzük hogy nem bármiféle rosszindulat, vagy negatív megkülönböztetés miatt nem jut el a Fidesz lapja mindenhová, ahová el kéne jutnia, hanem - Olvasva az újságokban megjelenő vitákat, ebben szerintem a MAGYAR NARANCS már abszolút felsorakozott az összes többi magyar folyóirat és napilap mellé, - hogy nem jön ki a terjesztéssel.

- Bízunk ebben, és hát a NARANCS-ról még annyit, hogy a cím nem egy komolytalan újságot takar, hanem egy olyan irónikus és önirónikus irányvonalat szeretnénk a sajtóban ezzel képviselni, ami - azt gondoljuk - hogy nagyon fontos lehet ezekben a feltehetően nehéz időkben és egyébként a MAGYAR NARANCS pedig Kelet-Európának, térségünknek az abszordítását, a képtelen voltát fejezi ki.

- szeretném megragadni az alkalmat, hogy a rádió hallgatóknak újfent felhívjam a figyelmét arra, hogy népszavazás készülődik az országban, november 26-án, amiről sajnos rendkívül keveset lehet egyelőre hallani amit én nagyon nagy hibának tartok, ugyanis jó 50-60 év óta ez az első népszavazás Magyarországon, méghozzá nem is akármilyen kérdésekben. Úgyhogy mindenkit ezúton is felhívok, hogy bűzgón járuljanak az urnákhoz 26-án. A parlamentnek azok a hipp-hopp meghozott öntései, amik nyilvánvalóan már az aláírásgyűjtés hatására döntöttek el olyan hipp-hopp, azért nem rendelkeznek olyan súllyal, mintha egy egész ország szavazatát adja és határozottan kijelenti, hogy nem akar többet munkásőrséget látni ebben az országban; hogy határozottan igényt tart arra, hogy a pénzekről elszámoljanak - ami egyébként százmomra nem volt meggyőző az országgyűlés döntéseiben. A munkahelyek döntése, ami nyilvánvaló ellentmondásban van, - hát a pártkongresszus és az országgyűlés teljesen ellentétes álláspontot képvisel ez ügyben.

- Az országgyűlés az, ami ilyen szempontból irányadó.

- Igen, de célszerű, hogyha ezt az egész ország nagyon határozottan megerősíti. Akár azok a párttagok, akiknek majd ki kell vonulni a munkahelyekről, és hát nem utolsó sorban a köztársasági elnöki választás, ami sarkalatos kérdése az elkövetkezendő időknek.

- Van a programnak olyan része is, amely a Fidesz külpolitikájával foglalkozik.

(Kongresszus után - a Fidesz)

- A külpolitikai tervezet több részből áll. Foglalkozik a nemzetiségek, kisebbségek kérdésével, a külföldön élő magyarok helyzetével. Nagyjából ehhez Magyarországot, illetve próbáljuk beirányozni, hogy milyen helyet foglaljon el Európában és ezt milyen politikával képviselje. Nyilvánvalóan egy semleges és független Magyarországot képzelünk el, a lehető legrövidebb időn belül. Ennél a pontnál különbözik a programunk szinte mindenki másnak a programjától, egy sokkal határozottabb és radikálisabb fellépést követelünk, - egyrészt a semlegességgel kapcsolatban, a VSZ-ből való kilépés ügyében, - nyilvánvalóan ezt reálpolitikai szempontból kell megítélni, viszont azt gondoljuk, hogy a VSZ-t Magyarország nemcsak abban az esetben hagyhatja el, hogyha a két világhatalmi blokk felbomlik, hanem azt gondoljuk, hogy ennél előbb is mód van erre, és az új, független kormánytazonnali tárgyalások megindításával szeretnénk megbízni-felkérni. Ettől egy kicsit különbözőbb, de fontos kérdés a szovjet csapatok helyzete, ami ennek egy része. Azt gondoljuk, hogy haladéktalanul az új kormánynak meg kell kezdeni az ezzel kapcsolatos tárgyalásokat. Először nyilvánvalóan felügyeleti, a támadó jellegű harcászati eszközöket kell kivonni az országból és utoljára a védelmi eszközöket, amelyeknek a bizonyos ideig itt állomásozása nemzetközi díj felszámolásával képzelhető el, - amint ez Európában szokásos.

- Köszönöm szépen a Fidesz tagjainak a beszélgetést.

KOSSUTH-adó

12 h 02

DÉLI KRÓNIKA

- A műsorvezető Nika György, a bemondó Váradi Klára.
- Málik a berlini fal. Mindkét német államban, de a világon másutt is óriási lelkesedéssel vagy legalábbis óriási figyelemmel hallgatják a Berlinből érkező híreket. ---- A tartalomból.--

A részletes jelentéseket külpolitikai összefoglalóval kezdjük. Az átmeneti intézkedések közepette lényegében szabad az átmenet a berlini falon.

Tudósítónk Bedő Iván helyszíni jelentése:

- Teljesen felbomlott a hivatalos rend. A szabályok szinte óráról-órára változnak, de a lényeg, a berlini falon szabad az átjárás. Berliniek tömegei állnak sorba vagy közvetlenül a határon, vagy a rendőrségen. Éjszaka megrendítő jelenetek zajlottak le a fal mentén. Az emberek 28 évvel a fal megépítése után most egyik óráról a másikra felszabadultan és fegyelmezetten átmentek és visszajöttek. A kettéosztott városban bekövetkezett az, amit mindenki várt, de amiről senki sem gondolta volna, hogy ilyen hamar és ilyen egyszerűen történik meg. A politikai előzmény egyértelmű. A tömeges kivándorlás és a tömeges tüntetések nyomása alatt az NDK vezetői sorra voltak kénytelenek ígéreteket tenni és engedményekre rászánni magukat. Az utazási szabadság, amelyet tegnap este jelentettek be, az első olyan kézzelfogható lépés, amely komolyan hozzájárulhat a megrendült bizalom helyreállításához. Tegnap este még azt közölték, hogy máától fogva a rendőrségek bárkinek kiadják a kiutazási vagy akár kivándorlási engedélyeket. A berliniek azonban nem vártak és megjelentek az átkelőhelyeken. A belügyminisztérium erre az éjszaka úgy döntött, hogy felfüggesztik az ellenőrzést, a keletiek nyugatra, a nyugatiak keletre, minden formáság nélkül, akár még igazolvány nélkül is mehettek. Népünnepélyhez méltó hangulat uralkodott a fal mentén és a nyugatberlini belvárosban. A berliniek öröme leírhatatlan volt. Az NDK fővárosában már reggel 8-kor kinyitották az rendőrkapitányságok útlevél osztályát, miután belvárosban egy helyen már éjfél után elkezdték a kiutazási engedélyek kiállítását és három óra alatt 250-et ki is adtak. A rendőrségeken bárkinek 6 hónapra érvényes, többszöri kiutazásra jogosító engedélyt ütnek az útlevelebe, vagy ha nincs útlevele, akkor a személyi igazol-

ványába. Ez csak átmeneti intézkedés, amíg meglesz az új utazási törvény, de biztosra vehető, hogy a törvény is hasonlóan liberális lesz. Az átmenetnél is átmenetibb intézkedést hoztak délelőtt, miután végeleáthatatlan sorok álltak a rendőrségeken. Az egyik berlini kerületben közölték, hogy aki csak rövid időre akar átmenni, annak mégsem kell engedély, hanem közvetlenül a határra mehet. Ez állítólag vasárnapig lesz így és azt jelenti, hogy a különös éjszaka után, akik most ébredtek álmukból, azok is minden további nélkül nyugat-berlinbe mehetnek. Odaát a hatalmas öröm ismét előhívta a berliniek szolidaritását. Akad olyan üzlet, ahol keletnémet márkát is elfogadna és egy az egyhez számítják az árfolyamot. Éjszaka ismeretlenül is meghívták a nyugatiak a keletieket diszkóba, sörözőbe. A fal egyi órától a másokra elvesztette jelentőségét és ez minden mást elhomályosít, de vannak más hírek is, amelyek ugyancsak fontosak. Ma ér véget a KB ülése, amelynek az utazási szabadság elfogadása is tulajdonítható. Az NDK több városában tegnap este is tüntetések voltak, amelyeken szabad választásokat követeltek. Ezt a párt ujdonsült vezetői éppen az utóbbi napokban ígérték meg. Berlinben megtartotta első ülését a társadalmi vizsgáló bizottság, amely a legégetőbb belpolitikai ügyet, az egy hónappal ezelőtti rendőri tulakapásokat vizsgálja. A polgárok máris kellemetlen kérdéseket tettek fel az államügyésznek. A ker. dem. párt megalakította saját ifjúsági szervezetét és ezzel megszűnt az ifjúsági mozgalom eddigi egysége, amelyhez a NSZEP ragaszkodott. A ker. demokraták egyúttal közölték, hogy Erfurt városában kilépnek a nemzeti frontból, amely eddig az NSZEP vezetésével összefogta a pártokat.

- Értékének megfelelően kezelik az NDK-ban végbemenő eseményeket a másik német államban is. Bonni tudósítónk, Bernát György jelenti:

- A nyugatnémet kancellár ma késő du. megszakítja varsói látogatását és 24 órára visszatér Bonnba. Kohl este tájékozódik az utazás szabadsága után kialakult helyzetről, azután holnap de. rendkívüli kormányülésen vitatják meg a tennivalókat, elrendelik a szükséges intézkedéseket, majd pedig a kancellár sajtóértekezletet tart. Telefonon beszélni akar EGon Krenzcel és Mihail Gorbacsovval is. Szombaton du. visszatér Varsóba és folytatja a lengyel-német kapcsolatokban áttörésnek és új fejezetnek szánt programot. A nyugatnémet nagy tv-állomások megváltoztatták műsorukat és egész éjjel élő közvetítést adtak az eseményekről, a határátkelőhelyek és a berlini Brandenburgi kapu megnyitásáról. BESz ámultak arról is, hogy a

ny.német határőrség szerint minden 4. NDK-s akar csak a szövetségi köztársaságban maradni. Legtöbben csak egy kis rokonlátogatásra vagy egy pohár sörrre ruccantak át. A helyzet az onban így is egyre nehezebb. A stuttgarti főpolgármester egy millió lehetséges NDK-s bevándorlót emleget, mások ennek a felét is katasztrofálisnak tartanak. Ugyanakkor viszont az alkotmány kötelezi a nyugatnémeteket minden német befogadására. A CS határnál ma reggel 11 km-es autósor várakozott a bebocsátásra. Az NDK-sok ott nem tudtak arról, hogy már a két német államot elválasztó szögesdrót-kerítésen is megnyíltak a kapuk. A szövetségi köztársaságban a politikusok most arról áradoznak, hogy a berlini fal végleg elvesztette jelentőségét, hogy a hidegháború jelképéből történelmi emlékmű lett. Mások újabb merész lépéseket követelnek Krenz-től. Az NDK új vezetőjének értékét csak növelte, hogy Berlinben bejelentették, Honecker okt.9-én lövetni akart a tüntetőkre, ezt és a törvénytörő polgárháborút Krenz akadályozta meg. A vezető politikusok történelmi napnak nevezik a tegnapi, amely közelebb hozta a kettészakított Németország két felét. Ugyanakkor azonban többen fel is szólítják az NDK-sokat, gondolják meg még egyszer, ezek után is érdemes-ea sok bizonytalanságot jelentő áttelepülést választani. A ny.német rádióknak nyilatkozó NDK-s ellenzékiek lényegében ugyanezt ismételték meg, azzal, hogy a reformokhoz odahaza van szükség az emberekre.

Az amerikai elnök rendkívüli sajtóértekezleten méltatta az NDK vezetésének döntését, hogy megnyitották a határokat. Bush ugyanakkor hozzátette, hogy a keletnémet döntés még nem jelenti a vasfüggöny teljes felszámolását, egyelőre korai a német újraegyesítésről beszélni

Visszhang Párizsból. A tudósító Keleti Miklós.

- Roland Dumas külügyminiszter a kormány nevében üdvözölte az NDK vezetésének bátor döntését. A reggeli lapok egész oldalas fő címei a XX. századi történelem fordulópontjaként értékeli a két német állam közti kapuk megnyitását. (A L'Humanité sem kivétel. - A LE FIGAROból. - A L'EXPANSION gazdasági lapból. ---)

(folytatás a következő oldalon)

(DK)

Az eddigi tudósításokban sok szó esett a Berlini Falról. A nagyvárost kettéválasztó, több mint ? méter magas szerkezet történetéről hallgassák meg Tamási Zoltán jegyzetét. - (--- 1961 augusztus 13-a, vasárnap volt, ekkor kezdték az építkezést.--- Néhány órán belül állt a fal.- A fal történetét ismerteti a jegyzet a későbbiekben.---)

-

A külföldi véklemények után egy magyar állásfoglalás. Munkatársunk, László József délelőtt interjút készített SOMOGYI Ferenc külügyminis-
teriumi államtitkárral.

- Gazdasági szempontból valószínű, hogy kedvezőtlen helyzetbe kerülhetünk azáltal, hogy az NDK pld. preferáltabb helyzetet kap hitelek, segélyek szempontjából, mint Magyarország.

- (SOMOGYI) Már eddig sem mondhattuk azt, hogy Magyarország kizárólagosan volt zászlóvivője ezeknek az előremutató folyamatoknak. Tény az, hogy nem alapvetően - ha szabad ezt a kifejezést használni - önző szempontok vezérelnek ennek a kérdésnek a megítélésénél, hiszen, bár valóban fennáll annak a veszélye, hogy a nyugati támogatás számszerűsíthető vonatkozásait most többfelé kell osztani, - esetleg bizonyos megfontolásokból az NDK nagyobb figyelmet kap, mint mondjuk Magyarország az adott helyzetben, de végülis azt hiszem, hosszú távon és elvi alapon szemlélve, mindenképpen kedvező számunkra az, hogy Kelet-Európa egészében egyre inkább érvényre jut az új gondolkodás, mind bel-, mind külpolitikai tekintetben, - és ez hosszú távon mindenképpen kedvezőbbé teszi azokat a nemzetközi feltételeket, amelyek között a magyarországi megújulás és reformfolyamat előrehaladhat.

- Változások a Szovjetunióban, Lengyelországban, Magyarországon és az NDK-ban. A lista korántsem teljes. A magyar diplomácia véleménye szerint várhatók-e a legközelebbi jövőben hasonló változások más országokban?

- Meggyőződésem, hogy az ezekben az országokban meglévő objektív körülmények hasonlósága, a megoldásra váró problémák hasonlósága objektíve feltételezi azt, hogy ezekben az országokban előbb, vagy utóbb a miénkkel azonos irányú és a milyenekhez módszereiben és többé-kevésbé

(DK)

hasznos, előreutató változások történjenek. Természetesen ez semmiképpen nem jelenti azt, hogy a magyarországi folyamatokat bármilyen értelemben is mások által is másolandó modellnek fognánk fel, hiszen külső modellek kritika nélküli másolásával kapcsolatban már a történelmi időkben adódnak számos kedvezőtlen tapasztalatok.

-

Itt hívom fel figyelmüket, hogy a Kossuth Rádióban 20.00 órakor különműsort sugárzunk a berlini eseményekről.

Bonni tudósítónktól már hallottuk, hogy Kohl kancellár egy napra megszakítja lengyelországi látogatását. Most ugyanerről bővebben Varsóból Nemes Gábortól:

- (-- A drámai gyorsasággal pergő NDK eseményekre és az NDK-NSZK határ megnyitására való tekintettel szakítja meg a kancellár látogatását és ma délután visszautazik Bonnba. Vasárnap visszamegy Lengyelországba. --- Protokolláris programjait ismerteti a beszámoló. A lengyel-német megbékülés számos jelét kívánják demonstrálni a látogatás alatt.--- De fontos egyezmények aláírására is sor kerül.---)

-

Súlyos vasúti baleset történt Csehszlovákiában. A részletekről prágai tudósítónk, Forró Evelyn számol be:

- Nem sokkal éjfél után a Balt-Orient-Express, amely az NDK felé megy, egy álló mozdonyvonatba rohant, Prágától 80 km-re. Egyelőre annyit tudni, hogy hét ember meghalt, 49 pedig megsebesült. Hivatalos tájékoztatás még nem volt, de az előzetes hírek szerint magyarok nincsenek a halottak között, a sebesültek között egy .---) (- Három MÁV tulajdonban lévő kocsis is kisiklott.--- 2000 NDK menekült is volt a vonaton.---)

-

A szovjet külügyi szóvivő szerint jelképesen eltemethetik a hidegháborút a decemberi szovjet-amerikai csúcstalálkozón. Geraszimov a Moszkovszkije Novosztij című szovjet hetilapban megjelent írásában úgy vélekedett; Washington a kelet-európai változások gyorsasága

(DK)

ösztönözte arra, hogy tárgyalóasztalhoz üljön. A szóvivő közölte, Bush és Gorbacsov minden bizonnyal tanácskozik a kölcsönös együttműködésről, de arról egyelőre nincs szó, hogy az Egy.Államok gazdaságilag támogatná a peresztrojkat a SZU-ban.

Szófiában az átalakítás menetéről tanácskozik ma a bolgár kommunista párt KB-a. Egy bolgár alternatív értelmiségi szervezet azonban úgy véli, hogy az előterjesztés érdemi elemei nehezen lesznek érvényesíthetőek, mert a vezetés nem akarja komolyan a reformokat. Megfigyelők szerint Bulgáriában egyre többen szerveződnek a peresztrojka támogatására és közöttük párttagok is nagy szerepet vállalnak.

Hazai vonatkozású és hazai jelentésekkel folytatjuk a DK-t. - Bécsben megtartották az első magyar-osztrák kormányközi tárgyalást a világkiállítás előkészítéséről. Bánkuti Gábor SOMOGYI László kormánybiztos tárgyalópartnerével, Gerhart Budek(?) osztrák tudományos és felsőoktatási miniszterrel beszélget. ---

(Folytatás a következő oldalon...)

(DK)

- E.Lubeck: (wir sind in alle punkten einig..... minden kérdésben megegyezett a véleményünk, megállapodtunk, hogy miként fogunk közösen bemutatkozni december 14-n Párizsban a nemzetközi kiállítási szervezet döntés hozó kongresszusán - mondta Erhard Lubeck. Itt fontos, hogy nemkülön külön bemutató programunk lesz, hanem együttesen lépünk fel. Ha a kongresszus kedvező döntést hoz, utána tartunk nyomban egy határmenti találkozót, amelyen kidolgozzuk a pontos menetrendet. Eldöntjük melyik ország melyik városban állít majd ki, hogyan szervezzük meg közösen a világkiállítás propagandáját. A két városban egyidőben nyílik januárban a pályázatot a végleges építészeti szervekre.....és megegyeztünk abban, hogy a bécsi pályázaton minden magyar, a budapestin pedig minden osztrák művész szabadon részt vehet és megegyezés szerint még néhány külföldi építész is meghívunk, hogy biztosított legyen a nemzetközi építészeti színvonal. SOMOGYI kormánybiztos azt mondta, reméli, és hiszi, hogy a magyar parlament november 21-n jóváhagyja a részvételt.

-

- A magyar kormánnyal ellentétben az Építőművészek Szövetsége, nem tartja megvalósíthatónak a világkiállítást, mert a halogatott döntések fizikailag teszik lehetetlenné megtartását. Az Építőművészek közgyűlésén Gárdai L. járt.

- A nagy állami tervező-szervezetek jórésze minden tartalékát felélte, csak a privatizáció jelenethet esélyt. A tervezési megbízásokért ökölharc folyik. A beruházási bürokrácia üzemképtelenné vált. A tanácsok döntésképtelenek, erejükből szinte már csak kapkodó telekspekulációkra telik. Mára az évtizedeken át "paliravett szakma maradék azonosság tudata is veszendőben ment" - mondta. Tény, hogy az államilag alkalmazott építész a KÁDÁR-rendszer kollaboránsaként kereste kenyerét, A párt állam bukása után az ingerült közvélemény még ezt a kenyeret sem tartja jogosnak. Pedig több mint hat évvel ezelőtt ez volt az egyetlen szervezet, amely nyíltan szembeszállt a vizlépcső építésével. A M.....az is amelyik a Nemzeti Színház ügyében a mindeható ACZÉL-féle kulturpolitikával szembe fordult. ERdéyl építészeti örökségéért is felemelték szavukat. A számának számtalanszor tapasztalnia kellett, hogy az uralkodó párt

(dk)

nem szereti. Építész 25 év után kapott pl. először Kossuth-díjat - mondta Borvendik(??) Béla. Az elnöki beszámolóban szóba került a világkiállítás is. Tavaly december óta már három ízben tették szóvá, hogy a döntések elmaradása fizikailag teszi lehetetlenné a világkiállítás megrendezését. A végső figyelmeztetés, a zsűritagok visszahívása volt. Nálunk van alig van olyan beruházás, amit ne nyálazott volna be a politikai machinációk csigája, az egyiknél a telket lopták, a másiknál a téglát, a harmadiknál a tervezési megbízást, ahol pedig minden stimmelt az egész ügy gyanus. Végül még egy olyan szakmai ügyről, ami még a du.-i vitában is várható előkerül: Mikor és hogyan lehet létrehozni az Építészeti Kamarát? - most egy dolog látszik biztosnak, előbb meg kell várni amíg ezt a törvény lehetővé teszi, Idén először átadták aaranyérvet mégpedig a 95 éves R.....professzornak.....

- Az egymásközi együttműködés lehetőségeiről tanácskornak a Magyar-egyházak és felekezetek képviselői. Sipos Zoltán tudósítása:

- Legalább 500-na vesznek részt azon a tanácskozáson, amelyen a különböző egyházak, az izraelite hitközösség és számos vallási felekezet képviselői szándékukat fejezték ki arra, hogy egyetértést közös álláspontot, és együttműködést kísérelnek meg létrehozni számos olyan kérdésben, amely...társadalmának jövője szempontjából. Az eseménynek megrendezésének kettő aktualitása van, egyrészt az egyházak ezzel tisztelegenek annak a ténynek, hogy hamarosan megvalósulhat a teljes vallási szabadság, mert az új egyházi törvény lehetőséget teremthet az egyházak és felekezetek munkájának szabad folyásában. Másrészt köszönetet mond a NÉMETH M. miniszterelnöknek, aki a napokban írásban kért bocsánatot az egyházak ellen sok évtizeddel ezelőtti elkövetett bűnökért, és az örökös diszkriminációért. Ez utóbbival kapcsolható össze az, hogy a mai tanácskozás résztvevői, akik között jelen van Pozsgay I. államminiszter, ...-.....PASKAI L. primás esztergomi érsek, TÓTH Károly református püspök-elnök, valamint hazai és nemzetközi egyházi vezetők, az első igazi legnagyobb lépésnek tekintik összejövetelüket az évtizedes lemaradások pótlásában. A mai helyzetben elsősorban a közmegegyezés elősegítésében, a diktatúra által letaposott társadalom felemelésében.

(DK)

- a rádióban korábban elhangzottakkal szemben a független szakszervezetek demokratikus ligája mégsem vesz részt a kormány és a SZOT mai megbeszélésén. A miértről, a a liga ügyvivőjét kérdezte a DK szerkesztője,

- Ez legalábbis a kormány számára a kezdettől fogva világos volt. Szó volt arról a múlt héten, hogy meghívják bennünket erre a tanácskoásra, múlt hét csütörtökén, telefonon történt ez a übeszélgetés, én ott rögtön jeleztem, hogy mi valóban szívesen tanulmányozzuk a kormány anyagát, de döntéseinket demokratikus módon hozzuk, tehát amíg tagszervezeteik, ezt a tanácskozást nem hagyják jóvá, addg mi nem tudunk egy ilyenén részt venni. Tagszervezeteinkben egybéként is felvetődött, a különböző fontos témákban tárgyalni kelle- ne esetleg a kormánnyal erről a döntés a 15-i tanács ülésen várha- tó, addig nekünk nincs is jogunk iolyen tárgyalásba bocsátkozni.

-

- A társas vállalkozók és a szabad foglalkozásuka szervezte azt követeli, hogy 30 % legyen a vállalkozási adó, Vajda Zsuzsa a szervezet sajtó tájkoztatóján járt.

- Tegnap megalakult a KIOSZ-ban a társas vállalkozók és szabad-foglalkozsuk szervezete ezután ők is szeretnének beleszólni egy sor kérdésbe, egy ilyen pl. hogy legyen 30 %-k a vállalkozási adó, és vegyék jobban figyelembe a kezdeti gondokat, tehát a kezdő vállalkozók^{mint} mindenütt a vilgon kapjanak adókedvezményt, vagy adómentessé- get. Jelen volt a sajtótájékoztatón a KIOSZ bpi szervezetének tit- kára is, aki felhasználta az alkalmat, hogy szoljon a gondjaikról. A mostani kormány vállalkozás-barátnak mondja magát, de tettei nem ezt bizonyítják. Ilyen szempotnból a korábbi viszonyokast jobbnak értékelte mint a mostanit. A nem vállalkozás-barátnak mondott idő- szakban mód volt arra, hogy műszaki fejlesztésre elkülönítsenek pénzt. Most ezt csak az adózott jövedelemből tudják. Az adóbírság is nagy hangot kapott. Jelenleg 200 % is büntethető az, aki adóvétséget követ el, akár adminisztratív okokból is. Ezt azonnal a felfedezéskor kezdi fizetni, ezt 100 ezer forintban szeretnék maximálni. S ha ez a kormány bizonyítani akarja, hogy valóban vállalkozásba lát ezt bizonythatja pl, azzal is, hogy a vállalkzóok tekintettel a kiadások-

(DK)

ra, egy adósággal lejjebb kerüljenek.

- Apajpusztán még mindig nem került elő két ezer hordó veszélyes hulladék. Az utóbbi hetekben a már feltárt szennyező anyagok elszállítása sem történt meg,, és a hatósági utasítás ellenére nem fejeződött be nyilvántartásba vételük. A helyszínen tartott sajtótájékoztatón kiderült, hogy a talaj, festék-, iszappal, valamint oldószerrel szennyezett.

Időjárás-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

H Í R E K

14.00 h

Berlinben a jelek szerint vasárnapig engedély nélkül lehet közlekedni a két városrészt elválasztó falnál. Az NDK fővárosában szinte teljesen felbomlott a hivatalos rend, és jelenleg óráról órára változnak a szabályok.-----Ism.

A nyugatnémet kancellár lengyelországi látogatását megszkítva, este valószínűleg egyenesen Nyugat-Berlinbe utazik.-----

(rossz vétel)

Az NDKban újabb pártvezetőket menesztettek. A NSZEP KB-nak ülése felmtette tisztségéből H.J.Böhmét, a PB tagját, I., Langet, W. Waltet valamint J..... a PB póttagját. A konzervatív nézeteikről ismert keletnémet politikusok, a kelet-német hírügynökség szerint maguk kérték elbocsátásukat. - Egy berlini vezető megerősítette azt a nyugatnémet lapértésülést, amely szerint E. Honecker a múlt hónap elején

(14 h)

parancsot adott a hadseregnek a lipcsei tömegtüntetés leverésére. G. Schabowskiugy nyilaktozott, hogy a polgárháborúól akkor Egon Krenz a mostani párt és állami vezető mentette meg az országot. Az NDK parlemkje bizottságot alakít a hivatali visszalések kivizsgálására.

A birt kormányfő üdvözölte a berlini-fal megnyitását és a kelet-németek utazását korlátozó rendszabályok feloldását. M.Thatcher egyuttal felajánlotta, hogy az NDK-ból érkező menekültek a nyugat-németországi brit katonai táborokban szállhatnak meg. Korábban Washington is felajánlott két hadi kórházat és egy lakóépületet a bevándrolók elhelyezésére az amerikai hadsereg tulajdonából.

-----ismétlés-----

NÉMETH Miklós szerint a tanácsok jelenlegi legfontosabb feladata, a demokratikus választások előkészítése. A kormányfő erről a Belügy-minisztériumban beszélt, a megyei tanácselnökök értekezletén. Felhívta a figyelmet arra is, hogy mindenképpen meg kell őrizni a tanácsi apparátus egységét, A kormány párbeszédet kezdett különböző pártokkal - ezt közölte Németh Miklós, „főleg arról tárgyal a kabinet, hogy alakuljon-e a gazdasági feladatokkal foglalkozó nemzeti kerekasztal. Mikorra tűzzék ki és ki határozza meg az általános választások időpontját.

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

H Í R E K

15.00 h

Berlinben a jelek szerint vasárnapig engedély nélkül lehet közlekedni a két városrészt elválsztó falon át. Az NDK fővárosában szinte teljesen felbomlott a hivatalos rend és jelenleg óráról órára változnak a szabályok.-----Ism.

NÉMETH M. szerint tanácsok jelenlegi legfontosabb feladata, a demokratikus válsztások előkészítése. Mint Németh M. közölte, elsősorban

(15 h)

arról tárgyal a kabinet, hogy alaluljon-e gazdasági feladatokkal foglalkozó nemzeti kerekasztal, és hogy mikorra tűzzék ki és ki határozza meg az ált. választások időpontját.

A Magyar Szocialista Párt nak Budapesten jeleneg 15 ezer tagja van, közülük 113-n új belépők, tehát nem voltak tagjai az MSZMP-nek. Steiner Arnold az MSzP bpi titkára, azu ESTI HIRLAP-nak elmondta, hogy egy hét alatt, négy ezereen csatlakoztak az MSzP-hez. Eddig csaknem 200 alapszervezet jött létre, de a párt nem vizsgálta, hogy milyen arányban lptek be fiatalok vagy idősek, szellemi dolgozók vagy munkások. a bpi titkár arról is beszámolt, hogy tervezik három kerületi székház átadását a kormánynak, továbbá csökkentik a párt apparátus létszámát is.

CS-ban hét halálos áldozata van és majdnem 50 sebesültje van a Balt-Iroent express éjszakai balesetének. Eg y magyar állampolgárt, Pálinkás Jánosnét, széphalmi lakost, könnyebb agyrázkódással, sokkos állapotban kórházba vitték. Mint prágai tudósítónk Forró Evelin jelentette, a MÁV vezérigazgtósága 30 fős turista csoportja nem folytatja utját. visszaindult Budapestre.

A hónap második felétől hitelkártyát bocsát ki a Duna Bank Rt. A készpénz kimélő fizetési eszközt kiválthatják magánszemélyek és vállalkzások, valamint közületek is. A hitelkártyát elfogadja az ÁFOR, a CENTRUM, a CSEMEGE, az AMFÓRA, a KERAVILL , az OFOTÉRT, a Bpi Skálák, az ÁFISz és a RÖLTEX, továbbá bizonyos esetekben készpénz is felvehető a Duna Bank hitelkártyájára.

KOSSUTH - adó

(1989.november 9-i adás!)

TUDOMÁNY, POLITIKA, TÁRSADALOM.

20.30 h

KORKOSTOLÓ.

- Szerkesztő-műsorvezető: Símkó János.

- Sokan kérdezik mostanában, hogy ki lesz Magyarország királya? - Jogászok, történészek tudják, hogy a kérdés csak félig tréfás, hiszen az európai fejlődés a királyságon keresztül jutott el a köztársasági elnöki intézményig. A királynak nevezett államfő abszolút hatalmát a polgári átalakulás megpróbálta korlátozni, - vagyis megosztotta a hatalmat. Némiképp leegyszerűsítve a végrehajtói hatalom a királynál maradt, de elvették tőle az akaratkijelentés, - ha úgy tetszik - a törvényhozás hatalmát és elvették az igazságszolgáltatás hatalmát is. Mára összetett, de az állampolgár számára áttekinthetőbb rendszerek alakultak ki Nyugat-Európában. Schmidt Péter jogászprofesszort, a közelgő köztársasági elnöki választás előtt - legalábbis, ha a népszavazás nem változtat a politikai naptáron -, tehát Schmidt Pétert arról kérdeztem, hogy mi hogyan jutottunk el ismét a király, illetve a köztársasági elnök választásához?

- (Schmidt) Kelet-Európában a hatalom egysége elvére helyezkedtek. Marx, amikor az eljövendő szocialista társadalom államképével foglalkozott és a párizsi kommünből levont bizonyos tapasztalatokat, akkor azt mondta, hogy ennek a társadalmi berendezkedésnek nincs szüksége a hatalommegosztásra, kezdett itt a népfelség elve igazán érvényesülni fog tudni, és ennek megfelelően minden hatalmat a képviselői szervnek kell adni. A hatalom megosztása helyébe tehát a hatalom egységének elvét kell állítani. Marx feltételezett egy átmeneti kort, de mégis, amikor a munkásmozgalom a maga politikai programját kialakította - és ebben benne van az orosz munkásmozgalom is -, akkor egyből úgy ítélte meg, hogy a hatalommegosztásnak ezt az elvét másnap meg lehet valósítani. Ha ehhez hozzáteszem, hogy a hatalommegosztás elvével együtt egy egypártrendszerű struktúra alakult ki Kelet-Európában, akkor a magyar társadalom és a közvélemény előtt a hatalomegység és egypártrendszer, ez szinonim fogalomná vált, pedig történelmileg nem feltétlen szükségszerűen. Tehát nem onnan indított, hogy a hatalom megosztásának elve, az abszolút

(Korkóstoló)

(A hatalom megosztásának mechanizmusának.)

- Megítélésem szerint nem következetes a hatalom megosztása Magyarországon.

- Konkrétan miben?

- Hát ennek a legégetőbb kérdése a kormány jogi helyzete. Tillik a hatalom egységének elve, ami azt jelentette, hogy az országgyűlés brámit megtehet és minden állami szerv, hivatal, tisztségviselő az országgyűlésnek tartozik felelősséggel, tehát ez az elv teljes egészében alárendelte jogilag az országgyűlésnek. A hatalommegosztás elve, amelyik a végrehajtó hatalom részeseként megjelenő kormány, más helyzetet kellene hozzon. Ez azt jelenti, hogy a végrehajtó hatalom feje a köztársasági elnök, akkor a köztársaság(érthetetlen)... az egyik, amelyik nem tette lehetővé a kormány felelősségét a parlament felé, ezt úgy hívják, hogy elnöki rendszer, a másik konstrukció a parlamentáris, amely Európában a századforduló, sőt inkább azt mondanám, hogy az első világ háború után válik átalánossá, amelynek az a lényege, hogy a kormányt ugyan a köztársasági elnök nevezi ki, de egyben ez a kormány jogilag korlátozott felelősséggel tartozik a parlamentnek. Ez a korlátozott felelősség azt jelenti, hogy nem ő választja, hanem a közt. elnök nevezi ki, nem hívhatja ki, mert a köztársasági elnök bízta meg, csak megbuktathatja. Tehát a felelősség a buktatáshoz való jogot jelenti. De nincs utasítási jog, nincs beszámoltatási kötelezettség. Namost ha én összehasolítom a mai alkotmányt ezekhez az elvekhez képest, akkor azt kell mondanom, hogy a kormány jogi helyzete nem felel meg ennek a korábbinak. Tillik a közt. elnöknek a kormány létrehozásával kapcsolatban egyetlen jogot ad, hogy megbízza a moniszterelnököt, hogy kormányt hozzon létre. De itt is még valamit hozzá kell tennem, ehhez azonban konzultálnia kell az országgyűlés elnökével, és az országgyűlésben majdan résztvevő politikai pártok rvezetőivel. A kormányelnök pedig, amikor egy pártrendszerű srtuktúrában elkezdi a kormány programját összehozni pártokkal tárgyal, és után személyi kérdésekre bontja, mert amilyen koalíciót alkottam, akkor annak megfelelően kell a kormány összetételét is módosítani, akkor ezt a kormányt nem a köztársasági elnök nevezi ki, hanem az országgyűlés választja. EZ egy óriási törés. Vagyis ez a konstrukció ami ma megvalósította az alkotmánymódosítást, ez ebben a vonatkozásban nem a hatalommegosztás elvén nyugszik. Megítélése szerint hogy ez így alakult, abba egy dolog játszik döntő szerepe Vagy inkább egy ellentmondás játszik szerepet. AZ egyik, hogy a pártok

(Korkóstoló)

és a politikai mozgalmak ma harcolnak a hatalom megosztásáért, a másik oldalról azonban van egy félelmük azzal szemben, hogy a kormány önállósodhat, tehát a pártok úgy érezték, hogyha ők túl nagy madzagra, kötéltre engedik a kormány önállóságát, ez az ő befolyásukat fogja csökkenteni.

- Ha lesz köztársasági elnökválasztás, feltehetően januárban, akkor hát nem lesz könnyű a szavazópolgároknak megtanulni a dolognak a technikáját sem. De tartalmában, intézményében kire szavaznak ekkor az emberek?

- KÉremszépen, személyekre fognak szavazni, mert jelölt az lesz, aki meghatározott számú aláírást gyűjt. De, a jelöltek mögött ma mindenütt pártok fognak állni. És miután megítélésem szerint a pártok társadalmi súlya sok vonatkozásban felmérhetetlen, ez arra fogja kényszeríteni a pártokat, hogy az első választás alkalmával a ...megpróbálják bizonyítani jelöltindítással, hogy hány százalék ...

- Magyarán ez valójában vett küzdelem, és egy nagyon éles választás lesz. Egy kicsit előrehozott választásnak is tekinthető talán.

- Azt hiszem, és emiatt bennem bizonyos félelmek vannak, hogy túlságosan ki fogja élezni a pártok közötti vetélkedést, a pártok közötti harcokat. Első alkalommal én majdnem biztosra veszem, hogy első fordulóra nem lesz közt. elnök, tehát olyan személy ma Magyarországon nincs, aki az állampolgárok felének szavazatát, netán két harmadának...

- Magyarul tehát azt mondja, hogy az első forduló erőfelmérés, amikor százalékosan is bizonyított az, hogy milyen támogatottsága van a pártoknak, majd a második fordulóban létrejöhetnek olyan koalíciók, megegyezések a pártok között, amelyek aztán kiemelnek egyes személyiséget, és ebből már valószínű könnyebb dönteni.

- Részben ilyenek létre jöhetnek, részben pedig a jog elő fogja írni, hogy a második ...elképzelés szerint ha tizenöt százalékot... (érthetetlen)...

(Minden párt szakemberei között kulcsfigurák a matematikusok, valószínű ségszámítók. matematikus:

- Azzal sem vagyunk tisztába, hogy egyáltalán mik a demokratikus választás játékszabályai. Egyáltalán, létezik-e választási rendszer? Előrebocsátom azt, hogy ezekkel a problémákkal már sokkal korábban foglalkoztak. (1950-ben Ero(?) kimutatta, hogy abszolút demokratikus választás-

(Korkóstoló)

tás nincs. Ezért 1972-ben Nobel-díjat kapott.)

- Ttelezzük fel, hogy itt a közt. elnökválasztásoknál, mondjuk az egyszerűség kedvéért nem nyolc vagy tizenkettő, hanem három jelölt van. Nevezzük is el őket. Természetesen a sorrend tetszőleges lehet, én most csak azért mondom, mert a hallgatónak is rögtön azonosítható. Mondjuk az egyik Pozsgay Imre, a másik Für Lajos, a harmadik Vörös Vince. Milyen matematikai vagy választási problémák állhatnak elő akkor, hogyha azt tudjuk, hogy a lakosság többsége kire voksol, de nem tudjuk, hogy a második vagy harmadik helyre hogyan szórodnak a voksok. Azt hiszem nem közömbös pl. hogy aki nem Pozsgayra szavaz, az hogyan ad sorrendet Vörös Vincének, illetve Für Lajosnak.

- Nem volna jó, ha egy olyan választási rendszer születne, mely szerint a szavazóknak a három közül csak az egyiket kell megjelölni. Matematikailag egzaktul bizonyítható, hogy ebben az esetben nem eléggé demokratikus a választási rendszer. A helyes rendszer és a demokratikusabb rendszer akkor alakulna ki, hogyha a választónak mind a háromra voksolni kellene, még hozzá úgy, hogy meg kellene modnani, hogy kit sorol az első, második és a harmadik helyre. Maradjunk a három személynél. Tegyük fel, hogy van három csoport, amelyik összesen hat főből áll. Három Pozsgayra szavaz, kettő Für Lajosra, másik kettő Vörös Vincére. Ilyenkor azt szokták mondani, hogy szótöbbséggel győzött Pozsgay. Tegyük föl, hogyha úgy kellene szavazni, hogy meg kell adni mind a három jelöltre a sorrendet. Tegyük föl, hogy az acsoport, amelyik első helyen Pozsgayra szavazott, másodiknak Für Lajost és másodiknak Vörös Vincét jelöli. A kisebbik kettes csoportból azok, akik Für Lajosra szavaztak, második helyre Vöröst javasolják, harmadiknak Pozsgayt. A következő kiscsoport, amelyik Vöröst javasolta első helyre, második helyre Für Lajost, harmadik helyre Pozsgayt teszi. Az a meghökkentő helyzet áll elő, hogy ebben az esetben, ha kiértékeljük, modnjuk a mi programunkkal ezt a szituációt, azt fogjuk találni, hogy az első Für Lajos, második Vörös Vince és harmadik Pozsgay. Tehát ekkora meghökkentő eltérések adódhatnak abból, hogyha egyszerű szótöbbséggel, és egy-egy személyre szóló szavazással akarják a választásokat megtartani. Hangsúlyozom, hogy ez nem demokratikus választás, ennél demokratikusabb az, amiről itt szó volt.

- Ha már itt tartunk, az általunk is említett pártok feltehetően egyre több szakértőt igyekeznek majd bevonni a döntéseikbe, illetve úgy gon-

(Korkóstoló)

dolják, hogy az egyes döntéseik nmeghozatalakor a testület tagjai szakértőként szavaznak. És nagyon érdekes megállapításokra jut mindenekelőtt annak függvényében, hogy a testület egyes tagjai mennyire önállóan, egymástól függetlenül hozzák meg a döntésüket.

- Igen, hát ez engem nagyon érdekelt. Egyrészt az, hogy matematikailag hogyha a szakértők nem egymástól függetlenül modnanak véleményt, akkor hogy lehet ezt kifejezni. Mégpedig konkrétan arról van szó, hogy vannak itt olyan szakértők, akik nem egymástól függetlenül adnak véleményt.

- Magyarul arra gondol, hogy egyes testületi tagok megnézi, pl. hogy kik azok a prominens személyiségek, akik mellé oda kellene állni, és akkor én is úgy szavazok, vagy pedig egy adott ember olyan szaktekinté egy bizonyos témában, hogy érdemes az ő voksa mellé állni, vagy egész egyszerűen csak személyi érdeke úgy kívánja, hogy valaki ellen vagy mellett szavazzon.

- Pontosan ezek a szituációk és helyzetek állnak fenn. És nem is hinné hogy az elmúlt negyven évben mennyi olyan hibás, káros és rossz döntés született, ami ezekben a szituációkban alakult döntéssé, és olyanná, amilyenné. De nézzünk egy példát. Öt szakértőnek egy kérdésben állást kell foglalnia. Tegyük fel, hogy az első és a második szakértő öt-öt százalékos valószínűséggel téved. A harmadik és negyedik tíz-tíz százalékos valószínűséggel téved, s az ötödik húsz százalékkal. Először arra volt kíváncsi, hogyha mindnyája egymástól függetlenül hozzák meg a döntésüket, és szótöbbség alapján születik meg a döntés, ebben az esetben, ha öten voltak, tehát három-kettő arány eredményez döntést, hogy akkor mi a valószínűsége a tévedésnek. Ilyen számok mellett kiderült, hogy a testületi tévedés valószínűsége hét ezrelék. Azaz ezer döntésnél hét olyan születik, amelyik hibás. Ezek után arra voltam kíváncsi, hogy mi történik akkor, hogyha az ötödik szakértő, aki húsz százalékos valószínűséggel téved, tehát nagyon rossz arányban hozza meg az ítéletét, az megvárja, míg az első véleményt modnott, az az első, aki ugye öt százalékos hibával tévedhet, és utána ő si aszerint dönt. Azt várná az ember, hogy akkor jvaulna a testületi döntés tévedésének a valószínűsége. És sajnos, nem ez következett be. Tizenkét ezrelék lesz ezáltal a testületi döntés tévedésének a lehetőség. Hát ez nagyon meghökkentő, mert ez esetenként jelent ártatlanul öt emberrel több halálraítéltet.

- És hogyha egy ország gazdaságáról van szó, akkor súlyos milliárdokat esetleg.

- Igen. Hát véleményem szerint az elmúlt negyven évben a szakértői dön

(Korkóstoló)

tések azok nem öt százalék körül voltak, ilyen megbízhatósággal, tehát a szakértők tévedése az jóval magasabb, harminc-nyolcvan százalékos is volt, és ebből kifolyólag beláthatatlan, nem beláthatatlan, mert éreztük, hoy mi lett az eredménye. Leegyszerűsítve úgy is mondhatnám ezt, a kollektív bölcsesség illusztrálására, hogyha megkérdeneznek száz ember hogy hogy kell hidrogénbombát készíteni, és ezek között Telle⁴Ede is ott van, akkor nyilvánvalóan az ő véleménye a mérvadó, és kilencvenkilenc véleményét el lehet hagyni. Tehát nem igaz az, hogy a szótöbbség vagy a kollektív bölcsesség az mindig, mindenütt alkalmazható. Esetenként igen, de nem szabad akkora szerepet szánni, mint az elmúlt negyven évben mi ennek szántunk.

- Igen, csak talán joggal felvethető akkor, hogy visszaáll újra egy díatróikus helyzet, hogy egy kézben lesznek a döntések, hogy egy bölcs ember mondja meg újra ennek a társadalomnak, hogy mit kell tenni.

- Nem. Nem egy bölcs embernek kell megmondani. Egy bölcs tudománynak kell megmondani.

(További részletek a Magyar Tudomány jövő év januári számában, ahol Dobó Andor a szakértői döntések megbízhatóságával foglalkozik.)

(Két fiatal közgazdász szintén matematikai módszereket keresett. Csuk György és Tót István János a marxizmus szellemi befolyását akarták nyomon követni. A tudománymetria segítségével - azt méri, hogy kit milyen gyakorisággal idéznek - vizsgálták az elmúlt huszonöt évet a magyar közgazdasági irodalom. Első Marx, második Kornai János, harmadik Lenin öt éves periódusokra bontva Marx fokozatosan átadja az elsőséget Kornainak. Ez magyar ideológiai sajátosság volt, de nemzetközileg - amerika felmérés szerint - is megelőz Marx és Lenin sok nagy nevet. 1968-ban mélypontok vannak, új helyzetek, amelyekre a klasszikusoknál nincs idézet. A visszarendeződés idején, ideológiai érvelésekként, újra többet idézik. A magyar közgazdasági szemlékben, és külföldön is magas funkcionáriusok si publikáltak, ami csaka funkciójuk miatt, ami Nyugaton elkézelhetetlen volt.)

KOSSUTH-adó

TIZENHAT ÓRA

16.00 h

A mikrofonnál: Nika György

Tartalom-----

Időjárás-----

- Részletes jelentéseink következnek. Elsőként természetesen Berlin jelentkezik, Bedő Ivánt hallják, a fal-omlásról:

- NDK polgárok tömegei állnak sorba a határátkelőhelyeken és az utlevél osztályok eltt, hogy minél hamarabb élhessenek a most megkezdett utazási szabadsággal. A szabályok menetközben alakulnak, a belügyminisztérium sem tud mindent, de a határ nyitva van és aki teheti utazik és aki sétálni akar a szomszédban, van aki egy kávéra meg át a nagynánjéhez, hétköznapi dolgok, amelyek a ketté osztott Berlinben 28 éven át sokaknak az elérhetetlen álmok birodalmába tartozott. Az NDK rendőrsége szokatlan rugalmasságról tesz tanubizonyosságot. Akinek nincs utlevele, annak a személyi igazolványába pecsételik a kiutazási engedélyt, akár a határon is. A városban lelkes, felszabadult a hangulat. - A KB ülsén alighanem példanélküli személyi döntésekre kényszerültek.-----Ism. A tömeges elvándorlás miatt olyan munkaerőhiány lett, hogy a hadserg most bejelentette, áprilisig nem hívnak be tartalékosokat, sőt katonákat küldenek az egészségügybe és a szállításba.

-

- Bonn következik, Bernáth gy. számol be arról, hogy milyen hatást keltett a másik német államban a nyitás.

- A nyugatnémet kancellár, és hét minisztere a tervezettnél korábban már délután fél-kettőkor megszakította varsói látogatását és Hamburgba reült. Onnan emsokára megérkezik Nyugat-üBerlinbe, mégpedig amerikai repülőgépen, mert az NSZKból nyugatnémet jármű nem repülhet át a városba. Ott ma este nagy demonstrációra készülnek a schönbergi városháza előtt. Az NDK 28 éves elzárkózásának végét megünneplő rendezvényen beszél majd W. Brandt is, aki 1961-ben a fal építésének idején Ny-Berlin kormányzó főpolgármestere volt.

(hírek, 16 h)

Az NSZK-t egyébként elárassztják a keleti látogatók, akik most valóban vendégségbe jönnek, a határőrtség adatai szerint az utóbbi órákban minden tíz érkező közül csak egy kivánt végleg a szövetségi köztársaságban maradni. A számok és százalékok azonban napszakonként változnak.

-

- Moszkva, amelynek megfigyelők szerint nem kis szerepe volt abban, ami most az NDK-ban történik, ugyancsak üdvözli a keletnémet peresztrojka újabb jelét. Izbéki Gábor.

- Nincs többé fal, de maradt a határ. Bölcs döntés volt, - így kommentálta az NDK vezetésének tegnapi elhatározását G. Geraszimov szóvivő, és hasonló módon üdvözölte a lépést a TASZSZ kommentátora is. Miért nem támogatná az NDK_beli megújulást az a SzU, amely az utóbbi években a kezdeményezője volt a szocialista társadalom átalakulásának és az új külpolitikai gondolkodásnak, - írja a TASZSZ szemleirója, válaszol a nyugati kétkedőknek, majd határozottan állást foglal amellelt, hogy az NDK-NSZK határ kelet-német lezárásának megszüntetése nem jelentheti az európai határok átrajzolását. Az NDK-neli peresztrojka pedig jelentős lépést affelé, hogy Európa az együttműködő partnerek kontinense legyen, és ne a konfrontációé. a délutáni sajtóértekezleten akárhogy is tették fel a kérdést, Geraszimov szóvivő mindannyiszor megnyugtatta a tudósítókat, hogy Moszkva teljesen egyetért az NDK-beli peresztroj-kával és a változások nemkeltenek aggodalmat a vezetőkben.

-

- és hogyan fogadta az eseményeket a másik nagyhatalom - az Egy. Államokból jelenti Bolgár Gy.

- "Ich bin ein berliner" - ez visszhangzik tegnap este óta az összes amerikai tv és rádió állomáson, a néhai Kennedy elnök szájából, berlini vagyok. És az elmúlt órákban mindha egész Amerika berlinivé változott volna, csak a falat látni a falat ellepő százakat és ezreket, meg az itteni stúdióba meghívott amerikai politikusokat, és szakértőket, akik az eufória pillanatában is megpróbálnak előre gondolkodni. És amit mondanak, az egyáltalán nem eufórikus, a

(hírek, 16 h)

véleményük ugyanis szinte egyöntetűen az hogy néhány nap alatt kiderül, vajon a fal és a határ megnyitása nem sokszorozza-e meg az NDK-ból távozók számát, mert akkor ujhelyzet áll elő.

A brit kormányó üdvözölte a berlini fal megnyitását, és a kelet-németek utazását korlátozó rendszabályok feloldását.-----ism.

- A csehszlovákiai vonatoszerencsétlenség két halálos áldozatot követelt.-----Ism.

-----ismétlések-----

- Itthon törént.

A szakszervezetek és a kormány képviselői megkezdték az érdekegyeztető tárgyalásokat a parlamentben. A találkozón, - noha a kormány meghívta - nem vesz részt a Függszakszervezetek Dem.Ligája, mert közleménye szerint egyrészt a SZOT-tól eltérően ítéli meg a gazdasági problémák megoldásának lehetőségét, másrészt pedig a tagszervezeteinek megkérdezése után akar véleményt mondani a kormány elképzeléseiről.

- NÉMETH M. szerint a tanácsok jelenlegi legfontosabb feladata a demokratikus választások előkészítése.-----ism.

POZSGAY Imre arra figyelmeztetett, hogy a párt-politikai célok előtérbe helyezése veszélyeztetheti a már létrejött kiegyezést. A politikus a magyarországi felekezetek és egyházak képviselővei előtt beszélt.

A legfőbb ügyészség perújítási nyomozást rendelt el a néhai MINDSZENT József hercegprimás és társai ügyében. A testület azután döntött, hogy felülvizsgálta az 1949-ben folytatott népbírósi vizsgálatot, és arról megállapította, hogy az ügyben eljáró hatóságok több törvényt is elkövettek.

- Lassan növekszik az MSZP tagjainak száma.-----Ism.

(hírek, 16 h)

- Ha egy nem túl nagy almát húsz felé vágnak, a szeletek méginkább éhesebbé teszik azokat, akinek jut, ez lehetne a mottója Sós Éva beszámolójának az országgyűlés tudománypolitikai és műszaki fejlesztési bizottságának mai üléséről.

- Az orsz. tudományos kutatási alap felhasználásáról tájékozódott ma a bizottság. Mint az ülésen elhangzott, az alap létrehozása mindenképpen javított a kutatóintézetek helyzetén, de a felhasználható öt vére szóló 4 mrd. forint szétosztva olyan kevés, hogy az igazi pezsgés, amire padig nagy szükségé lenne, nem képes megindítani. Jótékony hatású csak akkor lehet, ha a kutatói és oktató intézetek költségvetési támogatása legalább a normális működés, alapvető feltételei megtudná teremteni.

-

Időjárás-----

- Végetért hirmagazinunk, elköszöna műsorvezető szerkesztő.-----

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

H Í R E K

17.00 h

-----ismétlések-----

POZSGAY Imre szerint a pártpolitikai célok előtrébe helyezése veszélyeztetheti a már létrejött kiegyezést. A politikus a magyarországi egyházak és felekezetek képviselői előtt beszélt. az államminiszter aggasztónak nevezte, hogy akadnak olyan politikai mozgalmak, amelyek akár aláírásukkal is szentesítenek egy megállapodást, de csak addig tartanak ki mellette, amíg az hasznukra szolgál. Ezek a szervezetek nem a tárgyalások folytatását segítik elő, hanem a visszarendeződést alapozzák meg - hangoztatta POZSGAY Imre.

(hírek, 17 h)

Éhségstrájkot kezd öt román állampolgár jövő szerdán a bpesti román nagykövetség előtt. Az akcióval a két évvel ezelőtti brassói munkásfelkelés áldozataira emlékeznek.

A sajtó-szakszervezet avalamint az előkészületben lévő nyomdai és papir áremelések ellen, követeli, hogy a.....mindaddig fagyasszák be, amíg egy a Postától független szakértői csoport meg nem állapítja a terjesztés tényleges költségeit.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

ESTI MAGAZIN

18.30 h

A mikrofonnál: Udvarhelyi Szabolcs,

Tartalom-----

Sport-----

- Szófiai tudósítással kezdjük az összefoglalót. Most érkezett jelentés szerint, Bulgáriában mozog a Föld.

- Peter Mladenov, Bulgária eddigi külügyminisztre személyében új főtitkra van péntektől a bolgár KB központi bizottságának. A reggel összeült kb-i ülés első híre szerint a KB helyt adott T. Zsivkov kérésének, hogy mentse fel a KB főtitkára tisztéből köszönetet mondva a párt és a nép szolgálatában tett sokéves munkájáért. A KB, a KB új főtitkárává tehát Mladenovot választotta, az eddigi külügyminisztert, a PB tagját. A...első híre szerint az nem szerepel, hogy Zsivkov a PB-ből is kikerült volna, értesülések szerint azonban ez is tény. Továbbá a KB javasolja a nemzetgyűlésnek, tegyen eleget T.Zsivkov azon kérésének is, hogy mentse fel az államtanács elnöke tisztéből. Ezzel a szocialista országok pártjai, legidősebb vezetője, és talán nem tévedés azt mondtani, a legerősebb tűnő embere került ki a pártfőtitkári tisztségből. Zsivkov 78 éves és 1954 óta volt főtitkár, tehát két éve vezetője volt már a pártnak akkor, amikor az SZKP XX.kongresszusát tartották. Sok éven át állt tehát mindenképpen a BKP élén, ...még sem olyan egyszerű az ő lemondásának ügye, ahogy a BPA híréből künhet. A bolgár belpolitika figyelői tudják, hogy néhány nappal ezelőtt éppenséggel az a hír volt forgalomban, hogy Peter Mladenov kikerülése várható a politikai bizottságból. Állítólag tiltakozott az Ökoglasznosztj független környezetvédelmi ...fogatosított rendőrségi intézkedések miatt, és egyéb kérdésekben is vitája volt Zsivkovval és közvetlen környezetével, és ezért nem lehetett pontosan tudni, hogy végülis miként végződik a mai kb-i ülés. Úgy tűnik, a bolgár pártvezetés helyes következtéseket vont le az NDK-ban és nem utolsósorban azt már magában is végbemenő eseményekből.

(EM.)

És most következzeék Berlin. Gykaorlatilag megnyilt a határ a város két része, illetve a két német állam között. berlini tudósítónk Bedő Iván jelentése:

- Tovább tart a berliniek nyugatra áramlása az alig egy napja megnyitott berlini falon át. A sor délutánra olyan hosszú lett, hogy a keletberlini belváros forgalma teljesen megbénult. Az emberek elfoglalják az utcákat, a mentőautó is csak a járdán tud közlekedni. Ezekben a percekben nyitnak meg újabb 4 határátkelőhelyet Berlin két fele között. Olyan intézkedés ez amelyről eddig éveken át hiába folytak a tárgyalások. A redőrség, amely a kiutazási engedélyektől osztja szokatlanul nagyvonalú és a lehető legegyszerűbben igyekszik elintézni a rengeteg kérelmet. Akinek nincs utlevele, az a határon a személyi igazolványával is átmehet. Az NDK belügyminisztere közölte, hogy ezek az utazási szabályok változatlanul érvényben maradnak, nem vonják vissza őket. Berlinebn továbbra is néünnepély szerű hangulat uralkodik a fal mentén és a belvárosban. A nyugatberliniek a rádióban sorra kínálják fel, hogy ingyen vendégül láttják a keletről jövőket, Akad üzlet, ahol példáulanul kedvező 1:1-hez árfolyamon keleti márkával is lehet fizetni. Amiu a politikusokat illeti, nem kisebb személyiségek mint Kohl kancellár, Brandt volt nyugatberlini polgármester és a szociáldemokraták kiemelekedő vezető Momper, a mostani nyugatberlini polgármester szólaltak fel azon a nagygyűlésen, amely ezekben percekben is folyik a nyugaberlini városháza előtt. Momper kormányzó polgármester nem kevesebbet mondott, mint hogy a németek a legboldogabb nép a világon, mert a fal már nem választja el őket. Azt mondta, hogy az NDK-ban békés és demorkatikus forradalom zajlik, mégpedig az első olyan forradalom, amely német földön telejseu vértelenül, békésen zajlik. A fal átjárhatósága minden más háttérbe szorít, pedig izgalmas dolgok történtek a hatalmon lévő párt KB ülésén is, amely 3 napos tancáskozsá után ma ért véget. E. Honecker két legközelebbi munkatársát akit vele együtt menesztettek néhány hete, most kizárták a KB-ból is és prátfejeelmi elé kerülnek. Egyebekközött a szervezeti szabályzat megsértését és a párt lejáratását vetik a szemükre. G. Mittag gazdasági titkárról és J. Hermann sajtó irányítóról van szó. Uygancsak példátlan, hogy a politikai bizottság ujonnan megválasztott 17 tagjából és póttagjából 4-et két nap elteltével máris le kellett váltani, mert meggyélükben tüntettek ellenük. A KB ülés további étrdekeességei közté tartozik, hogy az ifjusági szövetség, az FDU-t első titkára egyssz

(EM.)

rüen szektáns beszűköltségnek inósitette azt amit egy hónapja még a párt és az FDJ-t viszonyának alapja volt, vagyis a kommunista bevé-
lést és azt, hjoyg az FDJ-tt a prát harci tatrtalékának minósitették.

Az NDK-beli események nemzetközi visszhangjával folytatjuk műsorunkat.
Bonn. A tudósító Bernát György :

- Felelősségteljesen és mértékkel, lépésről-lépésre kell elérni, hogy
a németek ideát és odaát szabadságban élhessenek együtt. Valószínűleg
ez a leghiggadtabb és legmegfontoltabb kijelentés, ami a mai nyugatnéme
örömmujjongás közepette elhangzott mégpedig Richard von Weicsaecker
stzövetségi elnöktől. A beszédekben és nyilatkozatokban ma a törté-
nelmi jelző volt a leggyakoribb, teljes joggal persze. Valóban
csak ilyen mércével mérhető a változás amely az elmúlt napokban
viharios gyorsasággal ment végbe a NSZEP és a kormány rendeletei
nyomán, de alapvetően az utca, a tömegek nyomására. A szociáldemokrata
H. J. Vogel egyenesen a német történelem egyetlen olyan demokratikus
forradalmáról beszélt, amely sikerrel kecsegtet. Egy nagy lépéssel
közelebb került egymáshoz Németország két fele és ezzel senki sem a
megdőbbentő arányokat öltő kivándorlásra gondo. Genscher külügyminiszter
még a kancellári látogatást megszakító repülőút, a berlini utazás
eltőt Varsóból üzente meg, hogy a nyugatnak nem szabad sajtá céljaira
kihasználnia az NDK és Kelet-Európa ma tapasztalhatóf olyamatait.
Németország nem térhet vissza a régi fajta államiságához, csak egy-
fogó európai fejlődés teremtheti meg a német egységet, mondta a
külügyminiszter. Most a lelkesedés közepette első sorbana hírek emlé-
keztetnek arra, hogy ma is ezerszám érkeztek az NDK-ból, főként még
Csehszlovákián át, akik nem akarnak visszatérni. Több politikus is bele-
szötte beszédébe hogy kéri, m a kitelepülők jól gondolják meg, hogy mire
vállalkoznak. Immár teljesülnek azok az igények, amelyek állami meg-
tagadásával magyarázták százezernyen, hogy elhagyták szülőföldjüket.
Az NSZK-ban legalább 1-1.5 évig rosszabb körülmények közé kerülnek
mint odahaza, mert nincs elég laksá és munkahely. A katasztrófa szót
még kerülik, de igen nehéz helyzetől már hallni az NSZK-ban. Az eddig
érkezettek megtöltötték a 150 átmeneti tábort. Sok csarnokot, tornater-
met, sőt Alsószászországban már ki kellett nyitni két földalatti
atombiztos tartalék kórházat és nemcsak nyugatnémet hanem egye ame-
rikai és brti kaszárnyákat is szükségszálásnak redneznek be. Egyetlen
biztató számot említett ahatárórség. Aránylag kevesen maradnak a NSZK
ban. Délután mninden 10 ember közül 1 mondta, hogy nem kíván hazatérni

(EM)

----- (érthetetlen)----- Izbéki Gábor jelenti.

- Az Európa megosztottságát szimbolizáló berlini fal leomlása.....jó és fontos tény - így ír kommentárjában a lap szemleírója Jurij Kornjilov. Ez egyértelműen annak a bizonyítéka - folytatja, hogy az NDK új vezetése komolyan gondolja reform-szándékait. G. Geraszimov szóvivő azt emelte ki sajtóértekezletén, hogy az utazási könnyítés az NDK vezetés szuverén döntése és bölcs döntése volt. Megerősítette, hogy a két ország vezetői között folyamatos az információ-csere, ám kikerülte a választ, hogy ki kérte-e előre Berlin Moszkva tanácsát. Mind a TASZSZ kommentátora, mind Geraszimov szóvivő azt hangsúlyozt második helyen, hogy a fal leomlása nem jelenti a határ megszüntét is, és főleg nem szabad arra spekulálni, hogy most antól az egész európai határügyet uja elő lehet venni. Geraszimov hosszan elemezte, hogy az NSZK, ill. az NDK a SzU, Lengyelország és CS között milyen érvényes szerződések rögzítik a határkat. A szóvivő megismételte azt a tegnapi saját állásfoglalását, hogy felelős politikus számára a nemzet újraegyesítés ügye most sincs és a közeljövőben sem lesz napirenden. A TASZSZ úgy fogalmaz, hogy Kelet-Berlin ezentől is az NDK fővárosa, Nyugat-Berlin pedig az ismert szerződésekben rögzített különleges európai övezet marad. Ami az övöt illeti a SzU-nak az az rdeke, hogy az NDK, mint stratégiai szövetséges, a Vsz tagja maradjon, ám sem az NDK, sem Magyarország felelős vezetőinem nyilatkoztak ughy, hogy ki akarnak lépni a VSz-ből. Geraszimov egyben cáfolta azt az amerikai híresztelést, hogy ő valamikor is azt mondta volna, hogy M.ország akár ki is léphet a szervezetből.

- Az Egy. Államokbeli reagálásról tudósítónk Bolgár Gy. számol be.

- Az amerikai vezetés további változásokat sürgetve üdvözli a berlini fal megnyitását ua. értesülések szerint egyre inkább aggódik az európai stabilitás esetleges felborulása miatt. Baker külügyminiszter egymás után több Tv-nyilatkozatban is arra szólította fel az NDK-t, hogy állandósítsa a nyitott határt, ami azóta megtörtént, a későbbiekben bontsa is le a falat és végülis rendezzen valóban szabad választásokat, amelynek nyomán pluralista

(EM)

demokrácia jöhet létre. A N.Y.-nak viszont egy mahasrangú kormánytisztségviselő azt nyilatkozta, hogy Washingtonban gyakorlatilag tehetlenül szemléljük a váratlan gyorsasággal bekövetkező változásokat, és egyszerűen nincs módjuk vagy eszközük az események befolyásolására. Amiben a szakértők többsége egyetért, az az, hogy mielőbb ki kell dolgozni egy új európai biztonsági rendszer, olyat amelyben az egységes németország is beleillik, akár szeretnék a létrejöttét, akár nem.

- Most kaptuk azt a hírt, hogy a nyugatnémet kancellár még ma este, vagy holnap reggel személyesen szeretne találkozni Egon Krenz keletnémet vezetővel, ezt a Reuter hírügynökség jelentette NSZK forrásokra hivatkozva. H. Kohl, mint hallották, most Nyugat-Berlinben van, Ezek után folytassuk a visszahagokkal Párizsból Keleti Miklós:

- Rocard miniszterelnök szerint a falak leomlása a háború veszélyét csökkenti. A nemzetgyűlés elnöke azt mondta, hogy már most az öröm perceiben is gondolni kell a jövőre, arra, hogy a Nyugatnak kötelessége gazdasági támogatást nyújtania a születő kelet-európai demokráciáknak. G. d'Estaing volt államfő szerint, Franciaországnak higgadtan újra kell gondolnia Európa-politikáját. G. Marchais szerint az események egyben a szocialista országok reformképességét is jelzik. A szélsőjobb oldali Le Pen természetesen ellenkező következtetésre jutott, szerinte az NDK-beli elemények a kommunizmus csődjét mutatják. A LE MONDE vezércikkje emlékeztet az egyik kiindulóponton, arra, hogy pontosan két hónappal ezelőtt döntött úgy a magyar kormány, hogy megnyitja a határt a menekülni szándékos NDK polgárok előtt.

-
Az osztrák kancellár örömeinek adott hangot a szabad áttelepülésről hozott NDK intézkedés kapcsán, ugyanakkor arra figyelmeztetett, hogy a kelet-európai országoknak mindenekelőtt gazdasági gondjaikon kell túljutniuk, mert máskülönben veszélybe kerülhet a demokráci-

(EM)

zálás. Franz Vranitzky szölt arról is, hogy Bécs tovább szeretné erősíteni kapcsolatait Berlinnel, hiszen Ausztria egyik legfontosabb kereskedelmi partnere az NDK. - A brit kormányfő felajánlotta, hogy országának NSZK-beli katonai támaszpontjait átmeneti szállásként igénybe vehetik a Keletnémet áttelepülők. M.Thatcher üdvözölte a Kelet-német háttrok megnyitására hozott berlini döntést. -

A dél-koreai elnök azt reméli, hogy az NKD_beli reformintézkedések hatására változtat korábbi politikáján a koreai népi demokratikus köztársaság vezetése is. Ro TE Vu szerint a demokrácia és a szabad piacgazdaság győzelme, hogy Berlin megnyitotta határait. A szöuli vezető a nyugatnémet, a magyar, a spanyol, és a francia nagykövetet előtt beszélt, azt megelőzően, hogy hamarosan ellátogat ezekbe az országokba. - A jugoszláv külügyminisztérium szerint az NDK nyugati határának megnyitásával csökkent a szembenállás Európában a két katonai tömb között. A belgrádi nyilatkozat megfogalmazása szerint ezentúl a két német állam viszonyát a szélesebb európai és nemzetközi érdekek, valamint a történelmi körülmények figyelembe vételével kell alakítani. - A spanyol kormány is nyilatkozatban üdvözölte a berlini intézkedést, történelmi jelentőségűnek minősítve a nyugati határ megnyitását. Madrid szerint az NDK-ban olyan reformokat kell megvalósítani, amilyenek más közép- és kelet-európai országokban már.....

- tudósítónk Forró Evelin jelentkezik Prágából:

-CS számára egyelőre fontosabb, mint az NDK_beli események. Nyilván ezzel magyarázható, hogy a rádió-hírek nemcsak a gazdaságitalálkozó részletes ismertetése után szenteltek néhány mondatot a fejleményeknek. A hangnemre a tényközlésre jellemző, az NDK-beli történéssek sokat segíthetnek CS-nak is - vélekedetta Charta-77 és a polgári szabadságért mozgalom tagja. Elmondta a csehszlovák ellenzék nem számított arra, hogy ilyen gyorsan és ilyen nagy mértékben változik a helyzet az NDK-ban, de hozzá tette, óvatosan kell véleményt mondani az új vezetőkről, mert majd tetteik mutatják meg, hogy mennyit érnek. Szerinte az embereken határozottan érezhető CS-ban, hogy már merészebbnek, ua. a hatóságok a vezetés, a jelek szerint nem enyhült, sőt talán keményebb lett. megerősítette azokat a nyugati forrásokból származó értesüléseket,

(EM)

hogy tegnap 35 embert néhány órára őrizetbe vettek Prágában, mert a BM-nél a Polgári Szabadságért mozgalom börtönben lévő tagjainak szabadonbácsátását követelték. Valamennyi őrizetbe vette még az este elengedték.

-

- Sajátos reagálás a szófiai és a berlini történésekre.

A bukaresti pártértekezleten N. Ceaucescu mellett a főtitkár, Valentin nevű fiát is küldöttnek választották a december 20-n kezdődő országos pártkongresszusra. Beszédében a pártvezető azzal indokolta a román főváros ellátási gondjait, hogy az illetékesek nem teljesítették feladataikat, ugyanakkor azt mondta, hogy a nemzeti normákat meghaladó kalória fogyasztás Bukarestben, Eközben a román szakszervezetek központi tanácsa is úgy foglalt állást, hogy ismét N.Ceaucescut válasszák meg a pártkongresszuson főtitkárnak. Szerintük ez jelentheti a biztosítékot ahhoz, hogy Románia tovább haladjon a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom építésének útján.

- Kohl kancellár csak egy napra utazott el Varsóból és még visszatér oda, hogy befejezze a nyugatnémet-lengyel tárgyalásokat. A részletekről tudósítónk Nemes G. számol be.

- Kohl kancellár tekintettel az NDK_NSZK határ megnyitásával kialakult drámai helyzetre és elismerve egy nyugat-berlini fellépés hatalmas propaganda előnyeit, ma délután megszakította lengyelországi látogatását és hazarepült. Azzal az ígérettel, hogy szombat este ismét visszajön és folytatja az NSZK-lengyel kibékülés, állítólag történelminek nevezett aktusát. Az igazán döntő lényegi események azonban már lezajlottak, ma egy kivételével az összes fontosabb egyezményt aláírták, kezdve a beruházások védelméről, egészen a kulturházak felállításiáig. A legnagyobb ügyletnél azonban némi meglepetés érte az újságírókat, de lehet, hogy a lengyel tárgyalófeleket is. Az NSZK ugyanis úgy vesz részt fél mrd. márkával a nemzetközi Valutaalap konszolidációs hitelében, hogy ezt az összeget beszámítja a már korábban megígért, 3 mrd. márkás ugynevezett Hermes hitelgaranciába, vagyis eddig mindenki fél mrd. márkával nagyobb segítségről tudott. Azért az nem valószínű, hogy ez már az

(EM)

az NDK események, ill. a pénzek NDK felé átcsoportosításának a hatása, bár Kohl kancellárnak igen sokáig kellett magyarázni vendéglátóinak, hogy az NSZK érdeklődése a fal megnyitása é az ő elutazása után sem csökken a lengyelek részéről. MIndenesetre a most aláírt egyezmények megnyitják a nyugatnémet működő tőke beáramlásának utját Lengyelországba, amely egyuttal vámpreferenciákat, a COCOM listák enyhítését a nyugatnémet műszaki tudományos kutatásba való bekapcsolódás lehetőségét ígérte. ugyancsak elsősorban tőkéért kelt ma útra Walesa is, Kanadában, az Egy. Államokban és Venezuelában arról akarja meggyőzni az üzletembereket, hogy érdemes itt beruházni.

-

- A KGST országok kommunista- és munkáspártjainak titkárai tanácskoznak Prágában, legalábbis ezen a néven kezdték el azt az értekezletet, amelyen a MSzP képviselőjében, de szigoruan csak tanácskozási joggal HÁMORI CSaba vesz részt. Ismét tudósítónk Forró Evelein.

- Minden jel arra mutat, hogy az idén nem lesz KGST csúcstalálkozó,-----

(folytatás a következő oldalon)

(EM.)

- Minden jel arra mutat, hogy az idén nem lesz KGST csúcstalálkozó. Ezt HÁMORI CSABA jelentette ki a Magyar Rádióknak adott nyilatkozatában. Hozzátette, hogy a mostani prágai eszemcserén mindenki elmondta a már ismert véleményét, de az álláspontok nem zúgtak el úgy egymás mellett mint korábban. Beszélt arról is, hogy lényegében mi egyedül képviseljük azt a nézetet, hogy a monolit egység ideje lejárt és a kétoldalú kapcsolatoké a jövő. HÁMORI CSABA megjegyezte, hogy már az elején javasolták a tanácskozás nevének megváltoztatását, mert eredetileg úgy jegyezték mitn a KGST országok kommunista és munkáspártjainak gazdasági titkátri tallkozóját. A magyarok azonban ebbe már nem tartoznak bele. Így már a CSTK is csupán baráti országokat irt.

Egy vezető magyar közgazdász a KGST helyett a Dunamenti épek gazdasági integrációját javasolja. Hollauer Tibor PÉCSI KÁLMÁNNAL az Akadémia Világgazdasági Kutatóintézetének igazgató heyltettesével beszélgetett annak kapcsán, hogy nemzetközi konferencia kezdődik a KGST radikális reformjának lehetőségéről:

- Ezebn a konferencián gondolom valamiféle helyzet értékeléssel kezdi majd a tanácskozást?

- A helyzetértékelés lényege az, hogy a KGST ma már olyan álalpotja jutott, amikor nem válságról beszélün, hanem a széthullásnak a folyamata indult meg. A sztálini gazdasági modell nem tudta vezérelni ennek a térségnek sem a gazdasági, sem a politikai fejlődését. A proletár internacionalizmusdnak a sztálini elve, sztálini ideológiája teljesen alkalmatlan ennek a térségnek a politikai együttműködésének a biztosítására. Ugye itt 40 vig, ebben a térségben elfojtódott a nemzetek valódi egymáshoz közeledésének a folyamata. Most ugyan nacionalizmust öltött. Tulajdonképpen miost a 2. világháboru utúáni helyzetnek a leg-elején vagyunk, amikor fel fog merülni, hogy hogyan tovább, mit csináljunk egymással.. Most szét fog hullani a KGST, mert ebben a formájában nem életképes. Mi javasoljuk, hogy a Dunamenti népek integrációjának a gondolatát, koncepcióját vessük fel. Egyrészt mint a vállalati együttműködések gerince ebben a koncepcióban történne. Zárójelben jegyzem meg, hogy a SzU olyan köztársaságai, mint Ukrajna, Baltikum, ebbe az egész koncencióba bejönne. Politikai alapon pedig mi úgy képzeljük, munkatársaim és én is ugye, hogy fel lehetne vetni általában egy-egy Dunamenti integráció politikai tanulmányozásának a lehetőségét.

(EM.)

A magyar ormány pártbeszédet kezdett a különböző pártok tagjaival a gazdasági válság leküzdése érdekében. NÉMETH MIKLÓS kormányfő erről a megyei tancselsínköket tájékoztatta. Hangsúlyozta, hogy a válság megoldásához mindenképpen szükség van akülföldi támogatásra, ehhez azonban mindent meg kell tenni a békés átmenet biztosítása érdekében. A kormányfő a tanácsok legfontosabb feladatának nevezet a tiszta és demokratikus választások előkészítését. Elmondta, hogy a kormány jogi garanciákkal kívánja biztosítani a tanácsi apparátus egységét és ennek érdekében hamarosan elksézül a közszolgálati törvény tervezete.

Éles viták jelelmezték a kormány és a SZOT képviselőinek hosszan elhúzódott célutáni találkozóját, mivel a szakszervezetek nem értenek egyet a minisztertanács gazdaságpolitikai elképzeléseivel. A vonalban Martin Kovács Miklós:

- Az Estio Magazin előtt néhány perccel még nem kezdődött meg az eredetileg fél 5-re hirdetett sajtótájékoztató. de htá ez érthető, hiszen a kormány és a szaktanács ülése csak kora délután vette kezdetét. A napirenden, legalább is az előzetes nyilatkozatokból levont következtetés szeirnt frontális ütközés szerepelt. A szakszervezetek ugyanis részleteiben és egészében elvetik akormáyn gazdasági programját és nyilvánvaló, hogy a kabinet ezt nem teszi szó nélkül zsebre. Egyelőre csak annyit tudni, hogy a vita hevében NAGY SÁNDORA SZOT-ban tömörül szakszervezetek nevében nagy összegű fogadást ajánlott, ha 15%- alatt marad jövőre az infláció. Az egyetlen új hír, hogy a kormány sajtóirodája megerősítettem, az ülésre meghívták a független szakszervezetek demokratikus ligáját is. A liga nem kívánt eljönni, mert még nem vitatta meg a tagszervezeteivel a kormány gazdasági programját. Erre néhány nap mulva kerül sor. A helyzetre egyébként jellemző, hogy változik azoknak a személyeknek a neve, akik vélhetőleg képviselik majd akormányt a sajtótájékoztatón. A szakszervezeteket minden bizonynyal SÁNDOR LÁSZLÓ képviseli, a kormányt eredetileg úgy volt, hogy HALMOS CSABA képviseli, aztán szóba jött még KEMES ERNŐ, a legutóbbi jelölt pedig BÉKESI LÁSZLÓ, a pénzügyi tárca vezetője.

Akormány és a SZOT képviselői tehát a nagy kérdésekről tárgyalnak míg egyes szakszervezetek már a minden napi harcokra készülődnek. A vasfés villamosenergia ipari szakma szakszervezete már elkészítette saját sztrájk tervezetét. Tudósítónk mondja el, ott milyen feltételekkel lehet amunkát beszüntetni:

(EM.)

- A tervez tartalmazza, hogy a dolgozók gazdasági és szociális érdekeinek megvédsére lehet kezdeményezni sztrájkot. Ez azonban az érdekvédelemnek csak végső esete lehet. A sztrájk során az abban érintett munkásoknak és a szakszervezetnek, illetőleg a munkavállalóknak együtt kell működniük, mivel tilos a sztrájkkal való visszaélés, ezért fontosnak tartják a sztrájkórség kialakítását. Ennek feladata első sorban be- tartatni az önkéntesség elvét, valamint a sztrájk jogszerűségének ellenőrzése. A sztrájkórség azonban hatósági kényszer intézkedéseket nem tehet, de ilyenekben szükség esetén részt vehet. Másik fontos pont a sztrájksegély pénzügyi feltételének megteremtése. Az eddigi elképzelések szerint a szakszervezeti tagdíjak egy részéből kívánnak alap- létrehozni a sztrájkolóknak megsegítésére. A központi sztrájkalapra befolyt összegfelet a szakszervezet elkülönített számlán kezeli és abból más célra felhasználni tilos. A tervezet ezenkívül részletesen ismer- teti a sztrájkban résztvevő dolgozók jogait és védelmét, valamint utmut- tót ad a részleg szakszervezetek sztrájk-szabályozásának elkészítéséhez

A magyarországi egyházak és felekezetek vezetőinek tanácskozásán elhang- zott, hogy a magyarországi vallás felekezeteire új szerep vár a tár- sadalmi megbékélés elősegítésében. A Rádai Kollegiumban tartott tanácsk- záús után Sipos Zoltán kérdezte POZSGAY IMRE államminisztert:

- Az egyik legfontosabbnak tekinthető kérdéskétn fogalmazódott itt meg, hogy hogyan működhet együtt állam és egyház a társadalom felemel- sében, főleg a peremre sodródottak, a türekeességük határán lévők felemlésében.

- POZSGAY: - Bármily nehéz is kimondani, de igaza volt Németh Miklós- nak amikor az előző 40 év miatt megkövette az egyházakat. Most pedig hozzáteszem, itt lelki erőt és lelki támogatást kértünk. Érdekes volt hallanom egy szociológus megnyilvánulását, aki már tudósíthatott arról, hogy működik ez a lelki erő. Ha szabadok az emberek, akkor fele- lősek és a türe is nagyobb, értelmte látják az áldozatnak. Ilyen szem- pontból az egyházak nélkülözhetetlenek és pótolhatatlan szerepet tölte- nek be.

- Ez egyébkétn lehet szerves része egy bizonyos társadalmi, morális válságból való kilábolásnak is?

- POZSGAY: - Lehet, feltétlenül. Itt azt se takargatták, hogy maguk az egyházak is bizonyos morális válságba kerültek és betegek, de azt hiszem a gyógyításban ők tudnak most aktívabban részt venni, hiszen

(EM.)

morális tartásuk olyan érték és olyan amit az egész társadalom követel.

- Ön reálisnak tart-e egy társadalmi robbanást?

- POZSGAY: - Ralítását kár lenne tagadni, különösen, hogy ha a gazdasági terhet elviselhetetlenné válnak az emberek számra. De én még ma is a politikai együttműködést, az emberek közötti szolidaritást tartom erősebbnek sem mint egy ilyen robbanás veszélyét. Remélem időbe jön a fellendülés és a segítség ahhoz, hogy ez ne következzen be.

- Egy ilyen folyamatban azt hiszem nélkülözhetetlen az állam és egyházak közötti eddigi megalkuvás felszámolása. Az egyik felszólaló szerint utóvéd harcot folytat az állami egyházügyi hivatal.

- POZSGAY: - Ha ilyen tapasztalata van azt kár lenne tagadni, de a kormány az biztos, hogy nem ezt teszi. A kormány jogutód nélkül és kérelhetetlenül felszámolta, megszüntette az állami egyházügyi hivatal, és egy olyan kollégiumot hozott létre, amelyekben inkább az egyházak ellenőrzik az orrmányt, sem mint a kormány az egyházakat.

Felújítási nyomozást rendeztek el a néhai Mindszenty József hercegprimás és társai ügyében.

A legfőbb ügyészség azután döntött így, hogy felülvizsgálta az 1949-ben lefolytatott népbirósági per anyagát és megállapította, hogy a hatóságok több törvénysértést is elkövettek az ügyben. Feltételezhető, hogy a Mindszenty-perben kihallgatott személyek valószínűleg erőszak, illetve kényszer hatására tették meg. Kétség merül fel a tárgyalás során elvett jegyzőkönyvek és a felmutatott tárgyi bizonyítékok hitelességét illetően is, mert azok jelentős része a Mindszenty-per bűnügyi iratainál nem található.

A MSZP elnökségének ülésén bejelentették, hogy a párt Budapesten lemor három kerületi székházáról. Tóth Valériát hallják:

- Mi nem buzdítunk bojkottra, de arra kérjük a párt tagjait, hogy a köztársasági elnök közvetlen megválasztását támogassák, mondta VASTAG PÁL, az MSZP elnökségének tagja. A népszavazáson a párt az első kérdést tekinti a legfontosabbnak, hiszen az egyik három témakörben más döntést született és az MSZP magára nézve kötelezőnek tartja a parlament állásfoglalását. Az elnökségi ülésen szóba kerültek a nyilvánosság kérdései. Az MSZP elvi álláspontja, hogy a tömegtájékoztatási rendszert olyan társadalmi ellenőrzés alá kell vonni, amely az egész nemzet érdekeit figyelmebe veszi és biztosítja, hogy senki ne sajátit-

(EM.)

hassa ki a nyilvánosság eszközeit. Ennek részleteiről ajánlásokat dolgoznak ki, amelyeket a jövő héten vitat meg az elnökség. Az ülés harmadik napirendi pontja az MSZP agráropolitikájának téziseivel foglalkozott. BAKOS LÁSZLÓ ezek lényegét úgy foglalta össze, hogy újra kell gondolni a földtulajdon kérdését, a szövetkezetek működését és olyan árpolitikát kell kidolgozni, amelyben az ár nem politikai szempontok függvénye, hanem valós piaci értékeket ükröz. Vállalkozás barát agrárpolitika kidolgozásár akészülnek, amelynek természetesen illeszkednie kell egy új, átfogó település politikához és egyebek közt a támogatási és az adórendszer felülvizsgálatához is.

Az MSZP elnöksége levelet kapott a RIBÁNSZKI RÓBERT nevével jelzett MSZMP csoporttól, amelyben önmagukat utódpártként feltüntetve RIBÁNSZKII ÉK aztkövetelik az MSZP-től, hogy az elődpárt vagyonának egy részét adják nekik. Ezzel kapcsolaltban az MSZP elnöksége úgy nyilatkozik, hogy nem tud és nem is akar egyetlen párttal sem közvetlen vagyoni tárgyalásokat folytatni. A további működéséhez nem feltétlenül szükséges ingatlanokat az MSZP közvetlenül az államnak adja vissza. Első lépésként a fővárosi VII. VIII. és XIV. kerületi szervezetének épületét adják vissza a fővárosi tanácsnak. A közeli napoktól folyamatosan a többi feleslegessé vált ingatlanokat is visszadják a helyi tanácsoknak.

(Folytatás a következő oldalon.)

(EM)

- Még mindig pártpolitika, de ezuttal egy alakuló párttól, a zöldekről, Szörényi Péter hozott híreket terveikről.

- A világ nem azért van, hogy a lábaink előtt heverjen, hanem azért, hogy békében éljünk vele. A mondatot a magyarországi zöld párt előkészítő bizottságának egyik tagja mondta ami sajtótájékoztatójukon. A párt követhető hétvégén tartja alakuló gyűlést. Akkor fogják majd elfogadni a programnyilatkozatukat, ill. az alapszabályukat. Dönteni fognak arról is, hogy milyen formában indulnak majd a jövő évi parlamenti választásokon. Szándékaik szerint csak a választások második fordulójában lépnének koalícióra más pártokkal, hogy pontosan melyekkel, arról mindig a párt helyi szervezetei döntenek majd, ebből persze az is kiderül, hogy a párt többféle irányzatot is magába foglal. Csak azokat nem várják maguk közé, s itt idézem Szegeő Andrást, az ideiglenesen megbízott ügyvezető testület tagját, - akik résztvettek környezet romboló munkálatokban, vagy döntéseikkel támogatták azokat. A párt egyébként szorgalmazza hogy legyen önálló környezetvédelmi minisztérium, mert a jelenlegi nem látja el megfelelően a természetvédelem érdekeit. Véleményük szerint az aktív környezetvédelemhez azis hozzá tartozik, hogy a gazdaságot - ahogy ők fogalmaznak - szelid gazdasággá kellene átalakítani, hogy ez pontosan mit jelent, arról Schmuck Erzsébetet a kongresszust előkészítő csoport tagját kérdeztem:

- Schmick: szelid gazdaságon azt értjük, hogy a gazdaság nem stakad el a természeti gyökereitől, ökológiai adottságaira épít, és az erőforrásokat mind a humán, mind a természeti erőforrásokat értékeli.----- (felrosolás)

-

- Vajon megéri-e és egyáltalán szabad-e a műszaki fejlesztésre szánt pénzből hűtőszekrényt, avagy krétát vásárolni? - az országgyűlés tudománypolitikai és műszaki-fejlesztési bizottságának ülésén Sós Éva járt.

- Már régóta tudjuk, de a 80-s évek közepén nyilvánvalóvá vált az a felismerés, hogy a gazdaság és a társadalom problémáit, csak a tudományos kutatás és a műszaki fejlesztés nagyobb arányú

(em)

támogatása oldhatja meg. A kutatásra és fejlesztésre fordítható pénzek egyre nagyobbarányú csökkenését próbálta ellensúlyozni az országos tudományos kutatási alap létrehozása, amely 1986 óta működik, és a 7. ötéves terv idejére 4 mrd. forinttal gazdálkodik. Az eredmények felsorolásánál abban mindenki egyetértett, hogy az alap mindeképpen javított a kutatóintézetek helyzetén, de mivel az egyes pályázatok nagyon kicsi összeget juttat, az igazi kezdésre amelyre pedig nagy szükségünk lenne, nem ad lehetőséget. Ez az összeg alap kutatások segítségével akkor érné el csak a célját, ha a kutató, ill. oktató intézeteknek a költségvetési támogatás elegendő lenne legalább a normális működéshez, de ha pl. ebből pénzéből kell hűtőszekrényt vennie egy biológiai intézetnek, vagy kertet egy oktatási intézménynek és ez mindkét esetben az alapműködésnél nélkülözhetetlen feltétel, akkor sem az alap nem érte el a célját sem az illető intézmény nem járt vele jól. És ha még meg is lehet venni a támogatás összegéből a szükséges műszert, az üzemeltetés költségeit már nincs miből kifizetnie a kutatóintézetnek. 1990-ben ki kell ugyan írni a következő pályázatot, amire feltehetően négyezer jelentkező lesz, de hogy az általuk igényelt 20 mrd. forint honnan is jön majd össze, kitalálni sem lehet egyelőre. Tanácsatlanok voltak tehát a képviselők éppen úgy mint a jelenlévő minisztériumi szakemberek. Egyikük szerint a helyzet olyanná vált, főleg a pénz szűke miatt, hogy egymással kerülnek szembe azok, akik ugyanazon, a tudományos kutatás, oktatás és fejlesztés ügyén dolgoznak. Egy másik felszólaló szerint viszont nagyon szomorú, hogy itt is csak az egymásra mutogatás folyik, az egymásra utaltság felismerése az erőgyűjtés helyett.

- Sokan úgy gondolják a tervezett Bécs-Budapest világkiállítás huzóerő lehet hazánk számára. Ám az Építő Művészek Szövetsége változatlanul azon a véleményen van, hogy nincs reális alapja a közös rendezvény megtartásának. Az Építőművészek közgyűléséről Gárdai László hozott tudósítást.

- A vitában felszólalt SOMOGYI L. a világkiállítás kormánybiztosa és kifejezte reményét, hogy az eddig történtek ellenére, közös nevezőre lehet jutni az építőművészekkel. Beszámolt arról,

(EM)

hogy tegnap Bécsben az osztrák kulturális miniszterrel tárgyalt, megállapodtak, hogy 1990-ben közös alapelvek alapján terv-pályázatot írnak ki, amelyben az osztrák és a magyar építészekon kívül néhány kiemelkedő képességű külföldi szakember részvételére is számítanak. A rendezés jogáról az utolsó szót december 14-n Párizsban mondják ki. A hosszúra nyult ebédszünet után késő délután folytatódott a vita. A közgyűlés idén sem volt határozatképes, de ez nem okozott különösebb gondot, mert már a bevált módszer szerint, az ittlévők látszámától függetlenül, határozatképesé nyilvánították a közgyűlést. Bölönyei (?) János a nemzetközi építésszövetség alelnöke, az Építészeti Kamara létrehozásáról fejtette ki véleményét, szerinte nincs értelme különválasztani az Éptőművészek Szövetségét és a létrehozandó Építészeti Kamarát. Ennek az állításnak az igazát számos nyugati ország gyakorlatával igazolta, Visi Zoltán nem értett egyet azokkal akik a szövetség nevének megváltoztatását javsolták, addig amíg nincs kamara, addig nincs értelme ezt a nevet felvenni - mondta. S... György, a világkiállítással kapcsolatban mondta azt, hogy félelemmel gondol arra, hogy ajónak látszó megoldások gazdaságossági számítása miatt nem kerülnek szóba. Szerinte az egyetlen helyszín Aquincum és a Csepel-sziget között a Duna vonala lehet, tehát erre kell kiírni a pályázatot. Ezt a kijelentést egyetértésük jeléül az ittlévő építészek megtapsolták. Horler Miklós azt a szemléletet bírálta, amely a remélt haszon érdekében a történelmi városrészeket szállodákkal telezsúfolt turista centrummá akarja változtatni. Öt óra volt amikor a következő hozzászóló lépett a mikrofonhoz, "lassan már nincs kinek beszélni, ezért rövid leszek" - így kezdte mondókáját Laczkovics(?) László. Becslése szerint 250-300 négyzetméter könyvtár, muzeum, egyetem hiányzik ebből az országból, ez naggyából 10 triliárd forintba kerülne, ennek ismeretében nem biztos, hogy nekünk kell ez a világkiállítás, ezért azt javasolta a közgyűlésnek, hogy vizsgálják felül a világkiállítás gondolatát.

-

- Közös

(EM.)

Közös vállalkozásként igen-igen lassan készülődik, ha egyáltalán valaha is elkészül a magyar- Suzuki autó. Döntés még mindig nincs. Köves Pál a japán koncern elnökének sajtóértekezletén járt.

-Magyarországi tárgyalásait követő sajtóértekezletén Suzuki ur ismét bizonytalanságban hagyott bennünket, ami a hazai autógyártás jövőjét illeti. Mostani első magyarországi látogatását már 4 év előkészítő munka után tette meg a neves cég igazgató tanácsának elnöke. Suzuki urnak az volt a benyomása, hogy a partnerek nagyon akarják, hogy megszülessen a vállalkozás. Ha az üzletember hazamegy összehívja a vállalat igazgató tanácsát. Ha ez megtörtént a végső döntésre nem kell éveket várnunk biztosított bennünket jó humorú japán gyáros. Ha az elhatározás megszületik, amelynek Suzuki ur 50 %-os esélyt adott, a magyarországi beruházás azonnal megkezdődik. Ha ezzel és a munkaerő szigetországi betanításával végeztek, 1991-ben gördülhet le az első kocsi a futószalagról. Ha ez így lesz, a gyár legújabb típusát hazánkban is lehet majd kapni. Egy kicsit sok ha, merülhet fel bennünk Suzuki ur igen-igen diplomatikus beszámolója után. A tájékoztató csupán két dolog bizonyosodott be. Az esztergomi labor műszeripari művek nem lesz a vállalkozás színhelye. Valamint szó sem lehet olyan kooperációs együttműködésről, melynek keretében alkatrészek fejében kaphatna autót Magyarország.

Ismét a SZOT és a kormány tanácskozásáról, amely még mindig tart. Tehát a vita ott még mindig folyik, de már megkezdődött az eddig elhangzottakról a sajtóértekezlet. Erről számolt be munkatársunk Martin Kovács Miklós:

- A kormány egyetért a szakszervezetek igényével és hamarosan a parlament elé terjeszti az ország nemzetközi adósság állományáról szóló irásos beszámolót, közölte BÉKEGI LÁSZLÓ pénzügyminiszter a sajtóértekezleten. A vita amúgy még tart. Annyi azonban már most egyértelmű, hogy a kezdeti élesen eltérő álláspontoknéhány ponton közeltek egymáshoz. Ami az élelmiszerárak szabadbájtételét illeti a kormány is igyekszik fékeket beépíteni, hogy elérje célját, vagyis, hogy az infláció jövőre ne legyen 15 %-osnál nagyobb. SÁNDOR LÁSZLÓ a SZOT nevében azt mondta, hogy ők egy számjegyet inflációt szorgalmazzanak. Különbösen, ha árliberalizáció, a szakszervezetek szerint bérliberalizációt kell mellé illeszteni. Az egyetlen konkrét megállapodás eddig, hogy a költségvetés a korábban tervezettnél többet folyósít jövőre a szakszervezeti üdülés finanszírozására.

(EM.)

Egy ugrás határainkon túlre. Ungváron GLATZ FERENC művelődési miniszter adta át hivatalosan a hunarológiai intézetet. gyula László Petro Lizenes (??) professzort, az intézet vezetőjété hívta fel Ungvárott:

- Az utóbbi hónapokban felpeszdült a magyar élet Kárpátalján. Októberben megjelent a Hatodik Sip című magyar irodalmi folyóirat, szintén most októberben Ilyés-szobrot avattak beregszász főterén, szeptembertől a több mint 80 magyar nyelvű iskolában tanítják a magyar történelmet. A legfrissebb eredmény a hubgarológiai intézet felállítását mióta tervezik és ki kezdeményezte?

- 1988 január 11-től működünk, de az épület cvsak ma volt az avatás. Az első feladatunk ez a SZU hungarológiai kutatásokat koordinálása. És a másodpák a magyar lakosság, de együtt vléve az ukránokkal és más nemzetiségekkel, ápolása, Szerethém nagyon kutatni az itteni nyelvjárásokat, népköltészetét. Most a legfontosabb fighyelmünk erre összpontosul, hogy tanulmányozzuk most a a települések történetét, a nyelvjárásokat, mert ez igazi, olyan eredeti anyagot ad nekünk a további kutatásokhoz.

Amennyire örömteli az, hogy Kárpátalján jobbra fordul a magyarok sorsa oly annyira elszomorító, hogy Erdélyben tart a nemzetiségi elnyomás, amely persze, már mint az elnyomás, nemcsak a kisebbségeket sújtja hanem a románokat is. Egy szomorú évfordulóra is emlékeznek Budapesten, a román kom. párt kongresszusának idején.

- Éhségstrájkba kezd jövő szerdán 5 román állampolgár a bpesti román nagykövetség előtt, hogy ezzel is tiltakozzon Ceausescu diktatúrája ellen. A Szabad Románia Demorkatikus Mozgalom az akciót a román kom. párt 14. kongresszusának idejére tervezi. A mozgalom közleményében felemli szavát a terrorra, a gyialkosságra és hazugságra épített diktatúra ellen és elítéli Ceausescu újraválasztásának tervét, A Románia Libera szolidaritásra hívja fekl a vilgá közvéleményt. Az éhség strájk kezdetével egyidőben a 14 szervezettel tömörített November 15-e bizottság tüntetést rendez Budapesten a két évvel ezelőtti brassói munkásfelkelés emlékére.

A kormány devizaközlátározási döntése miatt tüntetés voltl a pénzügyminisztérium előtt. Szörényi Péter járt ott:

- A Republikánus Nemzeti Párt által szervezett demonstráción, bár

(EM.)

szellemes feliratokat láttam, Utazzon a Békesi-tursszal - a tüntetők száma nem haladta meg a 30-t. A szervezők kedvét azonban ez a tény sem vette el, mert leleksen kitartotak fél 6-ig. Akkor ugyanis átadtak egy petíciót a minisztériumi titkárság vezetőjének. Az iratból két modnat - A nép nem tehet az ország fizetési mérlegének fokozatos romlásáról. Nem a lakosság vett fel és pocsékol el milliárdos deviza hiteleket! - Ehhez mindössze annyi, hogy egy nézelődő is megemlítette, ő sem tudja, hogy mit fog szólni Nyugat-Európa a valuta nélkül érkező magyarokhoz.

Időjárás jelentés.

Ahétfvégén számottevő időjárás változásra nem számíthatunk. Így folytatódik a változóan felhős, jobbára csendes őszi idő. Holnap estig változóan felhős. párás idő lesz, eső nem valószínű. A szél mérsékelt marad. Éjszaka és reggel sok helyen köd képződik amelynek nagy része délelőtt feloszlik. A hőmérséklet hajnalban mínusz 1 plusz 4 , kora délután 8 és 13 fok köztöt alakul.

Ezzel búcsúzik Udvarhelyi Szabolcs. Köszönjük figyelmüket.

- o o o -

KOSSUTH - adó.

2o h.

Kedves Hallagtóink, most egy olyan műsor következi, amit nem jelzett előre a Rádió Usjág. Az eredetileg ide tervezett MAGNÓSZALAGOK ALGIRBÓL című összeállítást és később időpontban hallgathaják meg.

Tehát:

A FALAK NEM ÁLLNAK ÖRÖKKÉ.

Dokuemtnum műsor a berlini falról.

A szerksztő ónódy György.

(A fél órás adás szalagon.)

- o o o -

PETŐFI - adó.

HÍREK.

21 h.

Hirügynökségijelentések szerint az NDK hadseregének katonái megkezdték a berlini fal lebontását. Szemtanuk arról számoltak be, hogy a határőrök az Eberwalde utcai átkelőhelynél a fal tetején lovaglólásban kezdték meg az összetartó vaspántok szétcsavarozását. Később egy katona buldózer is a helyszínre érkezett és a berliniek örömujjongással üdvözölték a járművet.

Berlinben reform-csomagtervet tett közzé a NSZEP. Ez a szabad választások bevezetését, a gazdaság átalakítását és az állambiztonsági szervek parlamenti ellenőrzését írja elő. Az NDK miniszterelnöki posztjának várományosa úgy nyilatkozott, hogy a jelenlegi kormányban jobban kell tükröződnie a szövetségi politikának. Ez azt jelenti, hogy az eddiginél nagyobb szerepet kapnának az NDK-ban működő más pártok.

A bolgár kom. párt új főtitkára nyíltságot ígért és hangoztatta, reméli hogy az emberek megértik és támogatják. Mint beszámoltunk róla T. Zsivkov, aki 35 éven állt a párt élén, ma lemondott. Utóda Peter Mladenov eddigi külügyminiszter lett.

Ungváron felavatták a hungarológiai központot. Ez a világon az ötödik ilyen intézmény. A központ az iungvári egyetem magyar tanszékének része kétn működik. A tervek szerint ez lesz a kárpátaljai magyar nemzetiség szellemi életének központja. Az intézmény szoros kapcsolatot kíván fenntartani a SzU valamennyi magyar nyelvű iskolájával, kiadóival és a kárpátaljai magyar kulturális szövetséggel.

Ausztria korlátozni kívánja a magyar és a lengyel illegális munkavállalók tevékenységét. Erről az ország belügyminisztere számolt be. Az osztrák hatóságok azt tervezik, hogy a magyar és a lengyel turistákkal beutazásukkor olyan nyilatkozatot iratnak alá, ameyl rögzíti, hogy osztrák területen nem szabad kereső tevékenységet folytatniok.

A jugoszláv külügyi szóvivő azt reméli, hogy új szakasz kezdődik Magyarország, Olaszország- Ausztria és Jugoszlávia együttműködésében, az érintett államok hétfégi külügyminiszteri találkozója után. A belgrádi

(Hírek 21 h.)

tisztviselő szerint a kapcsolatok mindenek előtt a gazdaságban, a kulturában, a környezetvédelemben és a nemzetiségi ügyekben javulhatnak.

Időjárás jelentés:

Folytatódik a változóan felhős, párás idő. Eső nem valószínű. A szél mérsékelt marad. Éjszaka és reggel sok helyen köd képződik, amelynek nagy része délelőtt feloszlik. A hőmérséklet hajnalban mínusz 1 és plusz 4, kora délután 8 és 13 fok között alakul.

- o o o -

KOSSUTH -- adó.

HÍVILÁG.

22 h.

A mikrofonnál a szerkesztő Tamási Zoltán.

Első helyszínünk Szófia. A Bulgária élén bekövetkezett változás részleteiről Nagy Károly az MTI tudósítója számol be.

- Peter Mladenov, Bulgária eddigi külügyminisztere személyében új főtitkára van péntektől a bolgár KP KB-gának.

(Ismétlés. Lásd a 778. oldalon.)

Mladc. nov. egyébként beszédben köszönte meg a bizalmat a KB-nak és hiteltett anyoltság mellett, amely nélkül az ország nem érhet el eredményeket. Reményét fejezte ki, hogy a nép megérti a reform törekvéseket és részt vesz az átalakítás nehéz feladatainak megoldásában. Ez utóbbihoz kívánt sok sikert táviratában M. Gorbacsov, amelyben üdvözölte a bolgár kom. párt új vezetőjét.

Most pedig Berlin. A 28 éve létező fal lényegében nincs többé. A részletekről hallgassák meg Bedő Ivánt:

- berlinben már bontják a falat. Az első, mégcsak jelképes kalapácsütéseket a mára virradó éjszaka tették meg azok, akik örömmükben felmáshattak a falra. ma este nyugatberlini polgárok több helyen tényleg elkezdték lerombolni a falat, főleg ott, ahol ugris új átkelőhelyeket terveznek. Berlin továbbra is at utazási szabadság lázában ég. Hosszú sorok várakoznak az átkelőhelyeken, emiatt megbénult a forgalom a keletberlini belvárosban, a nyugatberlini Cityben pedig azért állnak az autók, mert a látioagatók előzőnlík a híres főutcát. A legtöbb keletberlininek ez a fő uticélja és hosszabb-rövidebb kiruccanás után visszatérnek. A belügyminiszetr aki társaival együtt hétfőn átadja helylét az új kormányznak, biztosította az NDK lakóit, hogy az utazási szabdság marad. Ha meglesz az utazási törvény az sem lesz szigorubb. A hatalams tömeg előttt sorra nyitják meg az újabb átkelőhelyeket. Eddig csak azok az ellenőrző pontok működtek, amelyeket még a fal építése előttt jelölttek ki. Napokon belül 18 új átkelőt nyitnak meg, többet mint amennyi eddig összesen volt.

Nyugat-Berlinebn a városháza előttt lelkes nagygyűlés zajlott. Ott volt Kohl kancellár is, aki a berlini fejleményekmiatt megzakította varsói

(Hírvilág.)

útrját. Nyugat-Berlin kormáényszó polgármestere Momper azt mondta, mi németek vagyunk a viléág legbodobabb népe. A fal nem választ el minket többé! Mint mondta a nyugatnémet demokrácia a háború után a nyugati szövetségesek ajándéka volt. Ezért az NDK-beli demokrácia többet ér, mert azt a nép maga harcolta ki magának.

A város keleti felében nemsokkal később ugyancsak nagygyűlés volt, de más céllal. A KB három napos ülése után a párttagság vonult az utcára. Olyanok jöttek el akik támogatják a NSZEP vezetőit, de helyenként heves szóváltás bontakozott ki a pártkongresszus előrehozását pártólók és ellenzők között. Elgondolkoztató, kik lehettek azok a jól értesültek, akik máris ezt a táblát emelték magasba - Ne legyen pártszakadás! - A KB akcióprogramot fogadott el amely mélyreható politikai és gazdasági változásokot ígér, köztük szabad, demokratikus, titkos választást. A KB ülésének utolsó napja is szokatlane személycseréket hozott. A bázis tiltakozásai miatt le kellett váltani a politikai bizottság négy tagját, illetve póttagját, pedig csak két napja választották meg őket. - Több felszólalásból közelebbről meg nem határozott utalások hámozhatók ki a néhány héttel ezelőtt zárt ajtó mögött lezajlott hatalmi harcraól. Egon Krenz pártfőtitkát után az ifjúsági szövetség elsőtitkára is arra célozgatott, hogy vitáik voltak Honeckerrel október 9-én, vagyis a nagy berlini tüntetések után a még nagyobb lipcsei tüntetés napján. Feltehetőleg azon a napon szünetelt a döntés, hogy Lipcsében már nem alkalmaznak erőszakot a tüntetők ellen. Korábban már többen hivatkoztak arra, hogy a békés megoldásról szóló döntést Krenz a pártközpont jóváhagyása nélkül hozta.

A másik német állam reagálásait bonni tudósítónk Bernát György foglalja össze.

- felelősségtelejsen és mértékkel, lépésről-lépésre ---

(Ismétlés. Lásd a 78o. oldalon.)

És mit szólt az eseményekhez az NDK déli szomszédja, amely eddig Magyarországhoz hasonlóan, osztozott a menekült áradatban: Prágából Forró Evelyn:

- 14 percnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az NDK események kerüljenek sorra a csehszlovák TV Híradójában. A közismerten belpolitikai és protokoll orientált műsor most túltett önmagán is. Minden fontosabb

(Hírvilág.)

volt annál, hogy mi történik a szilvafal és megbízható szövetségeseinél az NDK-ban. Bejelentették, hogy ma délig 62.500 NDK-ás ment át a csehszlovák határon Nyugat-Németországba, majd a berlini tudósító következett. A fal megnyitásának örömmámoráról árulkodó képeket azonban csak később, a bonni tudósítás alatt lehetett látni. Az ellenzék egyik neves képviselője különben úgy vélekedett, hogy az NDK-beli események segíthetnek Csehszlovákiának is. Nyemcova a Charta 77 és a polgári szabadságért mozgalom tagja a Magyar Rádióknak elmondta, hogy nem számítottak ilyen gyors és ilyen nagy arányú változásra, de azért óvatosan kell véleményt mondani az új vezetőről mert tetteik mutatják meg, hogy mennyit érnek. Brá kétségtelenül nagy lépés volt a határok megnyitása. Szerinte a csehszlovák vezetés nem enyhülni hanem inkább keményedni fog. Ezt támasztja alá az is, hogy tegnap 35 embert néhány órára őrizetbe vettek mert a polgári szabadságért mozgalom börtönben lévő tagjainak szabadon bocsátását követelték a prágai belügyminisztérium előtt.

Moszkva, amelynek megfigyelők szerint nem kis szerepe volt a most bekövetkezett változásokban, ugyancsak üdvözli a falbontást. Izbéke Gábiort hallják:

- Az Európa megosztottságá szimbolizáló berlini fal leomlása tény és meggyőződés, hogy jó és fontos tény így ír kommentárjában a TASZSZ szemleírója.

(Ismétlés. Lásd a 781. oldalon.)

A szovjet TV pár percen át mutatta, hogy az NDK polgárok szabadon mászkálhatnak át a falon és hogy hosszabn álltak sorba sokan csak azért, hogy meggyőződhessenek róla, tényleg átengedik őket. Az Izvesztija arról is írt, hogy a bajor határrészen 1.300-an már a korábbi menekültek közül is visszatértek az NDK-ba.

A másik nagyhatalom is kedvezően fogadta a nyitást. Az Egy. Államokból Bolgár György jelentkezik:

.- Az amerikai vezetés további változásokat sürgetve üdvözli a berlini fal megnyitását. (Ismétlés. Lásd a 781. oldalon.)

A francia elnök is üdvözli az NDK által tett gesztust. Párizsból Keleti Miklóst hallják:

- Európa kezd nagykorúvá válni és ennek félreérthetetlen jele a sza-

(Hírvilág.)

badtság utáni vágy ondtá Mitterrand elnök. A gfrancia államfő is csakugy mint a többi párizsi politikus történelmi fordulópontként értékelte a berlini eseményeket. Uj korszak előtt állunk amelynke még nem ismerjük a játékszabályait folytatta Mitterrand. Egy biztos, örömlie, ám egyesuly zavaroktól sem menets időszak előtt állunk, de Európa képes lesz kialakítani az uj együttélési szabályokat. Tudósításom pillanatában még tartanak a francia TV hiradok különkiadásai. Franciaország láthatóan gyorsan alkalmazkodik a történelem viharos üteméhez. A hosszú ideig tabuként kezelt német kérdés tegnap este óta lelkesedést és nem félelmet kelt.

A svéd kormányfő véleményét Garam Katalin ismerteti:

- Az esmeénske hihetetlen gyorsasággalkövetik egymást és nincs kizárva egy politikai visszaesés lehetősége sem, nyilatkozta a svéd miniszterelnök a berlini fal képléetes lerombolása kapcsán. Mégis optimista vagyok, folytatta és rmeélem, hogy mostantól fogva a mesterésgesen gyártott fenyegetések éa fegyverkezés heylett az igazi veszedelemmel, a környezetet fenyegető veszedelemmel fogunk foglalkozni. ----

Bármilyen jeelntős esemény a fal megnyitása, más problémák is foglalkoztatják pl. a SzU-t. A legfelsőbb tancás üzenetet intézett több tagköztársasághoz. ismét Izbéki Gábort hallják:

- Az azerbajdzsán szuverénitási törvény, valamint egy sor észt, lett és litván törvény megváltoztatására kötelezi a szovjet parlament elnökségének mai határozata az érinetttr köztársaságok törvényhozását. A határozat szövege nem említi konkrétan, hogy milyen történekről is van szó, csak azt törgziti, hogy mivel ezek elelntmondanak az érvényesösszövetségi alkotmánynak meg kell azokat változtatni. Az alkotmány szerint ugyanis ak öztársasági törvények alacsonyabb rendűek mint a szövetségiiek. Igaz a baltikumi gazdasági önállóság megteremtéséhezú maga a szövetségi parlament fogadott el korábban olyan kiegészítést, hogy ennek érdekében tekitnsenek el bizonyos alkotmány cikkelyek érvényétől. A baltikumiak esetébena választási törvényt és a helyi parlament vétőjogát kifogásoplhatja a hatátroz. Ezekről korábban már volt szó. Ezzel együtt sem biztos, hogy az említett négy köztársaság parlamentje nagyon igyekszik majd a moszkvai határozatoknak eleget tenni. A lett parlamen ma pl. jóváhagyta, hogy a köztársasági képviselők és a tancsátaghok esetében érvényben maradjon a tiz, illetve

(Hírvilág.)

öt éves állandó lakást előíró cenzus. Mivel az egész szovjet alkotmányt hamarosan átírják egyes vélemények szerint csak ajogi következetesség kívánta meg a köztársasági alkotmányt korlátozó szövetségi parlamenti határozat jóváhagyását.

Nincs magyar halottja a Prága melletti vonatszerencsétlenségnek. A hajnali csehszlovákiai vasuti szerencsétlenség egyetlen magyar sérültje Pálinkás Jánosné, aki a katonai kórházban fekszik, agyrázkódással sokkos álalópotban vitték be. Mint jeleztük Prágától 80 km-re a Balt-Orient-expressz egy előtte haladó vonatba rohant. Heten meghaltak 49-en pedig megsebesültek. A vonaton ott volt a MÁV vezérigazgatóságának 30 fős turistacsoportja. Ők eredeti uticéljuk, Lipcse helyett, visszafordultak Budapestre.

A magyar külügyminiszter egyik kijelentése félreértésekre adhatott okot. Ennek járt utána Kulcsár István KOVÁCS LÁSZLÓ külügyminisztériumi államtitkárnál:

- Államtitkár úr, a NÉPSZABADSÁG pénteki számában megjelent egy MTi közlemény HORN GYULA előző napi kisvonalasi beszédéről és ebben úgy idézik, hogy a szovjet csapatok Magyarországról való kivonása a jövő februári bécsi haderőcsökkentési tárgyalások függvénye, valahogy nem tudunk arról, hogy jövő februárban újabb haderőcsökkentési tárgyalások kezdődnek Bécsben.

- KOVÁCS: - Ez egy téves megfogalmazás. Telejsen nyivlánvaló, hogy a külügyminiszter anécsi tárgyalásokra utalt, amelyek közismerten már folynak az európai hagyományos haderők és fegyverzetek csökkentéséről. És nyikvánvaló, hogy a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok további kivonása túól azon amit a SzU egyoldalúan bejelentett és amely folyik, ez a bécsi megállapodásnak a függvénye. Tehát februárban nem kezdődnek tárgyalások és azt sem merem remélni, hogy februárban esetleg befejeződnének ezek a tárgyalások. Amiben reménykedni lehet az, hogy a jövő év folyamán ott megszületik a megállapodás és akkor ennek a végrehajtása és ennek keretében esetleg a magyarországon állomásozó szovjet erők teljes kivonása 2-3 éven belül megtörténhet.

A kormány és a SZOT vezetői első forduklóban megtárgyalták a miniszter-tancás gazdasági programját és az eredetileg tapasztalható teljes szembenálláshoz képest álláspontjuk közeledett egymáshoz. Miben

(Hírvilág.)

sikerült megergyezni és miben nem:? Erről hallják Martin Kovács Miklóst

- A kormány és a szaktanács vezetőinek vitája időnként heves de mindvégis korrekt volt, hiszen az ország sorsáról van szó és rendkívül lényeges, hogy legalább néhány kérdésben sikerült megtalálni azt a bizonyos közös nevezőt, hangsúlyozták a megbeszélések közben tartott sajtótájékoztatón. A tudósítási műfaj korlátai miatt talán túl egyszerűnek tűnik, pedig korábban sem az, hogy megegyeztek a munkahely megszűnésekkel is járó szerkezetátalakítás elkerülhetetlenségéről. A szakszervezeteknek persze fontos szempont, hogy az átképzés, vagy az új munkahely keresés megoldott legyen. A kormány képviselő BÉKESI LÁSZLÓ hozzátette, hogy ezzel ők is így vannak. A vállalkozás élénkítés dolgában abban maradtak, hogy arccal a tőkés exportra termelő vállalkozások felé! Tudva, hogy ez veszteség azoknak a cégeknek, amelyek főként szocialista piacra adják el termékeiket. Jövőre mérsékelni kell a költségvetési hiányt és a nemzetközi folyó fizetési mérleg hiányát, amely idén elérheti akár az 1.4 millió dollárt is, mondta BÉKESI LÁSZLÓ pénzügyminiszter. Majd aztán arról beszélt, hogy a szakszervezetek által igényelt egy számjegyű inflációnak se a reálbér növekedésnek egyszerűen nincsenek meg a feltételei. A kormány célja a 15 %-os infláció. Az ülésről kiszivárgott, hogy NAGY SÁNDOR szerint a jelenlegi program mellett ez illuzió. SÁNDOR LÁSZLÓ, aki a szaktanácsot képviselte a sajtótájékoztatón elmondta, hogy mindenképpen szeretnék, ha legalább a lakosság egy része érezné, ha többet és jobban dolgozik mint eddig, akkor jobban is él. Az infláció ügyében egyelőre keménynek tűnik a SZOT. Erre a kormány meg azt mondja, hogy a szakszervezetek álláspontja népszerűbb a kabinet meg realisabb. A SZOT ezzel persze nem ért egyet. A két fél végülis egyetértett abban, hogy a szakszervezeti üdüléshez az inflációs mértékkel növelik a költségvetési hozzájárulást. A kormány egyetértett azzal, hogy a SZOT által javasolt szociális programot terjesztik a parlament elé. A két fél végül abban egyezett meg, hogy dolgoznak az érdekegseztető tárgyalások reformján, ami pedig a gazdasági programot illeti, néhány hét múlva újabb tárgyalási fordulót tartanak.

POZSGAY IMRE aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy egyes politikai mozgalmak csak addig tartják magukat az aláírásukkal is szentesített megállapodásokhoz, amíg az hasznukra szolgál. Az államminiszter a

(Hírvilág.)

magyarországi egyházak és felekezetek képviselői lőtt beszélt erről és hozzátette, hogy az ilyen lépésekkel a visszarendeződést alapozzák meg. A találkozón az egyházak képviselői hangsúlyozták, szükség lenne egy olyan jogszabályra, amelynek alapján visszakapnák vagyonukat és a működésükhöz nélkülözhetetlen pületeket.

Perujuitási nyomozást rendeltek el a néha Mindszenty József hercegprimás és társai ügyében. (Ismétlés. Lásd a 789. oldalon.)

Állásfoglalások elnökválasztás ügyben:

A MSZMP elnöksége megerősítette azt az álláspontját, hogy a köztársasági elnököt még a parlamenti választás előtt, népszavazáson válasszák meg. A testület szükségesnek tartja, hogy folytatódjanak a politikai egyeztető tárgyalások anyilvánsoságról és az erőszakmentesség kérdéséről. Az elnökség úgy foglalt állást, hogy a nyikvánosság központi médiáit ellenőrizhető társadalmi felügyelet alá kell helyezni. Az MSZP vezető testülete figyelemre méltónak tartja a Magyar Néppártnak azt a kezdeményezését, hogy a pártok és akormáéyn részvételével hozzák létre a nemzeti megmentés tanácsát.- Az MSZMP kész tárgyalni ennek mikéntjéről. A testület ugyanakkor nem tartja elfogadhatónak, hogy a Kisgazdapárt nem tekintette magára nézve kötelezőnek a háromoldalú tárgyalások megállapodásait és csatlakozott az SZDSZ és a FIDESZ népszavazási kezdeményezéseihez.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt, a Független Kisgazdapárt és a Szabaddemorkaták Szövetsége arra kéri az ország legfőbb közjogi méltóságait, hogy mielőbb intézkedjenek, a november végi népszavazást az eredeti kezdeményezéseknek megfelelően írják ki.- A három elelnzéki párt közleményében, amelyet az ideiglenes köztársasági elnöknek, a kormányfőnek és az országgyűlés elnökének juttatott el ismételten törvénsértőnek minősíti az országgyűlés rendelkezéseit a népszavazás módjáról. A szociáldemorkaták, a kisgazdák és a szabaddemorkaták hangsúlyozzák, hogy népszavazás kezdeményezői nem az elnökválasztás közvetett vagy közvetlen formájtá tartják fontosnak, hanem az időpontját, vagyis azt, hogy a parlamenti választások után történjék meg.